

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

**GHID PRACTIC CU PRIVIRE LA
CRITERII DE ADMISIBILITATE**

COUNCIL OF EUROPE CONSEIL DE L'EUROPE

© Consiliul Europei / Curtea Europeană a Drepturilor Omului, Decembrie 2010.
Ghidul poate fi descărcat de pe adresa www.echr.coe.int (Case-law - Case-Law Information - Admissibility Guide).
Organizații și Publicații care sunt interesați în a reproduce acest Ghid sau traducerea acestuia urmează să se adreseze la publishing@echr.coe.int.
Acest Ghid a fost pregătit de Direcția de Cercetări și nu obligă Curtea. Textul a fost finalizat în decembrie 2009, exceptând anumite amendamente indicate în note de subsol.

Traducerea din limba engleză în română a fost realizată de Lilian Apostol, Direcția Agent Governamental, Ministerul Justiției, Republica Moldova. Textul final din noiembrie 2011.
Versiunea digitală a Ghidului poate fi descărcată la <http://justice.md/md/cedo/>

CONȚINUT

INTRODUCERE.....	4
A. PLÂNGERE INDIVIDUALĂ	7
1. Scopul normei	7
2. Statutul cererii	7
3. Libertatea de a exercita dreptul la petiționare	8
4. Obligații ale Statului respondent	9
a) Regula 39 din Regulamentul Curții	9
b) Constatarea faptelor	10
c) Investigații	10
B. STATUTUL DE VICTIMĂ.....	10
1. Noțiunea de “victimă”	11
2. Victimă directă	11
3. Victimă indirectă	12
4. Decesul victimei.....	12
5. Pierderea statutului de victimă.....	13
I. TEMEIURI PROCEDURALE DE INADMISIBILITATE	15
A. NEEPUZAREA REMEDIILOR NAȚIONALE	15
1. Scopul regulii.....	15
2. Aplicarea regulii.....	16
a) Flexibilitatea	16
b) Corespunderea cu limitele și normele naționale	16
c) existența câtorva remedii	16
d) plângerea înaintată în substanță	17
e) existența și caracterul adecvat.....	17
f) disponibilitatea și eficacitatea	17
3. Limitele aplicării regulii.....	17
a) sarcina probațiunii	18
b) Aspecte procedurale	19
c) Instituirea remediilor noi	19
B. OMISIUNEA TERMENULUI DE ȘASE LUNI DE ZILE	20
1. Scopul regulii.....	20
2. Începutul curgerii termenului de șase luni de zile	20
a) Decizia definitivă.....	20
b) Punctul de începere.....	21
c) Înmânarea deciziei	21
d) Absența înmânării deciziei	22
e) Lipsa remediilor disponibile	22
f) Calcularea termenului de șase luni de zile.....	22
g) Situație continuă	22
3. Data introducerii plângerii.....	23
a) Scrisoare inițială	23
b) diferența între data formulării și data trimiterii	23
c) Expediere prin fax.....	23
d) Intervalul după prima comunicare	23
e) Caracterizarea cererii	24
f) Cereri ulterioare	24
4. Exemple	24

a) Aplicabilitatea limitelor de timp în privința obligației procedurale potrivit Articolului 2 din Convenție.....	24
b) condiții de aplicare a regulii de șase luni în cazurile de multiple perioade de detenție potrivit Articolului 5 § 3 din Convenție.....	25
C. CERERE ANONIMĂ.....	25
1. Cererea anonimă.....	25
2. Cererea non-anonimă.....	25
D. CERERE REPETATĂ.....	26
1. Reclamanți similari.....	26
2. Plângeri identice.....	26
3. Fapte identice.....	27
E. CERERE DEJA ADRESATĂ UNUI ALT ORGAN INTERNAȚIONAL.....	28
1. Conceptul de procedură.....	28
a) Procedura trebuie să fie publică.....	28
b) Procedura urmează a fi internațională.....	28
c) Procedura trebuie să fie independentă.....	28
d) Procedura urmează a fi judiciară.....	29
2. Garanțiile procedurale.....	29
a) Proceduri contradictorii.....	29
b) Condițiile impuse organului judiciar.....	29
3. Rolul procedurii.....	29
a) Procedura trebuie să fie capabilă să constate responsabilitățile.....	30
b) Procedura trebuie să urmărească încetarea violării.....	30
c) Eficacitatea procedurii.....	30
F. ABUZ DE DREPT LA O PLÂNGERE INDIVIDUALĂ.....	31
1. Definiția generală.....	31
2. Inducerea în eroare a Curții.....	31
3. Limbaj obscen.....	32
4. Încălcarea principiului confidențialității procedurilor cu privire la reglementare amiabilă.....	32
5. Cererea vădit vexantă și lipsită de un oricare scop real.....	33
6. Alte cazuri.....	33
7. Atitudinea adoptată de Guvernul respondent.....	34

II. CRITERIILE DE INADMISIBILITATE REFERITOARE LA JURISDICȚIA CURȚII..... 35

A. INCOMPATIBILITATEA <i>RATIONE PERSONAE</i>	35
1. Principii.....	35
2. Jurisdicția.....	36
3. Responsabilitatea și imputabilitatea.....	36
4. Întrebările referitoare la o posibilă responsabilitate a Statelor Parte la Convenție cu privire la actele sau omisiunile în legătură cu apartenența la o altă organizație internațională.....	38
B. INCOMPATIBILITATEA <i>RATIONE LOCI</i>	39
1. Principii.....	40
2. Cazuri specifice.....	41
B. INCOMPATIBILITATEA <i>RATIONE TEMPORIS</i>	41
1. Principii generale.....	41
2. Aplicarea acestor principii.....	42

a) Data decisivă în relația cu ratificarea Convenției sau acceptarea jurisdicției a instituțiilor Convenției.....	42
b) Fapte instantanee precedente sau subsecvente intrării în vigoare a declarației	43
3. <i>Situații specifice</i>	44
a. violări continue	44
b) obligația procedurală potrivit Articolului 2 de a investiga decesul: procedurile referitoare la faptele în afară jurisdicției <i>ratione temporis</i> a Curții	45
c) Obligația procedurală în temeiul Articolului 2 de a investiga disparițiile care au avut loc până la data critică.....	46
d) Obligația procedurală potrivit Articolului 3.....	46
e) Luarea în considerație situației în fapt precedente	46
f) Proceduri judiciare pendente sau detenția	46
g) Dreptul la compensații pentru condamnarea ilegală	47
D. INCOMPATIBILITATEA <i>RATIONE MATERIAE</i>	47
1. <i>Conceptul de “drepturi și obligații cu caracter civil”</i>	48
a) Condiții generale de aplicabilitate a Articolului 6 § 1.....	48
b) Noțiunea de „litigiu”.....	49
c) Existența unui drept litigios în dreptul domestic	50
d) Natura “Civilă” a dreptului	51
e) Natura privată a dreptului: dimensiunea pecuniară.....	52
f) Aplicabilitatea extensivă asupra altor feluri de dispute	53
g) Aspecte excluse	54
h) Aplicabilitatea Articolului 6 asupra procedurilor secundare celor de bază	55
2. <i>Noțiunea de „acuzare penală”</i>	56
a) Principii generale	56
b) Aplicarea principiilor generale	57
c) Relația cu alte Articole din Convenție și din Protocoale.....	62
3. <i>Conceptele de „viață privată” și „de familie”</i>	63
a) Scopul Articolului 8.....	63
b) Sfera „vieții private”	64
c) Sfera „vieții familiale”	66
4. <i>Conceptele de „domiciliu” și „corespondență”</i>	68
a) Scopul Articolului 8.....	69
b) Scopul conceptul de „domiciliu”	69
c) Exemple de ingerințe	70
d) Scopul conceptului de „corespondență”	71
5. <i>Noțiunea de “bun”</i>	72
a) bunuri protejate.....	72
b) abordarea autonomă.....	72
c) Bunuri reale (existente).....	72
d) Pretenții și obligații.....	73
e) Restituirea proprietății	73
f) Venit viitor	74
g) Clientela	74
h) Licențele de activitate	74
i) Inflația	74
j) Proprietatea intelectuală	75
k) Acțiunile companiei.....	75
l) Asigurări Sociale	75

III. TEMEIURILE DE INADMISIBILITATE LEGATE DE EXAMINAREA ÎN FOND

75

A. VĂDIT NEFONDATĂ	75
--------------------------	----

1. <i>Considerațiuni generale</i>	75
2. <i>“A patra instanță”</i>	77
3. <i>Lipsa vădită a unei violări</i>	79
a) Nu există o aparență de arbitrar și inechitate	79
b) nici o aparență de lipsă proporționalității între scopuri și mijloace.....	79
c) Alte elemente relativ evidente	81
4. <i>Plângeri nedovedite: lipsa probelor</i>	81
5. <i>Plângeri confuze sau denaturate</i>	82
B. PREJUDICIU NESEMNICATIV	83
1. <i>Originea noului criteriu</i>	83
2. <i>Scopul</i>	83
3. <i>A suferit oare reclamantul un prejudiciu semnificativ</i>	84
4. <i>Două clauze asiguratorii</i>	85
a) Impune oare respectarea drepturilor omului o examinare în fond.....	85
b) Dacă a fost cauza într-un mod adecvat examinată de o autoritate judecătorească națională..	85

Introducere

1. Sistemul protecției a drepturilor și libertăților fundamentale, instituit de Convenția Europeană a Drepturilor Omului (în continuare „Convenția”) este bazat pe principiul subsidiarității. Sarcina asigurării aplicării acesteia cade pe seama Statelor Contractante la Convenție; Curtea Europeană a Drepturilor Omului (în continuare „Curtea”) urmează să intervină doar atunci când Statul nu și-a îndeplinit obligațiile.

Supravegherea exercitată de Strasbourg se declanșează în principiu printr-o plângere individuală, care poate fi depusă la Curte de oricare persoană fizică sau juridică din jurisdicția Statului parte la Convenție. Prin urmare, numărul de potențiali reclamânți este foarte vast: suplimentar la opt sute de milioane de locuitori din întreagă Europă și cetățeni ale altor state, locuitori sau în tranzit, mai sunt și milioane de asociații, fundații, partide politice, companii, etc. Fără a mai menționa și acele persoane care urmare a actelor extrateritoriale săvârșite de Statele Parte la Convenție în afara teritoriilor sale, cad sub jurisdicția acestora.

Actualmente, de mai mulți ani și datorită mai multor factori, Curtea a fost supraaglomerată de plângeri individuale (mai mult de 130 000 sunt pendinte către 31 August 2010). Un număr substanțial din aceste plângeri (mai mult de 95%) oricum este respins fără o examinare în fond urmare a neconformării cu criteriile de admisibilitate indicate de Convenție. Această situație este frustrantă din două considerente. În primul rând, după cum Curtea este chemată să răspundă fiecărei plângeri, instanța este prevenită să examineze cazurile într-un termen rezonabil care este obligatoriu pentru examinarea în fond, fără a acorda publicului un beneficiu real. În al doilea rând, zeci de mii de plângeri inevitabil vor avea pretențiile respinse, de obicei după ani de așteptare.

2. Statele Parte la Convenție, precum și Curtea și Grefa acesteia, constant au căutat căi de a soluționa problema și de a asigura o administrație efectivă a justiției. Una din măsuri vizibile a constituit adoptarea [Protocolului nr. 14 la](#)

Convenție. Acesta din urmă stipulează, printre mai multe alte prevederi, că plângerile vădit inadmisibile să fie examinate de un singur judecător asistat de un raportor asistent non-magistrat, și nu de un complet din trei judecători. Protocolul nr. 14, care a intrat în vigoare la 1 iunie 2010, de asemenea a introdus un noi criteriu de admisibilitate referitor la gradul de prejudiciu suferit de reclamant, având ca scop să descurajeze depunerea plângerilor de la persoane care nu au suferit un prejudiciu semnificativ.

La 19 februarie 2010, reprezentanții din patruzeci și șapte State a Consiliului European, toți semnatori a Convenției, s-au întrunit la Interlaken, Suedia, pentru a pune în discuție viitorul Curții și, în special, volumul de cauze rezultate dintr-un număr mare de plângeri inadmisibile. Într-o **declarație solemnă**, dâșii au reafirmat rolul central al Curții în sistemul European de protecție a drepturilor și libertăților fundamentale, și și-au asumat sarcina de a spori eficacitatea acesteia conservând principiul justiției individuale.

3. Ideea de a acorda reclamanților potențiali o informație comprehensivă și obiectivă despre procedura depunerii unei cereri și a criteriilor de admisibilitate este expres menționată în punctul C-6 (a) și (b) a Declarației de la Interlaken. Acest Ghid cu privire la Criterii de Admisibilitate a plângerilor individuale urmează a fi privit în același context. Ghidul este destinat să prezinte o imagine detaliată și completă asupra condițiilor de admisibilitate într-o, în primul rând, a reduce încât este posibil numărul de cereri care nu au șanse de a fi examinate în fond și, în al doilea rând, de a asigura că acele plângeri care merită o examinare în substanță să treacă de testul admisibilității. În prezent, în marea majoritatea spețelor care au trecut acel test, admisibilitatea și fondul se examinează simultan, fapt care simplifică și urgentează procedura.

Acesta este un document copios care urmărește să servească în principal juriștilor practicieni și în special avocaților care de cele mai multe ori sunt solicitați de reclamanți să ofere servicii de reprezentare în fața Curții. Al doilea document, mai puțin voluminos, scris într-un limbaj mai puțin specific juridic va servi drept un ghid de instruire pentru un public de cititori mai larg și mai puțin instruit.

Toate criteriile de admisibilitate prevăzute de Articolul 34 (Plângere individuală) și Articolul 35 (criterii de admisibilitate) a Convenției au fost expuse prin prisma jurisprudenței Curții. Evident că unele din noțiuni precum „termenul de prescripție de șase luni de zile” și, în mai mică măsură, „epuizarea remediilor naționale” pot fi mai ușor definite în comparație cu conceptele de jurisdicția Curții *ratione materiae* sau *ratione personae* ori noțiunea de „*vădit nefondat*”, care poate fi revizuită aproape *ad infinitum*. Mai mult decât atât, unele din Articole sunt invocate ca fiind încălcate de mai multe ori, și unele din State nu au ratificat toate Protocoalele adiționale la Convenție, pe când altele le-au semnat cu rezerve în privința unor prevederi diferite. Cazuri rare de plângeri inter-statale nu au fost luate în considerație deoarece acestea impun o abordare diferită. Cât privește noul criteriu de admisibilitate, în termenii Protocolului 14 care a intrat în vigoare recent, este prematur de a expune o viziune clară asupra jurisprudenței Curții în acest sens. Acest Ghid,

prin urmare nu pretinde să fie exhaustiv și se va concentra asupra unor situații cele mai comune care pot apărea.

4. Ghidul a fost perfectat de Departamentul Jurisconșulților Curții, și interpretarea criteriilor de admisibilitate, nicidecum nu obligă Curtea însuși. Acesta va fi reînnoit periodic. Ghidul a fost scris în limbile franceză și engleză și va fi tradus în alte limbi, prioritatea fiind acordată limbilor oficiale ale statelor cu cele mai multe adresări.

5. După descrierea definițiilor cu privire la plângere individuală și a statutului de victimă, Ghidul va privi temeiurile procedurale de admisibilitate (Capitolul I), temeiuri cu privire la jurisdicția Curții (Capitolul II) și acele cu privire la fondul cauzei.

A. Plângere individuală

Articolul 34. - Cereri individuale

Curtea poate fi sesizată, printr-o cerere, de orice persoană fizică, organizație neguvernamentală sau grup de particulari care se pretind victime ale unei încălcări de către una dintre înaltele părți contractante a drepturilor recunoscute în convenție sau în protocoalele sale. Înaltele părți contractante se angajează să nu împiedice prin nici o măsură exercițiul eficace al acestui drept.

1. Scopul normei

6. Articolul 34, care garantează dreptul la o plângere individuală, acordă persoanelor un drept autentic de a iniția o acțiune la nivel internațional. Aceasta este, de asemenea una din garanțiile fundamentale a eficacității sistemului Convenției – unul din „componente cheie ale mecanismului” de protecție a drepturilor omului (*Loizidou v. Turkey* (obiecții preliminare), § 70, și *Mamatkulov and Askarov v. Turkey* [GC], §§ 100 și 122).

7. Fiind un instrument viabil, Convenția urmează a fi interpretată în lumina condițiilor actuale. O jurisprudență bine-definită de asemenea se aplică și asupra prevederilor procedurale precum ar fi și Articolul 34 (*Loizidou v. Turkey* (obiecții preliminare), § 71).

2. Statutul cererii

8. **Scopul:** Orice persoană privată poate să beneficieze de protecția Convenției împotriva Statului Parte atunci când pretinsa violare a avut loc în limitele jurisdicției Statului respectiv, potrivit Articolului 1 din Convenție (*Van der Tang v. Spain*, § 53). Victima nu trebuie să specifice ce fel de Articol a fost încălcat (*Guzzardi v. Italy*, § 61).

9. **Persoane investite:** Orice individ sau o persoană juridică poate să exercite dreptul la o plângere individuală, indiferent de naționalitate, domiciliu, reședință, statutul civil, situație sau capacitate juridică. Pentru o mamă privată de drepturi părintești, a se vedea *Scozzari and Giunta v. Italy* [GC], § 138; pentru un minor, a se vedea *A. v. the United Kingdom*; pentru o persoană lipsită de capacitate de exercițiu, fără acordul tutorelui său, a se vedea *Zehentner v. Austria*, §§ 39 et seq.

Orice organizație non-guvernamentală, în sens larg, excluzând organizații care exercită competențe guvernamentale, pot exercita dreptul la plângere. Cât privește instituții juridico-publice care nu exercită nici o competență guvernamentală, a se vedea *Holy Monasteries v. Greece*, § 49, and *Radio France and Others v. France* (dec.), §§ 24-26; pentru acei care sunt juridic și financiar independenți de Stat, a se vedea *Islamic Republic of Iran Shipping Lines v. Turkey*, §§ 80-81, și *Unédic v. France*, §§ 48-59.

Din alt punct de vedere, municipalitatea (*Ayuntamiento de Mula v. Spain* (dec.)), sau o parte componentă din municipalitate care partajează exercițiul

autorității publice (*Municipal Section of Antilly v. France* (dec.)), nu este investită să formuleze o cerere în baza Articolului 34.

Orice grup de persoane: asociații neoficiale, de obicei temporare, între indivizi (“*Cazul lingvistic Belgian*”).

10. Articolul 34 nu admite formularea cererilor *in abstracto* despre violarea Convenției. Reclamanții nu pot se plânge împotriva prevederilor unei legi naționale doar din simplu fapt că aceasta ar contraveni Convenției (*Monnat v. Switzerland*, §§ 31-32), și Convenția nu autorizează introducerea *actio popularis* (*Klass and Others v. Germany*, § 33; *The Georgian Labour Party v. Georgia* (dec.); și *Burden v. the United Kingdom* [GC], § 33).

11. **Cereri depuse prin reprezentare**: unde reclamanții preferă să fie reprezentați decât să depună o plângere personal, Regula 45 § 3 din Regulamentul Curții îi obligă să prezinte o procură corespunzător semnată. Este esențial pentru reprezentanți să demonstreze precum că dâșii au fost investiți cu instrucțiuni specifice și explicite din partea potențialei victime în sensul Articolului 34, în numele căreia dâșii intenționează să acționeze în fața Curții (*Post v. the Netherlands* (dec.)). Asupra valabilității procurii a se vedea *Aliev v. Georgia*, §§ 44-49. Asupra autenticității cererii a se vedea *Velikova v. Bulgaria*, §§ 48-52.

12. **Abuz de drept de petiționare**: cu privire la **comportamentul reclamantului** contrar **scopului dreptului la petiționare**, a se vedea noțiunea de **abuz de drept la o plângere individuală** în sensul Articolului 35 § 3 din Convenție (*Mirolubovs and Others v. Latvia*, §§ 62 *et seq.*).

3. Libertatea de a exercita dreptul la petiționare

13. Dreptul de a se plânge la Curte este absolut și nu admite obstrucții. Acest principiu implică libertatea de comunicare cu instituțiile Convenției (pentru corespondența din detenție a se vedea *Peers v. Greece*, § 84, and *Kornakovs v. Latvia*, §§ 157 *et seq.*). A se vedea în același context Acordul European cu privire la persoanele participante la procedurile în fața Curții Europene a Drepturilor Omului din 1996 (CETS 161).

14. Autoritățile domestice urmează să se abțină de la orice formă de presiune asupra reclamanților în sensul retragerii sau modificării plângerilor acestora. Potrivit Curții, presiunea poate lua forma unor intimidări directe și a actelor flagrante de intimidare a reclamanților, familiilor acestora sau reprezentanților legali, precum și forma unor acte sau contacte improprii (*Mamatkulov and Askarov v. Turkey* [GC], § 102).

Curtea examinează efectul disuasiv asupra exercițiului dreptului la o plângere individuală (*Colibaba v. Moldova*, § 68).

Urmează a fi luată în considerație starea de vulnerabilitate a reclamantului și riscul influenței asupra acestuia din partea autorităților (*Iambor v. Romania (no. 1)*, § 212). Reclamanții pot fi în particular vulnerabili în timpul detenției preventive și restricții pot fi plasate asupra contactelor cu membrii de familie și în exterior (*Cotlet v. Romania*, § 71).

15. Câteva exemple notabile:

- cu privire la interogarea din partea autorităților asupra plângerii: *Akdivar and Others v. Turkey* [GC], § 105, și *Tanrikulu v. Turkey* [GC], § 131;
- amenințări cu inițierea urmăririi penale împotriva avocatului reclamantului: *Kurt v. Turkey*, §§ 159-165; demersul autorităților naționale împotriva avocatului în cadrul procedurilor domestice: *McShane v. the United Kingdom*, § 151;
- audierea avocatului reclamantului și a translatorului cu privire la pretenții de satisfacție echitabilă: *Fedotova v. Russia*, §§ 49-51; cu privire la anchetă ordonată de reprezentantul Guvernului: *Ryabov v. Russia*, §§ 53-65;
- inabilitatea avocatului reclamantului și a medicului de a vizita reclamantul: *Boicenco v. Moldova*, §§ 158-159;
- omisiunea de a garanta caracterul confidențial a discuțiilor între reclamant și avocat în cameră de vizite: *Oferta Plus SRL v. Moldova*, § 156;
- amenințări din partea autorităților penitenciare: *Petra v. Romania*, § 44;
- refuzul autorităților penitenciare de a retrimite cererea la Curte în baza neputinării remediilor naționale: *Nurmagomedov v. Russia*, § 61;
- presiunea asupra martorului într-o speță pe rolul Curții cu privire la condiții de detenție: *Novinskiy v. Russia*, §§ 119 *et seq.*;
- remarci de descurajare din partea autorităților penitenciare combinate cu omisiuni nejustificate și tergiversarea în a pune la dispoziția deținutului rechizite pentru corespondența acestuia precum și documente necesare pentru susținerea cererii sale în fața Curții: *Gagiu v. Romania*, §§ 94 *et seq.*

16. Circumstanțele cazului pot determina pretinsa ingerință în dreptul la o plângere individuală să fie mai puțin serioasă (*Sisojeva and Others v. Latvia* [GC], §§ 118 *et seq.*).

4. Obligații ale Statului respondent

a) Regula 39 din Regulamentul Curții

17. Conform Regulii 39 din Regulamentul Curții, Curtea poate indica **măsuri interimare** (*Mamatkulov and Askarov v. Turkey* [GC], §§ 99-129). Articolul 34 va fi încălcat dacă autoritățile Statului Parte Contractantă vor omite să adopte toate măsurile care ar trebui luate într-un mod rezonabil întru conformarea cu măsura indicată de Curte (*Paladi v. Moldova* [GC], §§ 87-92). Este în competența Curții de a verifica conformarea cu măsura interimară, în timp ce Statul care consideră că se află în posesia materialelor capabile de a convinge Curtea întru anularea măsurii interimare urmează să informeze Curtea în modul corespunzător (*Paladi v. Moldova* [GC], §§ 90-92; *Olaechea Cahuas v. Spain*, § 70; și *Groni v. Albania*, §§ 181 *et seq.*).

Prin sine faptul că o solicitare a fost înaintată pentru aplicarea Regulii 39 nu este suficient să oblige Statul să suspende executarea deciziei de extrădare (*Al-Moayad v. Germany* (dec.), §§ 122 *et seq.*; a se vedea, de asemenea obligația statului de a coopera cu Curtea prin bună-credință).

b) Constatarea faptelor

18. Din momentul în care în sarcina Curții se pune constatarea faptelor, este de obligația părților de a asista corespunzător instanța prin prezentarea de informații relevante. Comportamentul părților poate fi luat în considerație atunci când probele sunt acumulate (*Ireland v. the United Kingdom*, § 161).

În contextul sistemului de plângeri individuale, este important pentru Statele Contractante să furnizeze asistența necesară pentru o examinare eficientă a cererii. Omisiunea din partea Guvernului să prezinte informații în posesia cărora s-ar afla, fără a prezenta o explicație satisfăcătoare, poate conduce la concluzia nu numai asupra existenței unui caracter fondat al pretențiilor (*Maslova and Nalbandov v. Russia*, §§ 120-121), dar și cu privire la respectarea Articolului 38 din Convenție (lipsa accesului asupra registrelor poliției: *Timurtaş v. Turkey*, § 66; lipsa accesului la copia dosarului de investigație: *Imakayeva v. Russia*, § 201). Cât privește omisiunea de a prezenta Curții un raport secret a se vedea *Nolan and K. v. Russia*, §§ 56 et seq.

Împiedicarea unui avocat de a avea acces la dosarul medical al clientului care este esențial pentru a susține cererea în cauză, s-a considerat a fi limitarea dreptului la plângere individuală în sensul Articolului 34 (*Boicenco v. Moldova*, § 158). Cu privire la întrevederile avocatului cu reclamantul, deținut forțat într-o instituție psihiatrică a se vedea *Shtukaturov v. Russia*, §§ 138 et seq. A se compara cu întârzierea din partea Guvernului de a prezenta informații suplimentare, care s-a apreciat ca fiind totuși uns „regretabilă”, fără a atinge nivelul unei obstrucții a exercițiului dreptului la plângere individuală potrivit Articolului 34 (*Öcalan v. Turkey* [GC], § 201).

În privința relației între Articolele 34 și 38, a se vedea *Bazorkina v. Russia*, §§ 170 et seq. și § 175. Articolul 34, fiind conceput întru asigurarea exercițiului efectiv al dreptului la o plângere individuală, ar constitui un fel de *lex generalis*, din momentul în care Articolul 38 în termeni speciali obligă statele de a coopera cu Curtea.

c) Investigații

19. De asemenea, se așteaptă de la Statul respondent și o asistență la **investigații** (Articolul 38), deoarece este de partea Statului să furnizeze toate „facilitățile necesare” pentru o examinare efectivă a cererilor (*Çakıcı v. Turkey* [GC], § 76). Obstrucționarea vizitei întru constatarea situației faptice constituie încălcarea a Articolului 38 (*Shamayev and Others v. Georgia and Russia*, § 504).

B. Statutul de Victimă

Articolul 34. - Cereri individuale

Curtea poate fi sesizată, printr-o cerere, de orice persoană fizică, organizație neguvernamentală sau grup de particulari care se pretind victime ale unei încălcări de către una dintre înaltele părți contractante a drepturilor recunoscute în convenție sau în protocoalele sale. ...

20. Conform Articolului 34, doar reclamantii care se consideră victime ale violării unui drept garantat de Convenție se pot adresa Curții. În primul rând, este de sarcina autorităților să redreseze orice pretinsă violare a Convenției. Prin urmare, întrebarea poate oare reclamantul pretinde de a fi victima unei violări este relevantă pentru toate etapele procedurilor în fața Curții (*Scordino v. Italy (no. 1)* [GC], § 179).

1. Noțiunea de „victimă”

21. Noțiunea de „victimă” este interpretată în mod **autonom** și independent de regulile domestice cum ar fi acelea referitoare la interesul și capacitatea de exercițiu (*Gorraiz Lizarraga and Others v. Spain*, § 35). Aceasta nu implică **existența prejudiciului** (*Brumarescu v. Romania* [GC], § 50), și chiar un act care a avut efecte juridice temporare ar putea fi suficient (*Monnat v. Switzerland*, § 33).

22. Interpretarea termenului de „victimă” implică **aprecierea în lumina condițiilor într-o societate contemporană** și trebuie să fie aplicată fără un **formalism excesiv** (*Gorraiz Lizarraga and Others v. Spain*, § 38; *Monnat v. Switzerland*, §§ 30-33; *Stukus and Others v. Poland*, § 35; și *Zietal v. Poland*, §§ 54-59). Curtea a declarat precum că problema statutului de victimă poate să depindă și de examinarea fondului cauzei (*Siliadin v. France*, § 63).

2. Victimă directă

23. Acțiunea sau omisiunea pretinsă urmează să **afecteze direct** reclamantul (*Amuur v. France*, § 36). În orice caz, acest criteriu nu poate fi aplicat într-o manieră mecanică și neflexibilă (*Karner v. Austria*, § 25).

24. În dependență de circumstanțele cazului, Curtea a acceptat și cereri de la victime „potențiale”, și anume acele persoane care nu pot pretinde existența unei violări directe a Convenției.

25. Câteva exemple: hotărârea cu privire la înregistrarea convorbirilor telefonice în Germania (*Klass and Others v. Germany*, § 34); pentru speța referitoare la extrădare a se vedea *Soering v. the United Kingdom*; referitor la măsurile de restricționare a distribuirii informației cu privire la avort pentru femei în vârstă natală a se vedea *Open Door and Dublin Well Woman v. Ireland*, § 44.

26. Oricum suspiciunea sau ipoteza nu este de ajuns pentru constatarea statutului de victimă. Cu privire la absența unui ordin oficial de expulzare a se vedea *Vijayanathan and Pusparajah v. France*, § 46; pretinse consecințe ale unui raport parlamentar: *The Christian Federation of Jehovah's Witnesses in France v. France* (dec.); potențială amendă aplicabilă companiei reclamante: *Senator Lines v. EU States* [GC] (dec.); pretinse consecințe ale unui proces judiciar asupra terței persoane aflate în comă: *Ada Rossi and Others v. Italy* (dec.). Un reclamant nu poate pretinde a fi victima într-un caz unde acesta este parte responsabilă de pretinsă violare (*Paşa and Erkan Erol v. Turkey*).

27. Cu referire la **legislația națională**, persoanele pot contesta că legea le încalcă drepturile sale, în absența vre-unei măsuri de implementare individuală,

dacă normele în același timp le obligă să-și modifice comportamentul în timpul urmăririi penale (*Norris v. Ireland*; *Bowman v. the United Kingdom*), sau dacă persoanele fac parte dintr-o categorie care riscă să fie afectate de această legislație (*Burden v. the United Kingdom* [GC], § 34; *Johnston and Others v. Ireland*). Pentru situația referitoare la o **Constituție** dintr-un stat a se vedea *Sejdić and Finci v. Bosnia and Herzegovina* [GC], § 29.

3. Victimă indirectă

28. Curtea poate accepta o plângere individuală de la o persoană considerată o **victimă indirectă**, atunci când este o legătură personală și specifică între victima și reclamant.

29. Exemple: în baza Articolului 2, o cerere din partea soției victimei (*McCann and Others v. the United Kingdom* [GC]), și adresată de nepotul decedatului (*Yaşa v. Turkey*, § 66). În baza Articolului 3, o cerere din partea mamei unei persoane dispărute în timpul aflării sale în custodia statului (*Kurt v. Turkey*); în orice caz fratele persoanei dispărute nu a fost considerat victimă (*Çakıcı v. Turkey* [GC], §§ 98-99). Potrivit Articolului 5 § 5, o cauză referitoare la soțul reclamantei plasat în detenție forțată într-un spital psihiatric (*Houtman and Meeus v. Belgium*, § 30). Vizavi de Articolul 6 § 1 (proces echitabil) a se vedea *Grădinar v. Moldova* (imparțialitatea instanțelor); *Brudnicka and Others v. Poland*, §§ 26 et seq. (dreptul de a proteja reputația soțului decedat); și *Marie-Louise Luyen and Bruneel v. France* (durata și echitatea procedurilor). Pentru Articolul 6 § 2 a se vedea cazul referitor la văduva acuzatului care a fost victima violării dreptului său de a nu fi prezumat vinovat (*Nölkenbockhoff v. Germany*, § 33). În temeiul Articolului 10, a se vedea *Dalban v. Romania* [GC], § 39, referitor la interesele văduvei reclamantului. Oricum, acționarii într-o companie nu pot pretinde a fi victime ale violării dreptului companiei garantat de Articolul 1 din Protocolul nr. 1 (*Agrotexim and Others v. Greece*, §§ 62 and 64), în circumstanțe excepționale (*Camberrow MM5 AD v. Bulgaria* (dec.)).

4. Decesul victimei

30. Cereri pot fi adresate numai de persoane în viață sau în numele acestora; o persoană decedată nu poate depune o plângere, chiar și prin reprezentant (*Kaya and Polat v. Turkey* (dec.)). Totuși, decesul victimei nu conduce inevitabil la radierea cererii de pe rolul Curții.

31. La general, membrii familiei reclamantului inițial pot continua susținerea cererii dacă dânsii dovedesc că au suficiente interese în această privință, dar **atunci când reclamantul inițial a decedat după** depunerea cererii la Curte. Cu privire la succesori sau rude apropiate, precum ar fi copii sau văduvă, a se vedea *Raimondo v. Italy*, § 2, și *Stojkovic v. the former Yugoslav Republic of Macedonia*, § 25; pentru părinți, a se vedea *X. v. France*, § 26; pentru un caz special, a se vedea *Malhous v. the Czech Republic* [GC] (dec.); a se vedea de asemenea, în contrar, hotărârea *Scherer v. Switzerland*, §§ 31-32; pentru situația referitoare la legat universal fără referire la decedat, a se

vedea *Thévenon v. France* (dec.); la fel a se vedea *Léger v. France* [GC] (radierea de pe rol), §§ 50-51.

32. Situația este diferită, oricum, atunci când victima directă **a decedat până la** depunerea cererii la Curte (*Fairfield v. the United Kingdom* (dec.)).

Referitor la o plângere cu privire la **pretenții vizavi de decesul unei rude apropiate** a se vedea *Velikova v. Bulgaria* (dec.); pentru **disparația** rudei apropiate a se vedea *Varnava and Others v. Turkey* [GC], § 112.

Cu privire la plângerile potrivit Articolului 6, a se vedea *Micallef v. Malta* [GC], §§ 48 *et seq.*, și referințele indicate în aceasta.

Cât privește rudele apropiate care se plâng în baza Articolului 8-11 și Articolul 3 din Protocolul nr. 1 în relația cu proceduri și fapte cu participarea decedatului: *Gakiyev and Gakiyeva v. Russia*, §§ 164-168 și citările corespunzătoare. Vizavi de subiectul **obligațiilor grevate transmisibile** a se vedea *Sanles Sanles v. Spain* (dec.).

33. Mai mult, Curtea are competența de a analiza dacă este oportun de a continua examinarea în scopul **asigurării protecției drepturilor omului** (*Karner v. Austria*, §§ 25 *et seq.*). Aceste competențe fac obiectul unui interes general existent (*ibid*, § 27, și *Marie-Louise Loyen and Bruneel v. France*, § 29). Acest interes apare, în particular, atunci când cererea se referă la legislația sau sistemul ori practici juridice în statul respondent (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Karner v. Austria*, §§ 26 și 28; a se vedea de asemenea *Léger v. France* [GC] (radierea de pe rol), § 51).

5. Pierderea statutului de victimă

34. Reclamantul urmează să-și justifice statutul său de victimă în cadrul procedurilor (*Burdov v. Russia*, § 30).

35. Totuși, **atenuarea sancțiunii sau adoptarea măsurii favorabile reclamantului** din partea autorităților domestice i-l va lipsi pe reclamant de statutul său de victimă doar în cazul în care violarea a fost recunoscută expres, sau cel puțin în substanță, și ulterior redresată corespunzător (*Scordino v. Italy (no. 1)* [GC], §§ 178 *et seq.* și § 193). Aceasta, depinde, printre altele, de natura dreptului pretins a fi încălcat, motivele aduse în susținerea deciziei (*Jensen v. Denmark* (dec.)) și persistența consecințelor nefavorabile pentru persoană după adoptarea soluției respective (*Freimanis and Lidums v. Latvia*, § 68).

36. Exemple: *Dalban v. Romania* [GC], § 44 (Articolul 10); *Brumarescu v. Romania* [GC], § 50 (Articolul 1 din Protocolul nr. 1 și Articolul 6). Pentru plângeri potrivit Articolului 6 referitoare la proceduri care, în eventualitate, au fost încetate sau s-au finalizat printr-o achitare, a se vedea *Oleksy v. Poland* (dec.) (comparând cu plângerile referitoare la durata acestor proceduri); prin comparare cu *Arat v. Turkey*, § 47, și *Bouglame v. Belgium* (dec.); pentru alte situații specifice a se vedea *Constantinescu v. Romania*, §§ 40-44; *Guisset v. France*, §§ 66-70; *Chevrol v. France*, §§ 30 *et seq.*; *Moskovets v. Russia*, § 50 (detenția); *Moon v. France**, §§ 29 *et seq.* (amendă); *D.J. and A.-K. R. v. Romania* (dec.), §§ 77 *et seq.* (Articolul 2 din Protocolul nr. 4); și *Sergey Zolotukhin v. Russia* [GC], § 115 (Articolul 4 din Protocolul nr. 7).

37. **Redresarea** acordată urmează a fi adecvată și suficientă. Aceasta va depinde de toate circumstanțele cazului, cu considerațiunea specială a naturii violării Convenției în speță (*Gäfgen v. Germany* [GC], § 116).

38. Beneficiază oare o persoană de statutul de victimă va depinde la fel și de valoarea compensației acordată de instanțele naționale și de eficacitatea (inclusiv celeritatea) a remedului care a oferit satisfacția (*Normann v. Denmark* (dec.), și *Scordino v. Italy (no. 1)* [GC], § 202; a se vedea de asemenea *Jensen and Rasmussen v. Denmark* (dec.), și *Gäfgen v. Germany* [GC], §§ 118 și 119).

39. Precedente:

Cu privire la caracterul adecvat a măsurilor adoptate de autoritățile naționale în contextul Articolului 2 din Convenție a se vedea *Nikolova and Velichkova v. Bulgaria*, §§ 49-64.

Vizavi de Articolul 3 din Convenție a se consulta *Gäfgen v. Germany* [GC], §§ 115-129. Cât privește alegații de violare a Articolului 3 prin prisma condițiilor inumane de detenție a se vedea *Shilbergs v. Russia*, §§ 66-79.

Potrivit Articolului 6 § 1 (durata excesivă a procedurilor) a se vedea *Scordino v. Italy (no. 1)* [GC] §§ 182-207; *Cocchiarella v. Italy* [GC], §§ 84-107; și *Delle Cave and Corrado v. Italy*, §§ 26 *et seq.*; pentru tergiversarea executării unei hotărâri judiciare definitive a se vedea *Kudic v. Bosnia and Herzegovina*, §§ 7-18, și *Burdov v. Russia (no. 2)*.

40. Cazul poate fi **radiat de pe rol** urmare a încetării statului de victimă a reclamantului/*locus standi*. Cu privire la soluționarea cazului la nivel național după Decizia cu privire la admisibilitate a Curții, a se vedea *Ohlen v. Denmark* (radierea de pe rol); pentru un acord cu privire la transferul drepturilor care au constituit obiectul cererii examinate de Curte a se vedea *Dimitrescu v. Romania*, §§ 33-34.

41. Curtea, la fel, examinează dacă cazul urmează a fi radiat de pe rolul său în baza unuia sau mai multe temeuri incluse în Articolul 37 din Convenție, în lumina evoluțiilor în fapt subsecvente depunerii cererii, în pofida faptului că reclamantul ar putea să pretindă statutul său de „victimă” (*Pisano v. Italy* [GC] (radierea de pe rol), § 39), sau chiar indiferent dacă reclamantul continue să pretindă calitatea sa de victimă. Pentru evoluțiile cazului după decizia de desesizare în favoarea Marii Camere a Curții a se vedea *El Majjaoui and Stichting Touba Moskee v. the Netherlands* [GC] (radierea de pe rol), §§ 28-35; după ce cererea a fost declarată admisibilă: *Shevanova v. Latvia* [GC] (radierea de pe rol), §§ 44 *et seq.*; și după hotărârea Camerei: *Sisojeva and Others v. Latvia* [GC], § 96).

I. TEMEIURI PROCEDURALE DE INADMISIBILITATE

A. Neepuizarea remediilor naționale

Articolul 35 Condițiile de admisibilitate

1. Curtea nu poate fi sesizată decât după epuizarea căilor de recurs interne, așa cum se înțelege din principiile de drept internațional general recunoscute, și într-un termen de 6 luni de la data deciziei interne definitive.

42. După cum prin sine textul Articolului 35 indică, această cerință este bazată pe o regulă general recunoscută în dreptul internațional. Obligația de a epuiza remediile naționale formează o parte a dreptului cutumiar internațional, recunoscută ca atare de jurisprudența Curții Internaționale de Justiție (de exemplu în cauza *Interhandel (Switzerland v. the United States)*, hotărârea din 21 martie 1959). Aceasta poate fi de asemenea găsită și în alte tratate cu privire la drepturile omului: Pactul Internațional cu privire la drepturile Civile și Politice (Articolul 41(1)(c)) și Protocolul Adițional la acesta (Articolele 2 și 5(2)(b)), Convenția Americană cu privire la Drepturile Omului (Articolul 46) și Carta Africană a Drepturilor Omului (Articolul 50 și 56(5)). După cum Curtea a observat în cazul *De Wilde, Ooms and Versyp v. Belgium*, Statul poate să denunțe dreptul de a beneficia de regula epuizării remediilor naționale, aceasta fiind o practică internațional bine-definită asupra acestui aspect (§ 55).

43. Curtea Europeană a Drepturilor Omului s-a conceput să fie subsidiară sistemelor naționale de apărare și asigurare a drepturilor omului și este mult mai potrivit pentru instanțele naționale de a avea oportunitatea să aprecieze problemele și întrebările referitoare la compatibilitatea legislației naționale cu prevederile Convenției. Dacă, totuși, o cerere ulterior este adusă în fața instituțiilor din Strasbourg, Curtea Europeană urmează să beneficieze de poziția și viziunea instanțelor naționale, care sunt într-o legătură intrinsecă și continuă cu procesele vitale din Statul său (*Burden v. the United Kingdom* [GC], § 42).

44. Întrebarea care apare este dacă un remediu particular a fost domestic sau internațional. Dacă era domestic, acesta în mod firesc urmează a fi epuizat până adresarea cererii la Curte. Dacă a fost unul internațional, cererea poate fi respinsă pe motivul indicat în Articolul 35 § 2 (b) din Convenție. Este de competența Curții de a aprecia dacă o instituție particulară este caracterizată ca fiind una domestică sau internațională, având în vedere caracterul juridic, actul de constituire, competența, locul (dacă e cazul) în sistemul legal, precum și fondarea acesteia (*Jeličić v. Bosnia and Herzegovina* (dec.); *Peraldi v. France* (dec.)).

1. Scopul regulii

45. Rațiunea regulii epuizării este de a acorda oportunitatea de a preveni sau de a repara pretinse violări ale Convenției autorităților naționale, prioritar

instanțelor judiciare. Regula este bazată pe supoziția, reflectată în Articolul 13, că ordinea legală domestică vă asigură un remediu efectiv pentru violarea drepturilor declarate în Convenție. Acesta este un aspect important a naturii subsidiare a mecanismului Convenției: *Selmouni v. France* [GC], § 74; *Kudła v. Poland* [GC], § 152; *Andrášik and Others v. Slovakia* (dec.).

2. Aplicarea regulii

a) Flexibilitatea

46. Regula epuizării poate fi descrisă mai degrabă ca fiind una de aur decât pietrificată. Comisia și Curtea frecvent au accentuat necesitatea de a aplica regula cu un anumit grad de flexibilitate și fără un formalism excesiv, având în vedere contextul referitor la apărarea drepturilor omului (*Ringeisen v. Austria*, § 89; *Lehtinen v. Finland* (dec.)). Regula epuizării nu este nici absolută nici capabilă să fie aplicată într-un mod automat (*Kozacioglu v. Turkey* [GC], § 40). De exemplu Curtea a decis că ar fi inacceptabil de birocratic a cere reclamanților să apeleze la un remediu pe care nici ce mai înaltă instanță din statul lor nu le obligă să-l folosească (*D.H. and Others v. the Czech Republic* [GC], §§ 116-18).

b) Corespunderea cu limitele și normele naționale

47. În orice caz, reclamanții urmează să se conformeze regulilor aplicabile potrivit procedurilor legale naționale, omisiunea cărora va lăsa plângerea adresată Curții fără șanse de să corespundă condițiilor înscrise în Articolul 35 (*Ben Salah, Adraqui and Dhaima v. Spain* (dec.); *Merger and Cros v. France* (dec.); *MPP Golub v. Ukraine* (dec.)).

Oricum este de menționat că acolo unde o instanță de apel/recurs examinează fondul pretențiilor deși consideră pretenția inadmisibilă, Articolul 35 § 1 va fi respectat (*Voggenreiter v. Germany*). Acesta este de asemenea și cazul reclamanților care au omis să observe formele prescise de legea domestică, dacă o autoritate competentă oricum a examinat pretențiile în substanță (*Vladimir Romanov v. Russia*, § 52). Aceleași raționamente se aplică și pretențiilor formulate într-un limbaj foarte superficial, cu greu satisfăcând condițiile legale, dar unde instanțele au soluționat fondul cazului, deși foarte concis: *Verein gegen Tierfabriken Schweiz (VgT) v. Switzerland (no. 2)* [GC], §§ 43-45.

c) existența câtorva remedii

48. Dacă sunt disponibile mai multe remedii potențial efective, reclamantul este condiționat să utilizeze doar unul din acestea (*Moreira Barbosa v. Portugal* (dec.); *Jeličić v. Bosnia and Herzegovina* (dec.); *Karakó v. Hungary*, § 14; *Aquilina v. Malta* [GC], § 39). Evident, atunci când un singur remediu a fost încercat să fie utilizat, folosirea altui remediu esențialmente același nu este obligatorie (*Riad and Idiab v. Belgium*, § 84; *Kozacioglu v. Turkey* [GC], §§ 40 et seq.; *Micallef v. Malta* [GC], § 58).

d) plângerea înaintată în substanță

49. Nu este necesară indicarea expresă a dreptului declarat de Convenție în cadrul procedurilor naționale, acesta fiind destul să fie indicat „cel puțin în substanță” (*Castells v. Spain*, § 32; *Ahmet Sadik v. Greece*, § 33; *Fressoz and Roire v. France*, § 38; *Azinas v. Cyprus* [GC], §§ 40-41).

e) existența și caracterul adecvat

50. Reclamantii sunt obligați să epuizeze remediile naționale care sunt disponibile în teorie și în practică la momentul relevant, astfel fiind spus, care sunt accesibile, capabile să propună redresarea plângerilor și să ofere șanse rezonabile de succes (*Sejdović v. Italy* [GC], § 46).

51. Remedii discreționare și extraordinare nu trebuie să fie utilizate, de exemplu demersurile către instanțe de ași revizui propriile decizii (*Cinar v. Turkey* (dec.); *Prystavka v. Ukraine* (dec.)), dar a se vedea și *Kiiskinen and Kovalainen v. Finland* (dec.), unde, excepțional, Curtea a constatat precum că acest remediu urmează a fi folosit. Similar, un apel la o autoritate superioară nu constituie un remediu efectiv (*Horvat v. Croatia*, § 47; *Hartmann v. The Czech Republic*, § 66). În ce privește eficacitatea în speță a unei petiții care în principiu nu trebuie să fie epuizată (plângerea către un Ombudsman) a se vedea motivația din hotărârea *Egmez v. Cyprus*, §§ 66-73.

Acolo unde un reclamant a încercat un remediu pe care Curtea îl consideră nepotrivit, curgerea termenului de șase luni de zile nu se va opri, fapt care va putea conduce la declararea plângerii drept tardivă (*Rezgui v. France* (dec.) și *Prystavka v. Ukraine* (dec.)).

f) disponibilitatea și eficacitatea

52. Existența remediilor urmează să fie suficient de certă nu numai în teorie dar și în practică. În aprecierea dacă un remediu particular îndeplinește criteriile de disponibilitate și eficacitate, urmează a fi considerate circumstanțele particulare ale cazului. Curtea trebuie să adopte o abordare realistă nu numai asupra unor remedii formal disponibile într-un cadru legal domestic dar și cu privire la contextul legal și politic în care acestea operează precum și elemente particulare referitoare la reclamant (*Akdivar and Others v. Turkey* [GC], §§ 68-69; *Khashiyev and Akayeva v. Russia*, §§ 116-17). Curtea este obligată să examineze dacă, în toate circumstanțele cazului, reclamantul a întreprins totul posibil ce ar fi fost rezonabil de așteptat de la acesta întru epuizarea remediilor domestice (*D.H. and Others v. the Czech Republic* [GC], §§ 116-22).

3. Limitele aplicării regulii

53. Potrivit „regulilor internaționale general recunoscute” pot exista și circumstanțe speciale care eliberează reclamantul de la obligația folosinței remediilor domestice disponibile (*Sejdović v. Italy* [GC], § 55). (A se vedea mai jos „Sarcina probațiunii”). Regula, la fel, este inaplicabilă acolo unde practici administrative consistă în repetarea actelor incompatibile cu Convenția

și există o aparență de o toleranță oficială a autorităților Statului, care sunt de natură să declare procedurile inefective și fără succes (*Aksoy v. Turkey*, § 52). Impunerea unei taxe bazate pe rezultatul examinării apelului atunci când nu se presupune abuzul de utilizarea acestei proceduri, exclude astfel de tip de remedii de a fi epuizate: *Prencipe v. Monaco*, §§ 95-97.

a) sarcina probațiunii

54. Atunci când Guvernul invocă neepuizarea remediilor naționale, dânsii¹ poartă sarcina probațiunii a utilizat reclamantul sa nu remediu care ar fi în același timp efectiv și disponibil (*Dalia v. France*, § 38). Disponibilitatea oricărui remediu urmează a fi suficient de cert cât în drept așa și în fapt (*Vernillo v. France*). Justificarea remediei în legislația națională, prin urmare, trebuie să fie clară (*Scavuzzo-Hager v. Switzerland* (dec.)). Argumentele Guvernului vor fi mai bine apreciate dacă în susținerea acestora vor fi aduse exemple particulare din practica legală națională (*Doran v. Ireland*; *Andrášik and Others v. Slovakia* (dec.); *Di Sante v. Italy* (dec.); *Giummarra v. France* (dec.); *Paulino Tomás v. Portugal* (dec.); *Johti Sappmelaccat Ry and Others v. Finland* (dec.)).

55. Când Guvernul contestă precum că reclamantul ar fi trebuit în mod direct să invoce violarea Convenției în fața instanțelor naționale, gradul de certitudine a unui astfel de remediu urmează a fi dovedită prin exemple concrete (*Slavgorodski v. Estonia* (dec.)).

56. Curtea a fost mult mai receptivă la astfel de argumente unde legislatorul național a introdus remedii speciale pentru a soluționa problema duratei excesive a procedurilor judiciare (*Brusco v. Italy* (dec.); *Slavicek v. Croatia* (dec.)). A se vedea de asemenea *Scordino v. Italy (no. 1)* [GC], §§ 136-48. În contrast cu *Merit v. Ukraine*, § 65.

57. Din momentul în care Guvernul și-a îndeplinit sarcina probațiunii precum că ar fi fost un remediu potrivit și efectiv totodată, care a fost disponibil reclamantului, este în sarcina ultimului de a convinge că:

i) remediu a fost în fapt epuizat (*Grässer v. Germany* (dec.));

ii) sau, din cauza unor anumite rațiuni, acesta a fost inadecvat și inefectiv luând în considerație circumstanțele particulare ale cazului (*Selmouni c. France* [GC], § 76 – tergiversarea excesivă în soluționarea demersului – *Radio France and Others v. France* (dec.), § 34; *Scordino v. Italy* (dec.); *Pressos Compania Naviera S.A. and Others v. Belgium*, §§ 26 and 27);

iii) sau au existat circumstanțe speciale care l-au absolvit pe reclamant de la obligația de a utiliza astfel de remediu (*Akdivar and Others v. Turkey* [GC], §§ 68-75; *Sejdović c. Italy* [GC], § 55).

58. Prin sine dubiile reclamantului cu privire la eficacitatea unui remediu special nu îl pot absolve de la obligația de a-l încerca (*Epözdemir v. Turkey* (dec.); *Milosevič v. the Netherlands* (dec.); *Pellegriti v. Italy* (dec.); *MPP Golub v. Ukraine* (dec.)). Totuși, atunci când remediu propus, în fapt nu oferă

¹ Nota traducătorului. În limbajul Curții, Guvernul este apreciat ca fiind totalitatea autorităților competente dintr-un stat, prin urmare se folosește la plural.

nici o șansă de succes, fapt constatat de exemplu prin practica judiciară națională bine constituită, circumstanța că reclamantul nu a utilizat acest remediu nu va afecta admisibilitatea (*Pressos Compania Naviera S.A. and Others v. Belgium*, § 27).

b) Aspecte procedurale

59. Din momentul în care Guvernul intenționează să pledeze în favoarea non-epuizării, acesta este obligat să o facă în observațiile sale până la adoptarea deciziei de admisibilitate, în timp ce caracterul pledoariilor și circumstanțele cazului admit acest lucru, deși pot fi circumstanțe speciale care îi eliberează de la această obligație: *Mooren v. Germany* [GC], § 57 și referințele din aceasta, §§ 58-59.

Este o practică obișnuită de a ridica obiecția despre neepuizare odată cu observațiile asupra fondului, în particular în cazurile referitoare la garanțiile și obligațiile procedurale, de exemplu acele referitoare la aspectul procesual al Articolelor 2 și 3; cu privire la Articolul 6, *Scoppola v. Italy (no. 2)* [GC], § 126; și Articolul 13, *Sürmeli v. Germany* [GC], § 78.

c) Instituirea remediilor noi

60. Aprecierea dacă remediile domestice au fost epuizate în mod normal este condusă cu referință la situația procedurilor cel puțin până la momentul când cererea a fost depusă la Curte. Regula, totuși, poate fi supusă excepțiilor (a se vedea *Içyer v. Turkey* (dec.), §§ 72 *et seq.*).

Curtea s-a distanțat de la aplicarea acestei reguli în cazurile specifice referitoare la durata procedurilor (*Predil Anstalt v. Italy* (dec.); *Bottaro v. Italy* (dec.); *Andrášik and Others v. Slovakia* (dec.); *Nogolica v. Croatia* (dec.); *Brusco v. Italy* (dec.); *Charzynski v. Poland* (dec.) și *Michalak v. Poland* (dec.)). Pentru situația când un nou remediu în litigiu nu este efectiv: *Parizov v. the Former Yugoslav Republic of Macedonia*, §§ 41-47). Pentru situația când un nou remediu constituțional este eficient: *Cvetkovic v. Serbia*, § 41.

Cu privire la data începând cu care este echitabil să-i ceri reclamantului să utilizeze un remediu nou incorporat în sistemul judiciar al Statului: *Depauw v. Belgium* (dec.), și referitor la instituirea unei jurisprudenței noi: *Scordino v. Italy (no. 1)* [GC], § 147.

Curtea a indicat în *Scordino v. Italy (no. 1)* [GC] și *Cocchiarella v. Italy* [GC] care ar fi caracteristicile remediilor domestice pentru a se conforma cerinței eficacității în cazurile referitoare la durata procedurilor.

61. Unde Curtea a găsit o problemă sistemică sau defecte de natură generală în sistemul de drept sau practici naționale, Instanța poate cere Statului să examineze situația și, dacă este necesar, să adopte măsuri eficace întru prevenirea cazurilor de aceeași natură să fie aduse în fața Curții (*Lukenda v. Slovenia*, § 98).

Unde Statul a instituit un nou remediu, Curtea va examina dacă acest remediu este efectiv (de exemplu, *Robert Lesjak v. Slovenia*, §§ 34-55). Dacă remediu a fost găsit ca fiind unul eficient, Curtea va putea decide că alți reclamânți în cazurile similare sunt impuși să epuizeze noul remediu, susținând

precum că dâșii nu sunt prescriși în timp să-l utilizeze. Curtea prin urmare va putea declara aceste plângeri inadmisibile potrivit Articolului 35 § 1, chiar dacă cererile au fost depuse până la instituirea unui nou remediu (*Grzinčič v. Slovenia*, §§ 102-10; *Içyer v. Turkey* (dec.), §§ 74 *et seq.*).

B. Omisiunea termenului de șase luni de zile

Articolul 35 § 1 - Condițiile de admisibilitate

1. Curtea nu poate fi sesizată decât după epuizarea căilor de recurs interne, așa cum se înțelege din principiile de drept internațional general recunoscute, și într-un termen de 6 luni de la data deciziei interne definitive.

1. Scopul regulii

62. Scopul regulii de șase luni este de a promova o securitate legală, de a asigura că dosarele în care se invocă prevederile Convenției să fie examinate într-un termen rezonabil și de a proteja autoritățile, precum și alte persoane interesate, de la o stare de incertitudine pentru o perioadă lungă de timp (*P.M. v. The United Kingdom* (dec.)).

63. Această regulă de asemenea stipulează precum că un reclamant potențial să aibă suficient timp pentru a considera despre depunerea cererii la Curte și, dacă se decide, atunci să-și specifice capetele de plângeri și argumente în susținerea acestora (*O'Loughlin and Others v. the United Kingdom* (dec.), să faciliteze constatarea de fapte în cauză, iar trecerea timpului va face problematică orice examinare echitabilă a problemelor ridicate (*Nee v. Ireland* (dec.)).

64. Norma marchează limitele de timp a supravegherii conduse de Curte și semnalele cât pentru persoane așa și pentru autoritățile Statului pentru o perioadă după care această supraveghere nu mai este posibilă (*Tahsin İpek v. Turkey* (dec.); *Di Giorgio and Others v. Italy* (dec.)).

65. Nu este în puterea Curții de a ignora aplicarea regulii de șase luni (de exemplu în absență obiecțiilor din partea Guvernului în speță) (*Belaousof and Others v. Greece*, § 38).

66. Regula de șase luni nu poate impune reclamantul să-și depună cererea la Curte până la momentul examinării definitive a problemei la nivelul național (*Varnava and Others v. Turkey* [GC], § 157).

2. Începutul curgerii termenului de șase luni de zile

a) Decizia definitivă

67. Termenul de șase luni de zile începe odată cu adoptarea unei decizii definitive în procesul de epuizare a remediilor naționale (*Paul and Audrey Edwards v. the United Kingdom* (dec.)). Reclamantul urmează să folosească în mod obișnuit remediile domestice care ar fi efective și suficiente (*Moreira Barbosa v. Portugal* (dec.)).

68. Numai remediile care sunt ordinare și efective sunt luate în considerație, după cum un reclamant nu poate extinde termenul strict impus de Convenție prin a încerca formularea de plângeri nepotrivite și eronate autorităților care nu au nici competența nici sarcini de a asigura redresarea efectivă pentru o contestație în baza Convenției (*Fernie v. the United Kingdom* (dec.)).

69. Urmează a se ține cont de remediile utilizarea cărora depinde de puterea discreționară a oficialilor publici și care, în consecință, nu sunt direct accesibile reclamantului. Similar, remediile care nu precizează termene de prescripție creează incertitudine și conduc la declararea nulității regulii de șase luni de zile indicare în Articolul 35 § 1 (*Williams v. the United Kingdom* (dec.)).

70. De regulă Articolul 35 § 1 nu obligă reclamantii de a aplica la redeschiderea procedurilor sau de a avea utilizate remedii extraordinare similare, și nu permite extinderea termenului de șase luni de zile din motivul că astfel de remedii au fost utilizate (*Berdzenichvili v. Russia* (dec.)). Totuși, dacă un remediu extraordinar este doar unic remediu judiciar disponibil reclamantului, termenul de șase luni de zile poate fi calculat începând cu decizia adoptată în privința acestui remediu (*Ahtinen v. Finland* (dec.)).

O plângere în care un reclamant înaintează pretențiile sale înăuntrul termenului de șase luni de zile de la decizia de respingere a cererii sale de redeschidere a procedurilor este inadmisibilă din motivul că decizia nu se califică ca fiind cea „definitivă” (*Sapeyan v. Armenia*, § 23).

În cazurile unde procedurile sunt redeschise sau o decizie definitivă este revizuită, curgerea termenului de șase luni de zile în privința setului inițial de proceduri sau a celei decizii definitive va fi întreruptă și numai în relația cu cele aspecte ale Convenției care au servit pentru revizuirea și redeschiderea ce au fost obiectul examinării în fața instanței extraordinare. (*ibid.*, § 24).

b) Punctul de începere

71. Perioada de șase luni de zile începe să curgă din ziua în care reclamantul sau/și reprezentantul său au obținut suficientă cunoștință despre existența deciziei domestice definitive (*Koç and Tosun v. Turkey* (dec.)).

72. Este în sarcina Statului, care se referă la omisiunea respectării termenului de șase luni de zile, de a identifica data în care reclamantului i-a devenit cunoscută decizia definitivă domestică (*Ali Şahmo v. Turkey* (dec.)).

c) Înmânarea deciziei

73. **Pentru reclamant:** atunci când reclamantul este în drept de a recepționa din oficiu o copie a deciziei definitive domestice, obiectul și scopul Articolului 35 § 1 al Convenției este satisfăcut din plin prin calcularea termenului de șase luni de zile din data înmânării copiei (*Worm v. Austria*, § 33).

74. **Pentru avocat:** termenul de șase luni de zile începe odată cu ziua în care avocatul reclamantului a aflat despre decizia prin care remediile domestice s-au epuizat, fără a lua în considerație că reclamantul a luat cunoștință cu decizia mai târziu (*Çelik v. Turkey* (dec.)).

d) Absența înmânării deciziei

75. Atunci când legea națională nu prevede înmânarea copiei deciziei, este oportun de a lua în considerație drept punct de plecare data când decizia a fost redactată, atunci când părțile au fost în posibilitate certă de a afla despre conținutul acesteia (*Papachelas v. Greece* [GC], § 30).

76. Reclamantul și/sau avocatul acestuia urmează să dea dovadă de o diligență corespunzătoare întru obținerea copiei deciziei păstrate în cancelaria instanței (*Mitlik Ölmez and Yıldız Ölmez v. Turkey* (dec.)).

e) Lipsa remediilor disponibile

77. Unde este clar de la bun început că reclamantul nu are un remediu efectiv, perioada de șase luni de zile curge de la data când actul contestat a avut loc sau de la data în care reclamantul a fost direct afectat sau i-au devenit cunoscute circumstanțele unui astfel de act fie de efectele adverse ale acestuia. (*Dennis and Others v. the United Kingdom* (dec.); *Varnava and Others v. Turkey* [GC], § 157).

78. Atunci când un reclamant aplică la un remediu aparent existent și despre care doar ulterior află că acesta ar fi unul inefectiv, este cel mai potrivit de a calcula începerea termenului de șase luni de zile de la data când reclamantului i-a devenit sau trebuia să-i devină cunoscute aceste circumstanțe (*Varnava and Others v. Turkey* [GC], § 158).

f) Calcularea termenului de șase luni de zile

79. Curgerea termenului începe imediat a două zi după data pronunțării publice a deciziei definitive, sau data în care reclamantul ori reprezentantul său au fost informați despre aceasta, și expiră după șase luni de zile calendaristice, indiferent de durata în fapt a acelor șase luni de zile calendaristice (*Otto v. Germany* (dec.)). Conformitatea cu termenul de șase luni este apreciată prin prisma criteriilor statuate în Convenție și nu prin regulile specificate prin legislația națională a Statului respondent.

80. Este de competența Curții de a aprecia data exactă a expirării termenului de șase luni de zile care variază de acea zi potențial identificată de către Statul respondent (*Tahsin İpek v. Turkey* (dec.)).

g) Situație continuă

81. Conceptul de „situație continuă” se referă la situație de fapt care se caracterizează prin activități continue din partea/sau de către un Stat și care mențin calitatea de victimă a reclamanților. Faptul că un eveniment a avut consecințe semnificative în timp nu înseamnă că acesta ar fi creat o „situație continuă” (*Iordache v. Romania*, § 49).

82. Unde violarea pretinsă constituie o situație continuă împotriva căreia nu este nici un remediu domestic disponibil, termenul de șase luni de zile începe să curgă din momentul finalizării situației continue (*Ülke v. Turkey* (dec.)). Cât timp situația continue, regula de șase luni nu este aplicabilă (*Iordache v.*

Romania, § 50). A se vedea de asemenea *Varnava and Others v. Turkey* [GC], §§ 161 *et seq.*

3. Data introducerii plângerii²

a) Scrisoare inițială

83. Potrivit practicii stabilite ale instituțiilor Convenției și a Regulii 47 § 5 din Regulamentul Curții, data introducerii plângerii urmează de regulă să fie considerată data primei comunicări din partea reclamantului prin care acesta - chiar și sumar - explică obiectul plângerii, cu condiția că un formular complet al cererii să fie trimis Curții în termenul fixat de Curte (*Kemevuako v. The Netherlands* (dec.)).

84. Ziua înregistrării poștale care certifică când cererea a fost trimisă este data considerată a fi momentul introducerii, și nu data indicată pe ștampila de recepționare aplicată pe fiecare plângere: *Kipritci v. Turkey*, § 18. Doar urmare a unor circumstanțe special poate fi justificată o abordare diferită: *Bulinwar OOD and Hrusanov v. Bulgaria*, §§ 30 *et seq.*

b) diferența între data formulării și data trimiterii

85. În lipsa unei explicații pentru intervalul de mai mult de o zi între data când scrisoarea a fost formulată și data când aceasta a fost plasată pentru expediere poștală, ultima dată va fi considerată ca fiind cea de introducere a plângerii (*Arslan v. Turkey* (dec.); *Ruicková v. the Czech Republic* (dec.)).

Această regulă este, de asemenea, aplicabilă în situația în care formularul cererii a fost trimis în termenul condiționat de opt săptămâni: *Kemevuako v. the Netherlands* (dec.), § 24; și pentru trimitere prin fax: *Otto v. Germany* (dec.).

c) Expediere prin fax

86. Nu este de ajuns să fie trimis formularul cererii doar prin fax fără a asigura Curtea cu originalul în termenul condiționat: *Kemevuako v. the Netherlands* (dec.), §§ 22 *et seq.*

d) Intervalul după prima comunicare

87. Ar fi contrar esenței și scopului regulii de șase luni dacă, printr-o oricare comunicare primară, o plângere să constituie un demers de începere a procedurilor potrivit Convenției și după această să rămână inactivă pentru o perioadă inexplicabilă și nelimitată. Respectiv, reclamantii trebuie să-și urmărească menținerea cererii sale în termene rezonabile și după introducerea inițială (*P.M. v. the United Kingdom* (dec.)). Omisiunea de a se conforma perioadei de opt săptămâni (a se vedea Regula 47 § 5 din Regulamentul Curții și paragraful 4 din Directive Practice cu privire la instituirea de proceduri) va determina Curtea să considere data de introducere drept cea de prezentare a

² A se vedea Regulamentul Curții și Directivele Practice cu privire la “*Instituirea de proceduri*”.

plângerii într-o formă completă: *Kemevuako v. the Netherlands* (dec.), §§ 22 până la 24.

e) Caracterizarea cererii

88. O plângere este caracterizată prin faptele pretinse și nu doar prin temeuri de drept la care se face referire în aceasta (*Scoppola v. Italy (no. 2)* [GC], § 54).

f) Cereri ulterioare

89. Cât privește capete de cereri neincluse în plângerea inițială, curgerea termenului de șase luni de zile nu se întrerupe la data primei introduceri a cererii către instituțiile Convenției (*Allan v. the United Kingdom* (dec.)).

90. Plângeri depuse după expirarea termenului de șase luni de zile pot fi examinate doar dacă acestea constituie aspecte specifice ale primelor cereri inițial adresate înăuntrul termenului (*Sâmbăta Bihor Greco-Catholic Parish v. Romania* (dec.)).

91. Simplu fapt că reclamantul s-a referit la Articolul 6 în plângerea sa nu este suficient pentru a considera că cererile ulterioare ar fi fost introduse în baza aceleiași prevederi dacă nici un indiciu nu a fost inițial adus cu privire la elemente de fapt și cu privire la natura pretinsei violări (*Allan v. the United Kingdom* (dec.); *Adam and Others v. Germany* (dec.)).

92. Trimiterea documentelor procesuale naționale nu este suficientă să fie considerată o introducere a tuturor cererilor ulterioare în cadrul aceleiași proceduri. Careva indicii, deși sumare, despre natura și substanța pretinsei violări în baza Convenției sunt obligatorii pentru a introduce un nou capăt de cerere și respectiv de a întrerupe curgerea termenului de șase luni de zile (*Božinovski v. the former Yugoslav Republic of Macedonia* (dec.)).

4. Exemple

a) Aplicabilitatea limitelor de timp în privința obligației procedurale potrivit Articolului 2 din Convenție

93. Atunci când a avut loc un *deces*, rudele reclamantului sunt așteptați să ia măsuri de observa derularea investigației, ori eventual lipsa unei astfel de investigații, și să depună plângerea lor într-un termen rezonabil, din momentul în care dâșii au cunoscut, sau trebuiau să realizeze că investigația nu este una eficientă (*Varnava and Others v. Turkey* [GC], §§ 158 and 162).

94. În cazurile de *dispariții* este indispensabil pentru rudele persoanei dispărute să nu tergiverseze nejustificat aducerea unei cereri în fața Curții despre ineficiența sau lipsa unei investigații naționale. Atunci când dispariții sunt în discuție, reclamantii nu pot să aștepte la infinit până a se adresa la Strasbourg. Dâșii trebuie să demonstreze existența diligențe suficiente și inițiative, precum și de a introduce cererile sale fără întârzieri nejustificate (*Varnava and Others v. Turkey* [GC], § 165, și cu privire la tergiversare §§ 162-66).

b) condiții de aplicare a regulii de șase luni în cazurile de multiple perioade de detenție potrivit Articolului 5 § 3 din Convenție

95. Perioade de detenție multiple, consecutive ar fi trebuit să fie considerate în întregime, și regula de șase luni de zile începe să curgă doar din momentul terminării ultimii perioade de detenție (*Solmaz v. Turkey*, § 36).

C. Cerere Anonimă

Articolul 35 § 2 (a) - Condițiile de admisibilitate

...

2. Curtea nu reține nici o cerere individuală introdusă în virtutea art. 34, în cazul în care :

a. ea este anonimă...³

1. Cererea anonimă

96. O cerere adresată Curții Europene a Drepturilor omului **este calificată drept una anonimă** dacă în dosar nu este nici un element care să permită Curții să identifice reclamantul: "*Blondje v. the Netherlands* (dec.). Dacă nici un formular sau nici unul din documente prezentate nu conțin o mențiune a numelui, doar referințe și legături, iar procura de reprezentare pentru avocat este semnată cu „X” - identitatea reclamantului nu este dezvăluită.

97. O cerere introdusă de **o asociație în numele unor persoane neidentificate**, asociația la rândul său fără a pretinde să fie victima unei violări a dreptului la viața privată în locul unor indivizi neidentificați, care astfel a devenit comunitatea de reclamanți pe care se declară că le reprezintă, s-a considerat a fi anonimă: *Federation of French Medical Trade Unions and the National Federation of Nurses v. France* (dec.).

2. Cererea non-anonimă

98. **O cerere nesemnată** dar care conține toate detaliile cu privire la persoană, care sunt suficiente de a elimina oricare dubiu despre identitatea reclamantului și urmată de corespondența contrasemnată în modul corespunzător de reprezentantul reclamantului nu constituie o cerere anonimă: *Kuznetsova v. Russia* (dec.).

99. **Cererea introdusă sub un nume fictiv**: persoanele care folosesc pseudonime și care explică Curții că în contextul unui conflict armat dâșii sunt în imposibilitate de ași dezvălui numele real în sensul de ași proteja membrii familiei și prietenii. Constatând următoarele că „în spatele tacticilor de secretizare a identităților sale reale din cauza unor motive îngăduitoare au

³ O cerere anonimă în sensul articolului 35 § 2 (a) din Convenție se deosebește de problema nedivulgării identității unui reclamantului prin derogare de la regula accesului public la informație despre procedurile în fața Curții și de la problema confidențialității în fața Curții (a se vedea Regulile 33 și 47 § 3 din Regulamentul Curții și Directivelor practice anexate la acesta din urmă).

stat persoane identificabile dintr-un număr suficient de indicii, alte decât numele ...” și „existența unor relații suficient de clare între reclamânți și evenimente în litigiu”, Curtea nu a considerat aceste plângeri ca fiind anonime: *Shamayev and Others v. Georgia and Russia* (dec.). A se vedea, de asemenea, *Shamayev and Others v. Georgia and Russia*, § 275.

100. O cerere introdusă de o biserică sau de o asociație cu scopuri religioase sau filosofice, identitatea membrilor căreia nu a fost dezvăluită nu este respinsă ca anonimă (Articole 9, 10 și 11 din Convenție): *Omkananda and the Divine Light Zentrum v. Switzerland* (dec.).

D. Cerere repetată

Articolul 35 § 2 (b) - Condițiile de admisibilitate

...

2. Curtea nu reține nici o cerere individuală introdusă în virtutea art. 34, în cazul în care :

...

b. ea este în mod esențial aceeași cu o cerere examinată anterior de către Curte sau ...⁴

101. O cerere este considerată ca fiind „în mod esențial aceeași” atunci când părțile, plângerile și faptele sunt identice: *Pauger v. Austria* (dec.); *Verein gegen Tierfabriken Schweiz (VgT) v. Switzerland (no. 2)* [GC], § 63. Atunci când se constată astfel de circumstanțe plângerea se declară inadmisibilă.

1. Reclamânți similari

102. Cererile referitoare la același obiect sau problemă dar introduse de mai multe persoane și de o asociație care a trimis o comunicare și Comitetului pentru Drepturile Omului ale ONU nu poate fi considerată ca fiind adresată de aceeași petiționari: *Folgerø and Others v. Norway* (dec.) sau o petiție adresată Oficiului Înalțului Comisar pentru Drepturile Omului din partea unei organizații non-guvernamentale și nu de reclamânți: *Celniku v. Greece*, §§ 36-41. Aceleași raționamente se aplică și adresărilor față de Grupul de Lucru cu privire la Detenții Arbitrare din partea unei organizații non-guvernamentale și adresările trimise de reclamânți: *Illi and Others v. Belgium* (dec.).

103. O cerere inter-statală depusă de un Guvern nu privează reclamânții în mod individual să introducă o cerere sau să-și urmărească satisfacția propriilor pretenții: *Varnava and Others v. Turkey* [GC], § 118.

2. Plângeri identice

104. Conceptul unei plângeri este definit prin prisma scopului sau temeiniciei legale a pretenției.

⁴ Această prevedere inițial a fost indicată în Articolul 27

Plângerea este caracterizată prin fapte pretinse și nu exclusiv de calificarea legală sau argumentele pe care se bazează: *Guerra and Others v. Italy*, § 44, *Scoppola v. Italy (no. 2)* [GC], § 54, *Previti v. Italy* (dec.), § 293.

105. Analiza Curții este aplicată asupra fiecărui capăt de plângere. Doar plângerile care sunt esențial aceleași cu acelea care au fost deja examinate urmare a unei alte plângeri vor fi respinse potrivit Articolului 35 § 2: *Dinc v. Turkey* (dec.).

106. Atunci când reclamantul repetă plângerile care deja au fost ridicate în plângerile sale anterioare, plângerea va fi declarată inadmisibilă: *X. v. Germany* (dec.); *Duclos v. France* (dec.).

107. Din momentul în care obiectul plângerii se referă la un apartament sau la un diferit spațiu locativ din același bloc, o nouă cerere care invocă aceleași aspecte și care deja au fost declarate anterior inadmisibile, înaintate de același reclamant, prin repetarea acelorași plângeri dinainte formulate fără a aduce noi dovezi, este în substanță aceeași plângere cu cea precedentă și respectiv inadmisibilă: *X.v. Germany* (dec.).

108. Următoarele exemple de cereri care nu sunt esențialmente aceleași:

i) litigiu referitor la condiții de detenție a reclamantului în custodia poliției nu este același cu o plângere referitoare la condamnarea sa de Curtea Națională de Securitate sau acea referitoare la pierderea statutului de parlamentar datorită dizolvării partidului în care reclamantii au fost membri: *Sadak v. Turkey*, §§ 32-33;

ii) litigiu referitor la condiții de detenție a reclamantului în custodia poliției și condamnarea sa de Curtea Națională de Securitate nu este aceeași cu plângerea referitor la pierderea statului parlamentar: *Yurttas v. Turkey*, §§ 36-37.

109. Curtea este în drept să califice din punct de vedere juridic faptele și nu este ținută de calificarea efectuată de Guvern sau de reclamant. Respectiv, o cerere depusă în scopuri de a fi re-examinată, potrivit diferitor prevederi ale Convenției, faptele din care au stat la originea unei alte plângeri, se consideră aceeași plângere și prin urmare este respinsă drept inadmisibilă: *Previti v. Italy* (dec.), §§ 293-94.

3. Fapte identice

110. Însăși faptul că o plângere este identică cu alta prin sine nu împiedică declararea cererii drept admisibilă, doar dacă noi informații sunt aduse.

111. Atunci când un reclamant prezintă informații noi, plângerea nu va fi esențial aceeași cu o plângere anterioară: *Chappex v. Switzerland* (dec.); *Patera v. the Czech Republic* (dec.) (plângeri referitoare la pretinse fapte în fața unui alt organ internațional sunt inadmisibile, dar informații referitoare la fapte avute loc subsecvent sunt admisibile).

112. În caz contrar, cererea va fi declarată inadmisibilă: *Hokkanen v. Finland* (dec.); *Adesina v. France* (dec.); *Bernardet v. France* (dec.); *Gennari v. Italy* (dec.); *Manuel v. Portugal* (dec.).

E. Cererea deja adresată unui alt organ internațional

Articolul 35 § 2 (b) - Condițiile de admisibilitate

...

2. Curtea nu reține nici o cerere individuală introdusă în virtutea art. 34, în cazul în care :

...

b. ea este ... deja supusă unei alte instanțe internaționale de anchetă sau de reglementare și dacă nu conține fapte noi.

113. Scopul acestei prevederi este evitarea pluralității procedurilor internaționale referitoare la același caz.

114. Condiții de admisibilitate incluse în acest paragraf sunt cumulative:

i) cererea nu trebuie să fie în mod esențial aceeași cu o altă plângere, însemnând că faptele, părțile și plângerile să nu fie identice (a se vedea punctul D cu privire la plângeri repetate), și

ii) plângerea să nu fie deja trimisă în cadrul unor altor proceduri de investigare sau reglementare internațională.

115. Atunci când Curtea găsește, ținând cont de existența unei decizii asupra fondului în același timp cât Curtea examinează același caz, condiție stipulată de Articolul 35 § 2 (b) este îndeplinită, prin urmare Curtea declară plângerea inadmisibilă din cauza că aceasta a fost deja examinată de un alt organ internațional.

116. Pentru a fi calificat potrivit prevederilor Articolului 35 § 2 (b) speța în litigiu trebuie să prezinte caracteristici care să permită aprecierea acesteia sub aspectul unei plângeri individuale în sensul Articolului 34.

1. Conceptul de procedură

a) Procedura trebuie să fie publică

117. Comitetul cu privire la Drepturile Omului a Uniunii Inter-parlamentare, care este o asociație privată, constituie o organizație non-guvernamentală, pe când Articolul 27 din Convenție (actualul Articol 35 § 2) are în vedere doar instituții și proceduri inter-guvernamentale (*Lukanov v. Bulgaria* (dec.)).

b) Procedura urmează a fi internațională

118. Camera cu privire la Drepturile Omului a Bosniei și Herțegovinei nu constituie o procedură internațională, deși a fost constituită printr-un acord internațional și chiar dacă câțiva membri ai acesteia sunt internaționali: *Jeličić v. Bosnia and Herzegovina* (dec.).

c) Procedura trebuie să fie independentă

119. Acesta ar fi cazul Grupului de Lucru a Națiunilor Unite cu privire la Detenții Arbitrare deoarece acesta este compus din experți independenți care

sunt persoane eminente și specializate în domeniu drepturilor omului: *Peraldi v. France* (dec.).

120. Totuși, „procedura 1503” a Comitetului pentru Drepturile Omului a Națiunilor Unite este în principiu un organ inter-guvernamental compus din Reprezentanții Statului. Aceasta nu este „o altă procedură de investigare internațională”: *Mikolenko v. Estonia* (dec.).

d) Procedura urmează a fi judiciară

121. Cererea trebuie să fie adusă în fața unui organ judiciar sau quasi-judiciar: *Zagaria v. Italy* (dec.).

122. Comitetul European pentru Prevenirea Torturii și a Tratatelor și Pedepselor Inumane și Degradante (CPT), al cărui rol este unul preventiv, nu este un astfel de organ. Informația obținută de CPT este de natură confidențială. Indivizii nu sunt în drept să participe în proceduri sau să fie informați despre recomandările care ar putea fi adoptate de Comitet, cu excepția cazului când acestea se fac publice: *Zagaria v. Italy* (dec.).

2. Garanțiile procedurale

a) Proceduri contradictorii

123. Persoanele care sesizează, în baza procedurii 1503, Înalțul Comisar pentru Drepturile Omului ale Națiunilor Unite nu pot participa în proceduri, care sunt confidențiale. Dâșii nu sunt informați despre măsurile luate de Națiunile Unite, până când acestea nu sunt publicate. Această procedură nu poate prin urmare să fie calificată drept o altă procedură asemănătoare unei plângeri individuale în sensul Articolului 34: *Celniku v. Greece*, §§ 39-41.

b) Condițiile impuse organului judiciar

124. Deciziile și procedurile în speță trebuie să fie motivate, transmise părților și publicate: *Peraldi v. France* (dec.).

3. Rolul procedurii

125. O instituție având un rol preventiv nu poate fi considerată drept o procedură internațională: *Zagaria v. Italy* (dec.); *De Pace v. Italy*; sau *Gallo v. Italy* (dec.) (referitor la CPT). Mai mult decât atât, informația obținută de acest organ este confidențială; indivizii nu au dreptul de a participa la proceduri sau să fie informați despre recomandările acestor instituții, cu excepția cazului când se decide publicarea lor.

126. Același raționament se aplică organului care examinează situația generală (*Mikolenko v. Estonia* (dec.)), sau în privința Raportorului special care formulează un raport cu privire la drepturile deținuților (*Yagmurdereli v. Turkey* (dec.)).

a) Procedura trebuie să fie capabilă să constate responsabilitățile

127. Acesta nu este cazul:

i) Comitetului cu privire la Persoanele Dispărute în Cipru, deoarece Turcia nu este parte la proceduri în fața Comitetului și acesta nu poate impune responsabilitatea pentru decesuri sau dispariția de persoane: *Varnava and Others v. Turkey* (dec.);

ii) Grupului de Lucru cu privire la Dispariții Involuntare și Forțate ale Comisiei cu privire la Drepturile omului ale Națiunilor Unite, deoarece aceasta nu poate constata responsabilitatea pentru decesuri și persoane dispărute sau să considere cauzele acestora: *Malsagova and Others v. Russia* (dec.).

128. Oricum, Grupul de Lucru cu privire la Detenția Arbitrară, care poate face recomandări, astfel admitând că responsabilitatea Statului să fie angajată în privința cazurilor de detenție arbitrară, poate fi considerată drept o procedură de investigare internațională: *Peraldi v. France* (dec.).

b) Procedura trebuie să urmărească încetarea violării

129. Scopul recomandărilor Grupului de Lucru cu privire la Detenția Arbitrară, care sunt trimise Guvernelor, este de avea efect de înceta situația despre care s-a plâns: *Peraldi v. France* (dec.); *Illiou and Others v. Belgium* (dec.).

130. Victimele violării trebuie să obțină o redresare. Acesta nu este cazul Comisiei cu privire la Drepturile Omului ale Națiunilor Unite (*Mikolenko v. Estonia* (dec.)) sau a Grupului de Lucru cu privire la Dispariții Involuntare și Forțate (*Malsagova and Others v. Russia* (dec.)).

c) Eficacitatea procedurii

131. Decizia trebuie să fie publicată: în fața CPT, persoanele nu au dreptul să fie informați despre recomandările care ar fi trebuit să fie adoptate, până la momentul publicării acestora: *Zagaria v. Italy* (dec.) și *De Pace v. Italy*.

132. Potrivit procedurii Grupului de Lucru cu privire la Detenția Arbitrară a Națiunilor Unite, opiniile, împreună cu recomandările, trimise Guvernului în speță pot fi anexate Comisiei pentru Drepturile Omului, care la rândul său poate face recomandări Adunării Generale ale Națiunilor Unite; ținând cont de efectele potențiale, această procedură poate fi apreciată similar unei plângeri individuale: *Peraldi v. France* (dec.).

133. Prin urmare următoarele situații sunt calificate drept „o altă procedură internațională”:

- Comitetul pentru Drepturile Omului ale Națiunilor Unite: *Calcerrada Fornieles et Caheza Mato v. Spain* (dec.), *Pauger v. Austria* (dec.), *C.W. v. Finland* (dec.);

- Comitetul cu privire la Libertatea de Asociere a Organizației Internaționale a Muncii: *Cereceda Martin and 22 Others v. Spain* (dec.);

- Grupul de Lucru cu privire la Detenția Arbitrară a Națiunilor Unite: *Peraldi v. France* (dec.).

F. Abuz de drept la o plângere individuală

Articolul 35 § 3 (a) - Condițiile de admisibilitate

3. Curtea declară inadmisibilă orice cerere individuală introdusă în virtutea art. 34, atunci când ea consideră că:

a. ea este ... abuzivă;

1. Definiția generală

134. Conceptul de „abuz” în sensul Articolului 35 § 3 urmează a fi înțeles în sensul său obișnuit potrivit teoriei generale, și anume un exercițiu primejdios a unui drept pentru alte scopuri decât acelea pentru care a fost destinat. Respectiv, **orice comportament al reclamantului care este vădit contrar scopului dreptului la o plângere individuală acordat de Convenție și care împiedică funcționarea proprie a mecanismului Curții sau exercitarea corespunzătoare a procedurilor în fața sa, constituie un abuz de drept la o plângere individuală** (*Mirolubovs and Others v. Latvia*, §§ 62 and 65).

135. Din punct de vedere tehnic este clar din conținutul Articolului 35 § 3 că o cerere depusă cu un abuz de drept trebuie să fie declarată mai degrabă inadmisibilă decât să fie radiată de pe rol. Cert este că Curtea a accentuat precum că respingerea unei plângeri în baza abuzării de drept este o măsură excepțională (*Mirolubovs and Others v. Latvia*). Cazurile în care Curtea a depistat un abuz de drept la o plângere individuală pot fi clasificate în cinci categorii tipice: informații false sau eronate; utilizarea unui limbaj ofensiv; încălcarea obligației de a ține confidențială informația cu privire la procedurile de reglementare amiabilă; plângerea este vădit vexantă și lipsită de orice scop real; alte cazuri care nu pot fi enumerate exhaustiv.

2. Inducerea în eroare a Curții

136. O cerere constituie un abuz de drept atunci când aceasta este conștient bazată pe fapte inexistente într-o înșela Curtea (*Varbanov v. Bulgaria*, § 36). Cel mai grav și arogant exemplu al abuzului de acest gen este falsificarea de documente trimise Curții (*Jian v. Romania* (dec.); *Bagheri and Maliki v. the Netherlands* (dec.) și *Poznanski and Others v. Germany* (dec.)). Acest tip de abuz poate de asemenea să fie comis prin ignoranță, atunci reclamantul omite să informeze Curtea de la bun început despre un fapt esențial pentru examinarea cazului (*Al-Nashif v. Bulgaria*, § 89, și *Kerechashvili v. Georgia* (dec.)). În același fel, dacă evoluții importante, și dacă sunt noi, apărute în timpul procedurilor pendinte în fața Curții și dacă – nerespectând obligația expres impusă prin Regulamentul Curții - reclamantul omite să aducă la cunoștință Curții această informație, prin urmare împiedicând-o să examineze speța în deplină cunoștință de cauză, plângerea acestuia poate fi respinsă drept una abuzivă (*Hadrabová and Others v. the Czech Republic* (dec.), și *Predescu v. Romania*, §§ 25-27).

137. Intenția de a induce în eroare Curtea trebuie să fie constatată cu o suficientă precizie (*Melnik v. Ukraine*, §§ 58-60, și *Nold v. Germany*, § 87).

3. *Limbaj obscen*

138. Va fi un abuz de drept la o plângere atunci când reclamantul, în corespondența sa cu Curtea, folosește în particular un limbaj revoltător, ofensiv, insultător și provocativ – fie împotriva Guvernului, Agentului acestuia, autorităților Statului respondent, fie însuși împotriva Curții, judecătorilor acesteia, Grefei Curții sau membrilor acesteia. (*Řehák v. the Czech Republic* (dec.); *Duringer and Grunge v. France* (dec.), și *Stamoulakatos v. the United Kingdom* (dec.)).

139. Nu este suficient că limbajul reclamantului să fie în special arogant, polemic sau sarcastic; acesta trebuie să excede „limitele acceptabile ale unui criticism civic și legitim” pentru a fi apreciat drept abuziv. (*Di Salvo v. Italy* (dec.); pentru un exemplu contrar, a se vedea *Aleksanyan v. Russia*, §§ 116-18). Dacă în cadrul procedurilor reclamantul încetează să utilizeze remarci ofensive după o preîntâmpinare oficială a Curții, expres le retrage sau în cel mai bun caz oferă scuzele sale, cererea mai mult nu mai poate fi declarată drept una abuzivă (*Chernitsyn v. Russia*, §§ 25-28).

4. *Încălcarea principiului confidențialității procedurilor cu privire la reglementare amiabilă.*

140. O încălcare intenționată, comisă de reclamant, cu privire la clauza de confidențialitate a negocierilor de reglementare amiabilă, impusă părților prin Articolul 38 § 2 din Convenție și Regulii 62 § 2 din Regulamentul Curții, poate fi apreciată drept un abuz de dreptul la petiționare și să rezulte în respingerea cererii (*Mirolubovs and Others v. Latvia*, § 66; *Hadrabová and Others v. the Czech Republic* (dec.), and *Popov v. Moldova*, § 48).

141. Întru a determina dacă reclamantul a încălcat clauza de confidențialitate, limitele acesteia trebuie prin urmare să fie definite. Aceasta urmează să fie interpretată în lumina scopului general, și anume, facilitarea unei reglementări amiabile prin protecția părților și a Curții de la o eventuală presiune. Respectiv, din momentul în care comunicarea terților părți despre conținutul documentelor cu privire la reglementarea amiabilă poate, în principiu, constitui un abuz de drept în sensul Articolului 35 § 3 din Convenție, aceasta nu înseamnă o interdicție absolută și necondiționată de discuție și vizualizare a documentelor oricărei alte părți. O astfel de interpretare extensivă și riguroasă va putea să conducă la subminarea protecției intereselor legitime ale reclamantului, - de exemplu atunci când reclamantul încearcă să se consulte cu cineva care în eventualitate ar putea fi autorizat să-l reprezinte la Curte. Mai mult decât atât, ar fi dificil, dacă nu și imposibil, pentru Curte să monitorizeze conformitatea cu o astfel de interdicție. Ce anume Articolul 38 § 2 din Convenție și Regula 62 § 2 din Regulamentul Curții interzice părților este o dare publicității a informației în litigiu, de exemplu prin media sau alte căi, în consecință pasibilă de a fi cunoscută de un număr larg de persoane.

(*Mirolubovs and Others v. Latvia*, § 68). Aceasta, respectiv, este o formă de comportament unde un grad de gravitate este implicat, și constituie abuz de dreptul la o plângere individuală.

142. Întru a se califica ca un abuz de drept, divulgarea informației confidențiale urmează a fi intenționată. Responsabilitatea directă a reclamantului cu privire la divulgare întotdeauna trebuie să fie stabilită într-un mod neechivoc și cu suficientă certitudine; o simplă suspiciune nu este de ajuns (*Mirolubovs and Others v. Latvia*, § 66 *in fine*). Pentru exemple concrete ale acestui principiu, a se vedea de exemplu cazurile când plângerea a fost respinsă, *Hadrabová and Others v. the Czech Republic* (dec.), în care reclamantii expres au citat propunerile cu privire la reglementarea amiabilă formulate de Grefa Curții în corespondența cu Ministerul Justiției ale statului său, fapt care a condus la respingerea cererii sale; pentru un exemplu unde o cerere a fost declarată admisibilă a se vedea *Mirolubovs and Others v. Latvia*, în care nu s-a constatat cu suficientă certitudine că toți trei reclamanti ar fi fost responsabili pentru divulgarea informației confidențiale, în rezultat obiecția preliminară a Guvernului a fost respinsă.

5. Cererea vădit vexantă și lipsită de un oricare scop real

143. Un reclamant abuzează de dreptul de a adresa o plângere dacă acesta în mod repetat depune cereri irascibile și vădit nefondate la Curte, care sunt similare unei cereri depuse anterior și care deja au fost declarate inadmisibile (*M. v. the United Kingdom* (dec.), și *Philis v. Greece* (dec.)).

144. Curtea poate de asemenea, să constate că a avut loc un abuz de drept dacă cererea este vădit lipsită de orice scop real sau/și privește meschin o sumă neînsemnată de bani. În *Bock v. Germany* (dec.) reclamantul s-a plâns asupra duratei excesive a procedurilor civile pe care dânsul le-a instituit pentru rambursarea costului unui supliment dietetic prescris de medic, și nemijlocit la prețul de 7.99 Euro. S-a observat precum că Curtea este supraaglomerată cu un număr mare de cereri care ridică probleme serioase cu privire la drepturile omului, și există o disproporție evidentă între trivialitatea faptelor și utilizarea sistemului de protecție instituit de Convenție având în vedere suma minoră de bani în litigiu (inclusiv și prin comparație cu salariu reclamantului) precum și luând în considerație că procedurile în speță s-au referit nu la un product farmaceutic ci la un supliment dietetic. La fel, Curtea a notat că procedurile precum acestea au contribuit la aglomerarea instanțelor la nivel național și aceasta a fost una din cauzele duratei excesive a procedurilor. Prin urmare cererea a fost respinsă ca inadmisibilă pentru abuz de drept la o plângere individuală.

6. Alte cazuri

145. Uneori hotărârile și deciziile Curții, precum și cazurile care rămân a fi pendinte în procedura sa, sunt folosite pentru scopuri și în cadrul dezbaterilor politice la nivelul domestic în Statele Contractante. O cerere inspirată de dorința unei publicități sau propagandei doar din acest simplu motiv nu poate fi

considerată ca fiind una abuzivă (*McFeeley and Others v. the United Kingdom* (dec.), și de asemenea *Khadzhaliyev and Others v. Russia*, §§ 66-67). Oricum ar putea exista un abuz de drept din partea reclamantului care este motivat prin interese politice, care oferă interviuri în presă și la televiziune în care acesta își expune o atitudine iresponsabilă și frivolă față de procedurile în fața Curții (*Georgian Labour Party v. Georgia*).

7. Atitudinea adoptată de Guvernul respondent

146. Dacă Guvernul respondent consideră că reclamantul a abuzat de dreptul său la o plângere individuală, dânsii trebuie să informeze Curtea în modul corespunzător și de a atrage atenția asupra informației relevante în posesia sa pentru a permite Curții de a formula concluzii potrivite. Este de atribuția Curții și de competența Guvernului respondent de a monitoriza respectarea obligațiilor procedurale impuse de Convenție și de Regulamentul Curții asupra reclamantului. Totuși, amenințările din partea Guvernului și autorităților acestuia de a iniția proceduri penale sau administrative împotriva unui reclamant pentru pretinsa încălcare a obligațiilor procedurale în fața Curții pot da naștere unor aspecte problematice prin prisma Articolului 34 *in fine* din Convenție, care interzice orice interferență în exercițiul efectiv al dreptului la o plângere individuală. (*Mirolubovs and Others v. Latvia*, § 70).

II. CRITERIILE DE INADMISIBILITATE REFERITOARE LA JURISDICȚIA CURȚII

A. Incompatibilitatea *ratione personae*

Articolul 35 § 3 (a) – Condițiile de admisibilitate

3. Curtea declară inadmisibilă orice cerere individuală introdusă în virtutea art. 34, atunci când ea consideră că:

a. ea este incompatibilă cu dispozițiile convenției sau ale protocoalelor sale,...

Articolul 32 §§ 1 și 2 – Competența Curții

1. Competența Curții acoperă toate problemele privind interpretarea și aplicarea convenției și a protocoalelor sale, care îi sunt supuse în condițiile prevăzute de art. 33, 34, 46 și 47.

2. În caz de contestare a competenței sale, Curtea hotărăște..

1. Principii

147. Compatibilitatea *ratione personae* implică considerentul că pretinsa violare a Convenției să fie comisă de Statul Parte Contractantă sau să-i fie atribuită în oricare alt mod.

148. Chiar dacă Statul respondent nu a ridicat vre-o obiecție la competența Curții sub aspectul *ratione personae*, acest element impune o considerațiune a Curții din oficiu (*Sejdić and Finci v. Bosnia and Herzegovina* [GC], § 27).

149. Drepturile fundamentale protejate de tratatele cu privire la drepturile omului apără indivizi plasați pe teritoriul Statului Parte în litigiu, fără a lua în considerație faptul dizolvării sau succesiunii ulterioare ale acestuia (*Bijelić v. Montenegro and Serbia*, § 69).

150. O companie de stat trebuie să se bucure de o suficientă independență instituțională și operațională în raport cu Statul pentru că acesta din urmă să fie absolvit de responsabilitate potrivit Convenției pentru actele și omisiunile sale (*Mykhaylenko and Others v. Ukraine*, §§ 43-45; *Cooperativa Agricola Slobozia-Hanesei v. Moldova*, § 19).

151. Cererile vor fi declarate incompatibile *ratione personae* cu prevederile Convenției pentru următoarele temeuri:

- dacă reclamantului îi lipsește **calitatea** potrivit Articolului 34 din Convenție (*Municipal Section of Antilly v. France* (dec.);

- dacă reclamantul este în imposibilitate de a-și arăta statutul său de **victimă** a pretensei violări;

- dacă cererea este adusă împotriva **unei alte persoane** (*X v. the United Kingdom* (dec.); *Durini v. Italy* (dec.);

- dacă cererea a fost adresată împotriva unui **Stat care nu a ratificat** Convenția (*X v. Czechoslovakia (E.S. v. Germany)* (dec.), sau direct împotriva

unei organizații internaționale care nu s-a aliniat Convenției (*Stephens v. Cyprus, Turkey and the United Nations* (dec.), ultimul paragraf);

- dacă plângerea invocă un Protocol la Convenție care nu a fost ratificat de Stat (*Horsham v. the United Kingdom* (dec.); *De Saedeleer v. Belgium*, § 68).

2. Jurisdicția

152. O constatare a lipsei de competență *ratione loci* nu va împiedica Curtea să examineze dacă reclamanții cad sub jurisdicția unei sau mai multor Părți Contractante în sensul prevederilor Articolului 1 din Convenție (*Drozd and Janousek v. France and Spain*, § 90). Respectiv o obiecție precum că reclamanții nu se află sub jurisdicția Statului respondent, în mod normal ar fi potrivită să fie înaintată prin prisma incompatibilității *ratione personae* cu prevederile Convenției a cererii (a se vedea observațiile Guvernelor în *Banković and Others v. Belgium and 16 Other Contracting States* [GC] (dec.), § 35; *Ilașcu and Others v. Moldova and Russia* [GC], § 300; *Weber and Saravia v. Germany* (dec.)).

153. Compatibilitatea *ratione personae* cu Convenția suplimentar impune o condiție că pretinsa violare să fie imputabilă Statului Parte Contractantă (*Gentilhomme, Schaff-Benhadi and Zerouki v. France*, § 20). Oricum, cazurile recente au examinat aspectele cu privire la imputabilitatea/responsabilitatea fără a se referi expres la compatibilitatea *ratione personae* (*Assanidze v. Georgia* [GC], §§ 144 et seq.; *Hussein v. Albania and 20 Other Contracting States* (dec.); *Isaak and Others v. Turkey* (dec.); *Stephens v. Malta (no. 1)*, § 45).

3. Responsabilitatea și imputabilitatea

154. Statele pot fi recunoscuți responsabili pentru actele autorităților acestora, indiferent dacă acestea au fost efectuate înăuntrul sau în afara frontierelor naționale, ori care produc efecte în afara teritoriului său (a se vedea *Drozd and Janousek v. France and Spain*, § 91; *Soering v. the United Kingdom*, §§ 86 și 91; *Loizidou v. Turkey*, § 62). Oricum, aceasta va avea loc doar în mod excepțional (*Ilașcu and Others v. Moldova and Russia* [GC]; *Banković and Others v. Belgium and 16 Other Contracting States* [GC] (dec.)), și anume atunci când Statul Parte Contractantă controlează efectiv aria ori, cel puțin, are o influință decisivă asupra acesteia (*Ilașcu and Others v. Moldova and Russia* [GC], §§ 314, 382 și 392, *Medvedyev and Others v. France* [GC], §§ 63-64, și, pentru conceptul de „control în ansamblu”, *Ilașcu and Others v. Moldova and Russia* [GC], §§ 315-316; *Banković and Others v. Belgium and 16 Other Contracting States* [GC] (dec.), §§ 67 et seq., și §§ 79-82; *Cyprus v. Turkey* [GC], §§ 75-81; *Loizidou v. Turkey*, § 52; *Markovic and Others v. Italy* [GC], § 54).

155. Un Stat poate fi considerat responsabil pentru violările drepturilor Convenției a persoanelor care sunt pe teritoriul altui Stat dar care s-a constatat a fi sub autoritatea primului Stat și sub controlul efectuat de agenții săi care – fie legal fie ilegal – operează pe teritoriul celui de al doilea Stat (*Issa and*

Others v. Turkey, § 71; *Illich Ramirez Sánchez v. France* (dec.); *Öcalan v. Turkey* [GC], § 91; *Medvedyev and Others v. France* [GC], §§ 66-67). Cu privire la actele avute loc în zona neutrală a Națiunilor Unite: *Isaak and Others v. Turkey* (dec.).

156. Pentru teritorii care sunt din punct de vedere legal sunt în jurisdicția Statului Parte Contractantă dar care nu sunt sub autoritatea/controlul efectiv a acelui Stat, cererile pot fi considerate incompatibile cu prevederile Convenției (*An and Others v. Cyprus* (dec.)), dar considerațiunile urmează a fi luate prin prisma obligațiilor pozitive statuate de Convenție (a se vedea *Ilașcu and Others v. Moldova and Russia* [GC], §§ 312-313, §§ 333 *et seq.*). A se vedea de asemenea *Stephens v. Cyprus, Turkey and the United Nations* (dec.).

157. Există și excepții de la principiul că prezența fizică a persoanei pe teritoriul unui din State Parți Contractante are efectul de plasare a individului sub jurisdicția Statului respectiv, de exemplu atunci când Statul găzduiește conducerea unei organizații internaționale împotriva căreia cererea reclamantului este adresată. Prin sine faptul că tribunalul internațional penal își are sediul și activează în Olanda nu constituie suficient temei pentru atribuirea acelui Stat a responsabilității pentru oricare acte sau omisiuni referitoare la tribunalul internațional și cu privire la condamnarea reclamantului (*Galić v. the Netherlands* (dec.), și *Blagojević v. the Netherlands* (dec.)). Pentru o cerere împotriva Statului respondent ca locul de sediu permanent al unei organizații internaționale a se vedea *Lopez Cifuentes v. Spain* (dec.), §§ 25-26. Pentru acceptarea unei administrații civile internaționale în teritoriul Statului a se vedea *Berić and Others v. Bosnia and Herzegovina* (dec.), § 30.

158. Însăși faptul de participare a Statului la procedurile inițiate împotriva acestuia într-un alt Stat prin sine nu conduce la un exercițiu al jurisdicției extrateritoriale (*McElhinney v. Ireland and the United Kingdom* [GC] (dec.); *Treska v. Albania and Italy* (dec.); *Manoilescu and Dobrescu v. Romania and Russia* (dec.), §§ 99-111).

159. Responsabilitatea Statelor Contractante pentru acțiunile persoanelor private, examinată de obicei sub aspectul de compatibilitatea *ratione personae*, poate de asemenea să depindă de conținutul drepturilor persoanei din Convenție și de extinderea obligațiilor pozitive inclusă în aceste drepturi (a se vedea de exemplu, *Siliadin v. France*, §§ 77-81; *Beganović v. Croatia*). Responsabilitatea Statului poate fi angajată potrivit Convenției ca urmare a consimțirii autorităților sau accepțiunii actelor private ale indivizilor care violează drepturile declarate de Convenție sau ale altor persoane aflate în jurisdicția statului (*Ilașcu and Others v. Moldova and Russia* [GC], § 318).

160. Curtea de asemenea a statuat principiile care guvernează responsabilitatea extrateritorială pentru arestare și detenție în contextul extrădării (*Stephens v. Malta (no. 1)*, § 52).

4. *Întrebările referitoare la o posibilă responsabilitate a Statelor Parte la Convenție cu privire la actele sau omisiunile în legătură cu apartenența la o altă organizație internațională*

161. Convenția nu poate fi interpretată într-o manieră care ar permite verificarea de către Curte a actelor sau omisiunilor Părților Contractante care sunt acoperite de Rezoluțiile Consiliului de Securitate a Națiunilor Unite sau care s-au întâmplat în timpul misiunilor ONU pentru asigurarea păcii internaționale și securității. O astfel de interpretare ar interveni în domeniul de asigurare a misiunii de bază a Națiunilor Unite (*Behrami and Behrami v. France and Saramati v. France, Germany and Norway* [GC] (dec.), §§ 146-152).

162. Când privește deciziile curților internaționale, Curtea expres a dispus că nu are competența *ratione personae* de a examina cererile referitoare la procedurile actuale în fața **Tribunalului Internațional Penal** pentru fosta Iugoslavie, care a fost instituit prin Rezoluția Consiliului de Securitate a Națiunilor Unite (*Galić v. The Netherlands* (dec.) și *Blagojević v. the Netherlands* (dec.)). Cu privire la concedierea oficialilor prin decizia Înalțului Reprezentant pentru Bosnia și Herțegovina, al cărui autoritate derivă din Rezoluțiile Consiliului de Securitate a Națiunilor Unite a se vedea *Berić and Others v. Bosnia and Herzegovina* (dec.), §§ 26 *et seq.*

163. O pretinsă violare a Convenției nu poate fi atribuită Statului Contractant în baza unei decizii sau măsuri adoptate de o organizație internațională la care Statul este membru, unde nu a fost constatat sau nici chiar nu s-a pretins că protecția drepturilor fundamentale în general acordată de organizația internațională în speță, nu este „echivalentă” cu cea oferită de Convenție și atunci când Statul în litigiu nu este direct sau indirect implicat în săvârșirea actului contestat (*Gasparini v. Italy and Belgium* (dec.)).

164. Astfel, Curtea nu a reținut jurisdicția sa *ratione personae* de examinare a plângerilor adresate direct împotriva deciziilor cu caracter individual pronunțate de un organ competent a unei organizații internaționale în contextul unui litigiu de muncă care cade exclusiv în sfera de reglementare a acelei organizații cu o personalitate juridică distinctă de Statele-membre, atunci când acele State nici odată nu au intervenit direct sau implicit în litigiu și nici un act sau vre-o omisiune din partea acestora nu ar putea angaja responsabilitatea în baza Convenției: *Boivin v. 34 Member States of the Council of Europe* (dec.) – litigiu cu caracter individual împotriva Eurocontrol; *Lopez Cifuentes v. Spain* (dec.) – proceduri disciplinare în cadrul Comitetului Internațional de Olive, §§ 28-29; *Beygo v. 46 Member States of the Council of Europe* (dec.) – proceduri disciplinare în cadrul Consiliului Europei. Pentru pretinse violări ale Convenției rezultată din concedierea a unui oficial al Comisiei Europene și proceduri de apel în fața Curții de Primă Instanță și Curții Europene de Justiție: *Connolly v. 15 Member States of the European Union* (dec.). Pentru proceduri în fața Oficiului European de Patentare, a se vedea *Rambus Inc. v. Germany* (dec.).

Este educativ să fie comparate aceste constatări cu examinarea Curții a alegațiilor cu privire la deficiențe structurare într-un mecanism de acțiune a

unei organizații internaționale, căreia Statele Parți au transferat o parte din puterile sale suverane, unde s-a pledat că protecția drepturilor fundamentale asigurată de organizația nu este „echivalentă” cu cea oferită de Convenție: *Gasparini v. Italy and Belgium* (dec.).

165. Curtea adoptă atitudine diferită asupra cazurilor care implică o intervenție directă sau indirectă din partea Statului în dispută, responsabilitatea internațională a căruia, prin urmare, urmând a fi angajată (a se vedea *Bosphorus Hava Yolları Turizm ve Ticaret Anonim Şirketi (Bosphorus Airways) v. Ireland* [GC], § 153 – comparând cu *Behrami and Behrami v. France and Saramati v. France, Germany and Norway* [GC] (dec.), § 151), de exemplu:

- decizia de a nu înregistra reclamantul în calitate de persoană cu dreptul de vot în baza tratatului Comunității Europene (*Matthews v. the United Kingdom* [GC]);

- aplicarea în privința reclamantului a legii Franceze în legătură cu implementarea a unei Directive Comunitare (*Cantoni v. France* [GC]);

- refuzul de acces la instanțele judiciare ale Germaniei (*Beer and Regan v. Germany* [GC] și *Waite and Kennedy v. Germany* [GC]);

- confiscarea pe teritoriul Statului, aplicată de autoritățile sale în baza unui ordin a ministrului, potrivit obligațiilor juridice izvorâte din Dreptul Comunitar (*Bosphorus Airways v. Ireland*) (un Regulament Comunitar care însuși a fost adoptat urmare a Rezoluției Consiliului de Securitate a ONU - a se vedea §§ 153-154);

- demersul din partea unei instanțe domestice către Curtea Europeană de Justiție (*Cooperatieve Producentenorganisatie van de Nederlandse Kokkelvisserij U.A. v. the Netherlands* (dec.)).

166. Respectiv, în ce privește **Uniunea Europeană**, cererile împotriva unui Stat-membru vizavi de aplicarea Dreptului Comunitar nu ar fi considerate neapărat inadmisibile în baza acestui temei (*Bosphorus Airways v. Ireland* [GC], § 137; *Matthews v. the United Kingdom* [GC], §§ 26-35).

167. Cât privește cererile aduse direct împotriva instituțiilor Comunității Europene, care nu este parte la Convenție, există o sursă veche persuasivă pentru a le declara inadmisibile *ratione personae* (*Confédération française démocratique du travail v. the European Communities*, alternativ: Statele membre ale acesteia (a) în comun și (b) individual (dec.); și alte referințe citate în *Bosphorus Airways v. Ireland*, § 152; pentru o sursă recentă, *Cooperatieve Producentenorganisatie van de Nederlandse Kokkelvisserij U.A. v. the Netherlands* (dec.)).

Poziția a fost, de asemenea, adoptată și în ce privește **Oficiul European de Patentare** (*Lenzing AG v. Germany* (dec.)).

168. Pentru întrebarea dacă responsabilitatea Statului poate fi angajată în baza Constituției, care este o anexă la un tratat internațional a se vedea *Sejdić and Finci v. Bosnia and Herzegovina* [GC], § 30.

B. Incompatibilitatea *ratione loci*

Articolul 35 § 3 (a) – Condițiile de admisibilitate

3. Curtea declară inadmisibilă orice cerere individuală introdusă în virtutea art. 34, atunci când ea consideră că:

a. ea este incompatibilă cu dispozițiile convenției sau ale protocoalelor sale,...

Articolul 32 §§ 1 și 2 – Competența Curții

1. Competența Curții acoperă toate problemele privind interpretarea și aplicarea convenției și a protocoalelor sale, care îi sunt supuse în condițiile prevăzute de art. 33, 34, 46 și 47.

2. În caz de contestare a competenței sale, Curtea hotărăște.

1. Principii

169. Compatibilitatea *ratione loci* implică că pretinsa violare a Convenției să fi avut loc în jurisdicția Statului respondent sau în lăuntrul teritoriului efectiv controlat de acesta (*Cyprus v. Turkey* [GC], §§ 75-81; *Drozd and Janousek v. France and Spain*, §§ 84-90).

170. Atunci când cererile sunt bazate pe evenimente în afara teritoriului Statului Contractant și atunci când nu există nici o legătură între aceste evenimente și vre-o autoritate aflate sub jurisdicția Statului Contractant, aceste plângeri vor fi respinse drept incompatibile *ratione loci* cu Convenția. Curtea trebuie să se convingă însuși că are jurisdicția necesară: *Blečić v. Croatia* [GC], §§ 65 și 67.

171. Când cererile se referă la **acțiuni care au avut loc în afara teritoriului unui Stat Contractant**, Guvernul poate ridica obiecția preliminară precum că cererea este incompatibilă *ratione loci* cu prevederile Convenției (*Loizidou v. Turkey*, §§ 55). Astfel de obiecție se va examina în concordanță cu Articolul 1 din Convenție (pentru scopul conceptului de „jurisdicție” în baza acestui Articol a se vedea *Banković and Others v. Belgium and 16 Other Contracting States* [GC] (dec.), § 75).

172. Este clar, totuși, că un Stat va fi responsabil pentru actele reprezentanților sale diplomatice și consulare din străinătate și nici o problemă sub aspectul *ratione loci* nu poate fi ridicată în relația cu **misunile diplomatice** (*X v. the Federal Republic of Germany* (dec.); *W.M. v. Denmark* (dec.), § 1 și referințele din aceasta) sau cu privire la actele comise pe bordul unei **nave aeriene** sau maritime înregistrate în, sau purtătoare de steag al Statului (*Banković and Others v. Belgium and 16 Other Contracting States* [GC] (dec.), § 73).

173. Cel puțin, o constatare a lipsei de jurisdicție *ratione loci* nu va elibera Curtea de la considerațiunea dacă reclamanții cad sub jurisdicția unui sau mai multor alte State Contractante în scopurile Articolului 1 din Convenție (*Drozd and Janousek v. France and Spain*, § 90).

Prin urmare, obiecțiile precum că reclamanții nu ar fi sub jurisdicția Statului respondent, în mod normal, ar fi ridicat în cadrul argumentelor cu privire la incompatibilitatea plângerii cu principiul *ratione personae* din Convenție (a se vedea observațiile Guvernului în *Banković and Others v. Belgium and 16 Other*

Contracting States [GC] (dec.), § 35; *Ilașcu and Others v. Moldova and Russia* [GC], § 300; *Weber and Saravia v. Germany* (dec.).

2. Cazuri specifice

174. Cu privire la cererile referitoare la **teritoriul dependent**, dacă Statul nu a făcut **declarații potrivit Articolului 56** (ex-Articol 63) extinzând aplicarea Convenției asupra teritoriilor respective, cererea va fi incompatibilă *ratione loci* (*Gillow v. the United Kingdom*, §§ 60-62; *Bui Van Thanh and Others v. the United Kingdom* (dec.); *Yonghong v. Portugal* (dec.)). Extensiv această regulă se aplică și Protocoloalelor Adiționale la Convenție (*Quark Fishing Limited v. the United Kingdom* (dec.)).

Atunci când Statul Parte Contractantă a formulat o astfel de declarație în baza Articolului 56, o astfel de incompatibilitate nu se va ridica (*Tyrer v. the United Kingdom*, § 23).

175. Dacă **teritoriul dependent devine independent**, declarația în mod automat devine nulă. Cererile ulterioare împotriva Statului metropolă vor fi declarate incompatibile *ratione personae* (*Church of X v. the United Kingdom* (dec.)).

176. Atunci când teritoriul dependent devine parte a teritoriul metropolă a Statului Contractant, Convenția automat se aplică și asupra **ex-teritoriului dependent** (a se vedea *Hingitaq 53 and Others v. Denmark* (dec.)).

B. Incompatibilitatea *ratione temporis*

Articolul 35 § 3 (a) – Condițiile de admisibilitate

3. Curtea declară inadmisibilă orice cerere individuală introdusă în virtutea art. 34, atunci când ea consideră că:

a. ea este incompatibilă cu dispozițiile convenției sau ale protoalelor sale,...

Articolul 32 §§ 1 și 2 – Competența Curții

1. Competența Curții acoperă toate problemele privind interpretarea și aplicarea convenției și a protoalelor sale, care îi sunt supuse în condițiile prevăzute de art. 33, 34, 46 și 47.

2. În caz de contestare a competenței sale, Curtea hotărăște.

1. Principii generale

177. În conformitate cu **regulile generale ale dreptului internațional (principiul neretroactivității tratatelor)**, prevederile Convenției nu obligă Părțile Contractante în relația cu orice act sau fapt avut loc sau o situație care a încetat până la **data intrării în vigoare a Convenției** în privința acelei Părți Contractante (*Blečić v. Croatia* [GC], § 70; *Šilih v. Slovenia* [GC], § 140; *Varnava and Others v. Turkey* [GC], § 130).

178. Jurisdicția *ratione temporis* acoperă numai perioada după ratificarea Convenției și a Protoalelor sale de către Statul respondent. Oricum,

Convenția nu impune obligații specifice asupra Statelor Contractante de a oferi o redresare pentru nedreptățile sau prejudicii cauzate până la această dată (*Kopecný v. Slovakia* [GC], § 38).

179. De la momentul ratificării și în continuare, toate pretinse acțiuni sau omisiuni ale Statului urmează să se conformeze cu Convenția și Protocoalele sale, și faptele subsecvente cad în jurisdicția Curții chiar dacă acestea sunt în principiu o extensie a unei situații existente deja (*Almeida Garrett, Mascarenhas Falcão and Others v. Portugal*, § 43). Curtea, totuși, poate să ia în considerație faptele anterioare ratificării în măsura în care acestea au creat situația extinzând-o după această dată sau care ar putea fi relevante unei bune înțelegeri a faptelor avute loc după acest moment (*Hutten-Czapska v. Poland* [GC], §§ 147-153).

180. Curtea este obligată să examineze **din oficiu** propria competență *ratione temporis* și la **orice etapă a procedurilor**, din momentul în care acesta este cazul cu privire la jurisdicția Curții, mai puțin importantă este chestiunea admisibilității în sensul strict al acestui din urmă termen (*Blečić v. Croatia* [GC], § 67).

2. Aplicarea acestor principii

a) Data decisivă în relația cu ratificarea Convenției sau acceptarea jurisdicției a instituțiilor Convenției

181. În principiu, data decisivă valabilă pentru aprecierea jurisdicției în timp a Curții este **data intrării în vigoare a Convenției și a Protocoalelor** pentru Statul Parte Contractantă în speță (de exemplu a se vedea *Šilih v. Slovenia* [GC], § 164).

182. Totuși, Convenția în redacția din 1950 a declarat competența Comisiei în vederea examinării plângerilor individuale (Articolul 25) și jurisdicția Curții (Articolul 46) dependentă de **declarațiile** specifice ale Statelor Contractante în acest aspect. Aceste declarații puteau fi supuse unor limitări, în particular prescripțiilor în timp. Cu privire la Statele care au formulat astfel de declarații după data ratificării Convenției, Comisia și Curtea au acceptat **prescripții temporare** ale jurisdicției sale în ce privește **faptele din perioada între momentul intrării în vigoare a Convenției și declarației relevante** (*X v. Italy* (dec.); *Stamoulakatos v. Greece (no. 1)*, § 32).

183. Unde nu există o astfel de prescripție temporară în declarația Guvernului (a se vedea declarația Franței din 02 octombrie 1981), instituțiile Convenției au recunoscut **efectul retrospectiv** al acceptării jurisdicțiilor sale. (*X v. France* (dec.)).

Restricțiile temporare incluse în aceste declarații **rămân valabile** pentru determinarea jurisdicției Curții în a recepționa plângerile individuale potrivit Articolului 34 din Convenție în redacția actuală, conform stipulărilor Articolului 6 din **Protocolul nr. 11**⁵ (*Blečić v. Croatia* [GC], § 72). Curtea

⁵ “Atunci când Înalta Parte Contractantă a formulat o declarație de recunoaștere a competenței Comisiei sau a jurisdicției Curții potrivit prevederilor Articolelor 25 sau 46 în redacția

luând în considerație sistemul precedent în întregime, a considerat că beneficiază de jurisdicția din momentul declarației de recunoaștere a dreptului la o plângere individuală în fața Comisiei, fără a considera perioada de timp între declarația și recunoașterea jurisdicției Curții (*Cankoçak v. Turkey*, § 26; *Yorgiyadis v. Turkey*, § 24; *Varnava and Others v. Turkey* [GC], § 133).

b) Fapte instantanee precedente sau subsecvente intrării în vigoare a declarației

184. Jurisdicția în timp a Curții urmează a fi determinată în relația la fapte care ar constitui pretinsa interferență. În cele din urmă este esențial de a identifica, în fiecare caz particular, timpul exact a pretinsei ingerințe. Procedând astfel Curtea trebuie să ia în considerație simultan faptele asupra cărora reclamantul se plânge și scopul dreptului garantat de Convenție pretins a fi violat (*Blečić v. Croatia* [GC], § 82; *Varnava and Others v. Turkey* [GC], § 131).

185. Când se aplică un astfel de test asupra diferitor decizii judiciare precedente și subsecvente datei decisive, Curtea va avea în considerație **decizia finală care prin sine este capabilă să violeze drepturile reclamantului** (Decizia Curții Supreme de Justiție prin care s-a încetat locațiunea reclamantului în cauza *Blečić v. Croatia* [GC], § 85; sau hotărârea Curții de Județ în *Mrkić v. Croatia* (dec.)), deși existau **remedii subsecvente care au rezultat numai în a permite interferența să existe** (decizia ulterioară a Curții Constituționale prin care s-a menținut hotărârea Curții Supreme, din cauza *Blečić v. Croatia* [GC], § 85; sau ambele decizii a Curții Supreme și a Curții Constituționale din speța *Mrkić v. Croatia* (dec.)).

Omissionul ulterioară a utilizării remediilor instituite în scopul redresării acelei interferențe nu poate plasa o plângere în jurisdicția în timp a Curții (*Blečić v. Croatia* [GC], §§ 77-79). Curtea a reiterat că instanțele naționale nu sunt chemate să aplice retroactiv Convenția asupra ingerințelor care au avut loc până la data decisivă (*Varnava and Others v. Turkey* [GC], § 130).

Exemple de cazuri:

186. Interferențe avute loc până la data decisivă și deciziile judiciare pronunțate după această dată: *Meltex Ltd v. Armenia* (dec.).

Ingerințe avute loc după data decisivă: *Lepojić v. Serbia*, § 45; *Filipović v. Serbia*, § 33.

Utilizarea probelor obținute urmare a relexor tratamente aplicate până la data decisivă și deciziile judiciare adoptate după acea dată: *Harutyunyan v. Armenia*, § 50.

Acțiunea de anulare a titlului de proprietate instituită până la data decisivă dar efectiv finalizată după aceasta (*Turgut and Others v. Turkey*, § 73). Data finală a anulării titlului de proprietate: *Fener Rum Patrikliği (Ecumenical Patriarchate) v. Turkey* (dec.).

anterioară a Convenției, cu privire la aspectele reieșite sau faptele avute loc după o astfel de declarație, aceste restricții rămân valide și pentru jurisdicția Curții potrivit acestui Protocol”

187. A se vedea de asemenea:

- condamnarea reclamantului *in absentia* de instanțele grecești până la declarația Greciei în baza Articolului 25, fără a considera apeluri formulate împotriva acelei condamnări după acea dată (*Stamoulakatos v. Greece (no. 1)*, § 33);

- decizia indirectă a Comisiei Electorale Centrale, până la data ratificării, prin care s-a refuzat în satisfacerea demersului reclamantului de a contrasemna o petiție fără a avea o ștampilă aplicată în pașaportul său, din momentul în care procedurile în acest sens au fost instituite ulterior acelei date (*Kadiķis v. Latvia (dec.)*);

- concedierea reclamantului de la locul său de muncă și acțiunea civilă adusă de acesta după momentul ratificării, urmată de decizia Curții Constituționale adoptată după acea dată (*Jovanović v. Croatia (dec.)*);

- ordinul ministerial de transferare a conducerii companiei reclamantilor în favoarea consiliului numit de Ministerul Economiei, astfel lipsindu-le de dreptul de acces la justiție, din momentul în care Decizia Curții Supreme de Justiție de respingere a contestației a fost adoptată după data decisivă (*Kefalas and Others v. Greece*, § 45);

- condamnarea reclamantului după data declarației relevante potrivit Articolului 46, în baza declarațiilor jurnaliștilor date până la data respectivă (*Zana v. Turkey*, § 42);

- percheziția în oficiile companiei reclamantului și ridicarea de documente, deși procedurile ulterioare au avut loc după ratificare (*Veeber v. Estonia (no. 1)*, § 55); a se vedea de asemenea *Kikots and Kikota v. Latvia (dec.)*.

188. Oricum, dacă reclamantul formulează o plângere distinctă cu privire la compatibilitatea procedurilor ulterioare cu prevederile unuia din Articolele din Convenție, Curtea poate să-și asume jurisdicția *ratione temporis* vizavi de remediile respective (recursul la Curtea Supremă de Justiție împotriva ordonanței primei instanțe de a interzice producția și distribuirea ziarului – a se vedea *Kerimov v. Azerbaijan (dec.)*).

189. Testul și criteriile statuate în speța *Blečić v. Croatia* [GC] sunt de natură generală; caracteristici specifice ale unor drepturi, precum acelea incluse în **Articolele 2 și 3** din Convenție urmează a fi luate în considerație atunci când criteriile respective se aplică (*Šilih v. Slovenia* [GC], § 147).

3. Situații specifice

a. violări continue

190. Instituțiile Convenției au acceptat extinderea jurisdicției sale *ratione temporis* asupra situațiilor care implică violări **continue izvorâte până la intrarea în vigoare a Convenției dar care persistă și după acea dată** (*De Becker v. Belgium (dec.)*).

191. Curtea a urmat această abordare în Câteva cazuri referitoare la **dreptul de proprietate**:

- o ocupare ilicită continuă de forțele armate a lotului de pământ care a aparține reclamantilor, fără o compensare (*Papamichalopoulos and Others v. Greece*, § 40);
- interdicția de accede la proprietățile în Cipru de Nord (*Loizidou v. Turkey*, §§ 46-47);
- omisiunea de achitare a compensației definitive constituite în locul proprietăților naționalizate (*Almeida Garrett, Mascarenhas Falcão and Others v. Portugal*, § 43);
- imposibilitatea continuă pentru reclamant de a redobândi proprietatea și de a recepționa o plată de arendă adecvată pentru chiria casei sale, reieșită din legile care erau în vigoare până la ratificarea de Polonia a Protocolului nr. 1 (*Hutten-Czapska v. Poland* [GC], §§ 152-153).

192. **Limitele: De-privarea** în sine a unei case sau **proprietăți** private este în principiu un “act instantaneu” și nu produce o situație continuă de “privare” în sensul drepturilor în speță (*Blečić v. Croatia* [GC], § 86 și referințe). Pentru un caz specific de privare după anul 1945 a posesiilor fostului regim a se vedea referințele citate în *Preussische Treuhand GmbH & Co. Kg a. A. v. Poland* (dec.), §§ 55-62.

193. Natura continuă a violării poate fi de asemenea stabilită în relația cu oricare Articol din Convenție (pentru Articolul 2 cu privire la sentința de condamnare la moarte a reclamantilor pronunțată până la data decisivă, a se vedea *Ilașcu and Others v. Moldova and Russia* [GC], §§ 406-408).

b) obligația procedurală potrivit Articolului 2 de a investiga decesul: procedurile referitoare la faptele în afară jurisdicției *ratione temporis* a Curții

194. **Obligația pozitivă de a conduce o investigație efectivă**, în baza **Articolului 2** din Convenție a fost găsită de Curte drept o sarcină detașabilă și care este capabilă să oblige Statul chiar și în situația în care decesul a survenit până la data decisivă. Curtea a formulat un principiu de jurisdicție în timp asupra conformității cu obligația procedurală potrivit Articolului 2 vizavi de decesuri avute loc în perioada din afara acelei jurisdicții. Jurisdicția Curții acoperă actele și/sau omisiunile procedurale avute loc după acea dată, care fac obiectul unor excepții, având în vedere principiul securității raporturilor juridice (*Šilih v. Slovenia* [GC], §§ 159-167, în special §§ 161-163 – cazul se referă la un deces care a avut loc până la data decisivă, dar omisiunile și neajunsurile efectuării unei investigații au avut loc după acea dată). Pentru ca obligațiile procedurale impuse de Articolul 2 să devină aplicabile urmează a fi constatat că un număr semnificativ de acte procedurale să fi fost sau urmau a fi efectuate după ratificarea Convenției de către Statul în litigiu. Investigația cerută de Articolul 2, aplicabil sub aspectul său procedural, nu constituie un remediu în sensul Articolului 35.

c) **Obligația procedurală în temeiul Articolului 2 de a investiga disparițiile care au avut loc până la data critică**

195. Obligația de a investiga dispariții suspicioase este o formă distinctă de angajament în raport cu obligația de a investiga decesurile suspecte sau omuciderile; dispariția nu este un act „instantaneu”. Prin urmare, obligația procedurală, potențial, va persista atât timp cât soarta persoanei dispărute nu este cunoscută și omisiunea continuă de a începe o investigație corespunzătoare va fi apreciată drept o violare continuă, chiar dacă și un eventual deces ar putea fi prezumat (*Varnava and Others v. Turkey* [GC], §§ 148-149).

d) **Obligația procedurală potrivit Articolului 3**

196. Marea Cameră în hotărârea sa *Šilih v. Slovenia* a formulat principiile cu privire la „caracterul distinct” al obligațiilor (§§ 148-163) și în particular două criterii aplicabile (§§ 162-163) pentru determinarea dacă Curtea ar avea jurisdicția sub aspectul *ratione temporis* asupra faptelor referitoare la aspectul material al Articolelor 2 și 3, plasat în afara jurisdicției sale atunci când faptele asupra aspectului procedural – și anume procedurile ulterioare – se plasează cel puțin parțial în aceeași perioadă (§ 148 – a se vedea referințe citate).

e) **Luarea în considerație situației în fapt precedente**

197. Curtea a adoptat o viziune că ar putea “*să ia în considerație faptele precedente ratificării în măsura în care acestea ar putea fi considerate drept acele care au creat situația prelungită după acea dată sau ar putea fi relevante pentru a înțelege faptele care s-au produs după acea dată decisivă*” (*Broniowski v. Poland* [GC] (dec.), § 74).

f) **Proceduri judiciare pendinte sau detenția**

198. O situație specială rezultă din plângerile referitoare la **durata procedurilor judiciare** (Articolul 6 § 1) care au fost începute până la ratificare dar continue după acea dată. Deși jurisdicția sa este limitată doar asupra perioadei ulterioare datei decisive, Curtea frecvent a luat în considerație etapa procedurilor la ziua de referință (de exemplu, *Humen v. Poland* [GC], §§ 58-59; *Foti and Others v. Italy*, § 53).

Aceleași raționamente se aplică și cazurile referitoare la **detenția preventivă** (Articolul 5 § 3; *Klyakhin v. Russia*, §§ 58-59) sau **condițiilor de detenție** (Articolul 3) (*Kalashnikov v. Russia*, § 36).

199. Cu privire la **echitatea procedurilor**, Curtea ar putea să examineze dacă deficiențele depistate la etapa examinării judiciare pot fi compensate prin garanțiile procedurale investigării efectuate până la data decisivă (*Barberà, Messegué and Jabardo v. Spain*, §§ 61 și 84). Procedând astfel judecătorii de la Strasbourg apreciază procedurile luate în întregime (a se vedea de asemenea *Kerojärvi v. Finland*, § 41).

200. Plângerea procedurală potrivit Articolului 5 § 5 nu poate cădea sub jurisdicția în timp a Curții atunci când privarea de libertatea a avut loc până la intrarea în vigoare a Convenției (*Korizno v. Latvia* (dec.)).

g) Dreptul la compensații pentru condamnarea ilegală

201. Curtea a declarat precum că are jurisdicția de a examina plângerea sub aspectul Articolului 3 din Protocolul nr. 7 atunci când persoana a fost condamnată până la data decisivă dar condamnarea fiind ulterior anulată (*Matveyev v. Russia*, § 38).

D. Incompatibilitatea *ratione materiae*⁶

Articolul 35 § 3 (a) – Condițiile de admisibilitate

3. Curtea declară inadmisibilă orice cerere individuală introdusă în virtutea art. 34, atunci când ea consideră că:

a. ea este incompatibilă cu dispozițiile convenției sau ale protocoalelor sale, ...

Articolul 32 §§ 1 și 2 – Competența Curții

1. Competența Curții acoperă toate problemele privind interpretarea și aplicarea convenției și a protocoalelor sale, care îi sunt supuse în condițiile prevăzute de art. 33, 34, 46 și 47.

2. În caz de contestare a competenței sale, Curtea hotărăște.

202. Compatibilitatea *ratione materiae* cu prevederile Convenției a unei cereri sau a capătului de plângere derivă de la competența în materie a Curții. Pentru ca o plângere să fie compatibilă *ratione materiae* cu Convenția, **dreptul la care face referință reclamantul trebuie să fie protejat de Convenție și Protocoalele sale care sunt în vigoare**. De exemplu, cererile sunt inadmisibile atunci când acestea se referă la dreptul de eliberare a unui permisiuni de a conduce autoturisme (*X v. Federal Republic of Germany* (dec.)), dreptul la autoapreciere (*X v. the Netherlands* (dec.)), și dreptul cetățenilor străini de a obține reședința într-un Stat Parte Contractantă (*Peñafield Salgado v. Spain* (dec.)), din momentul în care aceste drepturi, ca atare, nu sunt observate printre drepturile și libertățile garantate de Convenție.

203. Deși Curtea nu este competentă de a examina pretinse violări ale drepturilor protejate de alte instrumente internaționale, atunci când Curtea definește conceptul termenilor și noțiunilor din textul Convenției, instanța poate și trebuie să ia în considerație **elementele dreptului internațional, altele decât acelea din Convenție** (*Demir and Baykara v. Turkey* [GC], § 85).

204. Curtea este obligată să examineze dacă are jurisdicția *ratione materiae* la fiecare etapă a procedurilor, indiferent de faptul dacă Guvernul este sau nu limitat să ridice o astfel de obiecție (*Tănase v. Moldova* [GC], § 131).

205. **Cererile referitoare la prevederile Convenției în privința cărora Statul respondent a formulat o rezervă** sunt declarate incompatibile *ratione materiae* cu Convenția (a se vedea de exemplu, *Kozlova and Smirnova v. Latvia* (dec.)), condiționând că rezervarea este considerată de Curte ca fiind

⁶ Revizuită la 30 iunie 2010

valabilă în sensul Articolului 57 din Convenție (pentru o interpretare a declarației invalidate, a se vedea *Belilos v. Switzerland*).

206. Suplimentar, **Curtea nu are jurisdicție *ratione materiae* întru examinarea dacă Înalta Parte Contractantă s-a conformat obligațiilor impuse de una sau mai multe din hotărâri ale Curții.** Curtea nu poate reține plângeri de această natură fără a se substitui în competențele Comitetului de Miniștri a Consiliului Europei, care supraveghează executarea hotărârilor în virtutea Articolului 46 § 2 din Convenție. Oricum rolul Comitetului de Miniștri nu înseamnă că măsurile luate de un Stat pentru remedierea unei violări constatate de Curte nu ar putea să ducă la o nouă problemă nesoluționată de hotărârea în speță și, respectiv să formeze un obiect al unei noi plângeri în fața Curții. (*Verein gegen Tierfabriken Schweiz (VgT) v. Switzerland (no. 2)* [GC], § 62). Cu alte cuvinte, Curtea poate reține o plângere care se referă la alegația că redeschiderea procedurilor la nivel național printr-o cale de implementare a unei din hotărârile sale implică o nouă violare a Convenției (*Verein gegen Tierfabriken Schweiz (VgT) v. Switzerland (no. 2)* [GC], § 62; *Lyons v. the United Kingdom* (dec.)).

207. Totuși cele mai multe decizi de inadmisibilitate în temeiul incompatibilității *ratione materiae* au la bază limitările în scopul Articolelor din Convenție și Protocoalele sale, în particular Articolul 6 (**dreptul la un proces echitabil**), Articolul 8 (**dreptul la respectarea vieții private și familiale, domiciliului și a corespondenței**), și Articolul 1 din Protocolul nr. 1 (**protecția proprietății**).

1. Conceptul de “drepturi și obligații cu caracter civil”

Articolul 6 - Dreptul la un proces echitabil

1. Orice persoană are dreptul la judecarea cauzei sale în mod echitabil ... de către o instanță ... care va hotărî fie asupra încălcării **drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil**, ...

a) Condiții generale de aplicabilitate a Articolului 6 § 1

208. Conceptul de „*drepturile și obligațiile cu caracter civil*” nu poate fi interpretat exclusiv prin referință la legislația domestică a Statului respondent; acesta este un „*concept autonom*” derivat din Convenție. Articolul 6 § 1 din Convenție se aplică indiferent de statutul părților, caracterul legislației care guvernează cum litigiul ar fi trebuit să fie apreciat și fără a lua în considerație natura autorității competente în speță (*Georgiadis v. Greece*, § 34).

209. Totuși, principiul conceptelor autonome conținut în Convenție trebuie să fie interpretat în lumina condițiile actuale și nu oferă Curții posibilitatea de a interpreta Articolul 6 § 1 în sensul precum că adjectivul „*civile*” (cu limitările pe care acest adjectiv le plasează asupra categoriilor „*drepturile și obligațiile*” aplicabile pentru acel Articol) de parcă nu ar fi prezent în text (*Ferrazzini v. Italy* [GC], § 30).

210. Aplicabilitatea Articolului 6 § 1 sub aspect civil în primul rând depinde de existența unui litigiu. În al doilea rând, litigiu trebuie să se refere la „drepturi și obligații” care, cel puțin justificativ, ar putea să fie considerate ca fiind recunoscute potrivit legislației naționale. În cele din urmă aceste „drepturi și obligații” urmează să fie „civile” în sensul Convenției, chiar dacă Articolul 6 prin sine nu definește un conținut specific al acestora în sisteme de drept ale Statelor Contractante.

b) Noțiunea de „litigiu”

211. Cuvântului „litigiu” (în Franceză „*contestation*”; în Engleză „*dispute*”⁷) urmează a fi mai degrabă înțeles în substanța sa decât pur formal (*Le Compte, Van Leuven and De Meyere v. Belgium*, § 40).

212. „Litigiu” trebuie să fie unul real și de o natură serioasă (*Sporrong and Lönnroth v. Sweden*, § 81). Acest concept, spre exemplu, exclude procedurile civile inițiate împotriva administrației penitenciare în baza simplului fapt al existenței în locul de detenție a persoanelor HIV-infectate (*Skorobogatykh v. Russia* (dec.)). De asemenea, Curtea a decis că un „litigiu” ar fi real într-un caz unde procurorul a formulat un recurs, care a constituit parte integrantă a procedurilor în care reclamantul a intervenit în calitate de parte civilă întru obținerea compensației (*Gorou v. Greece (no. 2)*, § 35).

213. Litigiu poate să se refere nu numai la existența ca atare a dreptului dar și asupra manierei și scopului în care acesta ar fi trebuit să fie exercitat (*Bentham v. the Netherlands*, § 32). Litigiu ar putea să privească și chestiuni de fapt.

214. Rezultatul procedurilor trebuie să fie direct decisiv asupra dreptului în speță. Respectiv o conexiune subtilă sau consecințe indirecte nu sunt destule pentru a implica prevederile Articolului 6. De exemplu, Curtea a găsit că procedurile de contestare a legalității extinderii valabilității licenței unei stații de producere a energiei nucleare nu se conformează scopului Articolului 6 § 1 deoarece conexiunea între decizia de prelungire în speță și dreptul la protecția vieții, integrității fizice și a proprietății a fost „mai mult decât subtilă și distantă”, reclamantii nereușind să demonstreze cum dâșii ar fi fost personal afectați de riscul expunerii care ar fi fost nu numai special dar și iminent în cele din urmă (*Balmer-Schafroth and Others v. Switzerland*, § 40; a se vedea din cele mai recente, *Sdruzeni Jihoceske Matky v. the Czech Republic* (dec.)). Similar, procedurile care au fost inițiate de doi funcționari publici întru contestarea numirii unuia din colegii săi într-un post, ar putea avea efecte indirecte asupra drepturilor sale cu caracter civil (în special numirea lor personală – a se vedea *Revel and Mora v. France* (dec.)).

⁷ *Nota traducătorului.* Citarea cuvântului în traducere din Engleză nu este conținută în textul original. Totuși, pentru a crea o viziune mai clară și pentru a respecta spiritul textului original, precum și a metodei de interpretare aplicate deseori de Curte (interpretarea lingvistică dualistă prin aprecierea conceptului reieșind din ambele versiuni ale Convenției Engleză și Franceză) s-a considerat necesar de a include și versiunea Engleză a noțiunii.

215. În contrast, un caz referitor la construcția unui baraj în rezultatul căruia s-ar putea inunda comuna reclamantilor (*Gorraiz Lizarraga and Others v. Spain*, § 46) și un caz despre permisiunea folosirii cianurării într-o mină de aur lângă domiciliul reclamantilor (*Taşkın and Others v. Turkey*, § 133) cad sub domeniul de aplicare a Articolului 6 § 1. Mai recent, într-o speță cu privire la contestația depusă de o asociație ecologică pentru o revizuire judiciară a autorizației de planificare, Curtea a constatat că a existat suficientă legătură între litigiu și drepturile reclamante de persoană juridică, în particular având în vedere statutul asociației în cauză și a fondatorilor săi, precum și luând în considerație scopul urmărit care a fost limitat în substanță și în domeniu. (*L'Erabliere A.S.B.L. v. Belgium*, §§ 28-30).

c) Existența unui drept litigios în dreptul domestic

216. Articolul 6 nu include conținutul calificativ pentru un „drept” din sistemul Statelor Părți Contractante și, în principiu, Curtea trebuie să privească în legislația națională pentru a determina dacă dreptul există. Curtea poate decide că un drept, precum dreptul la viață, sănătate, mediul înconjurător sănătos și respectarea proprietății sunt recunoscute în dreptul domestic (*Athanassoglou and Others v. Switzerland* [GC], § 44).

217. Dreptul în speță trebuie să aibă o bază legală în legislația națională. Curtea nu poate, prin metoda de interpretare a Articolului 6 § 1, să creeze un oricare drept civil material care nu ar fi avut un temei legal în Statul respectiv (*Fayed v. the United Kingdom*, § 65).

218. Totuși, circumstanța dacă are oare o persoană o pretenție acționabilă sau nu, pe bună dreptate, poate depinde nu numai de conținutul al unui drept civil cum acesta ar putea fi definit în legea națională dar și asupra existenței impedimentelor de ordin procedural, sau a altor limitări, care restricționează înaintarea unor potențiale pretenții în fața unei instanțe. În cele din urmă cauze Articolul 6 § 1 din Convenție poate fi găsit aplicabil (*Al-Adsani v. the United Kingdom* [GC], §§ 48-49; *Fogarty v. the United Kingdom* [GC], § 25). În principiu, cu toate acestea, Articolul 6 nu poate fi aplicat asupra unor excepții sau restricții materiale ale dreptului existent în legea domestică (*Roche v. the United Kingdom* [GC], § 119).

219. Judecând dacă un drept este „civil” și cum de clasificat restricția acestuia, ca fiind materială sau procedurală, de la început trebuie să fie luate în considerație prevederile legislației naționale și cum instanțele naționale le aplică și le interpretează (*Masson and Van Zon v. the Netherlands*, § 49). Este necesar de a privi în afara aparențelor, examinând cum legislația națională califică o restricție particulară, concentrându-se asupra realităților (*Van Droogenbroeck v. Belgium*, § 38). În cele din urmă, o decizie definitivă a instanței nu trebuie în mod necesar să priveze plângerile reclamantilor de caracterul său disputabil (*Le Calvez v. France*, § 56). De exemplu, limitările unei revizuirii judiciare asupra unui act de politică externă (bombardamentele NATO în Serbia) nu poate să conducă, respectiv, la caracterul indiscutabil al plângerilor reclamantilor împotriva Statului, din momentul în care instanțele

erau chemate să decidă asupra problemei în prima instanță (*Markovic and Others v. Italy* [GC], §§ 100-02).

220. Aplicând distincția între limitări în substanță și interdicțiile procedurale potrivit acestor criterii, Curtea, de exemplu a recunoscut ca parte din domeniu al Articolului 6 § 1 acțiunile civile pentru acte de neglijență înaintate împotriva poliției (*Osman v. the United Kingdom*) sau împotriva autorităților administrației publice locale (*Z and Others v. the United Kingdom* [GC]) considerând totodată dacă o limitare particulară (exceptare de la urmărire penală sau imunitate) a fost proporțională din punctul de vedere al prevederilor Articolului 6 § 1. În altă ordine de idei Curtea a dispus că excluderea Regală de la răspunderea civilă a membrilor forțelor armate a derivat dintr-o restricție substantivă și legea domestică, respectiv, nu a recunoscut un „drept” în sensul acordat de Articolul 6 § 1 din Convenție (*Roche v. the United Kingdom* [GC], § 124).

221. Reclamantii trebuie să posede o pretenție solidă asupra drepturilor recunoscute de legislația națională. Curtea a acceptat că asociațiile la fel se califică ca subiecte pentru protecția Articolului 6 § 1 dacă aceștia urmăresc să li se recunoască anumite drepturi și interese ale membrilor săi (*Gorraiz Lizarraga and Others v. Spain*, § 45) sau chiar în situația unor drepturi pe care le pretind în calitate de o persoană juridică (cum ar fi dreptul la „publicitatea” informației și de participare la adoptarea deciziilor referitoare la mediu ambiant – a se vedea *Collectif national d'information et d'opposition à l'usine Melox – Collectif Stop Melox et Mox v. France* (dec.), sau atunci când acțiunea asociației nu poate fi apreciată drept *actio popularis* (a se vedea *L'Erabliere A.S.B.L. v. Belgium*).

222. Acolo unde legislația stabilește condiții cu privire la ocuparea de funcții sau profesii, un candidat care le satisface are dreptul de a fi admis în funcție sau profesie (*De Moor v. Belgium*, § 43). De exemplu, dacă un reclamant are un caz litigios precum că el ar întruni condițiile legale pentru a fi înregistrat în calitate de medic, Articolul 6 se aplică (*Chevrol v. France*, § 55; a se vedea în contrar, *Bouilloc v. France* (dec.)). În toate cazurile atunci când legalitatea procedurilor referitoare la dreptul civil este contestabilă printr-un remediu judiciar pe care reclamantul l-a folosit, urmează a se concluda precum că a avut loc un „litigiu” referitor la un „drept cu caracter civil” chiar dacă și s-ar fi în eventualitate constatat că reclamantul nu a întrunit condițiile legale (dreptul de a continua practica medicală pe care reclamantul a transferat-o în afara țării, a se vedea *Kök v. Turkey*, § 37).

d) Natura “Civilă” a dreptului

223. Pentru a aprecia dacă este oare sau nu un drept de natură civilă în viziunea Convenției este necesar să se facă referința la conținutul substantiv și efectele dreptului – și nu la clasificarea lui juridică – potrivit dreptului național a Statului în speță. În exercitarea funcției sale de supraveghere Curtea trebuie să ia în considerație, de asemenea, obiectul Convenției și scopurile sale, precum și sistemele juridice ale altor State Părți Contractante (*König v. Germany* § 89).

224. În principiu, aplicabilitatea Articolului 6 § 1 asupra litigiilor între indivizi care sunt clasificate drept civile în legislația domestică este incontestabilă pentru Curte (cu privire la situația de distincție judiciară a se vedea *Airey v. Ireland*, § 21).

e) Natura privată a dreptului: dimensiunea pecuniară

225. Curtea apreciază procedurile, incluzându-le în obiectul de reglementare a Articolului 6 § 1, care, în legislația națională, sunt calificate de „drept public” și ale căror rezultate sunt decisive pentru drepturile și obligațiile cu caracter privat. Astfel de proceduri pot, printre altele, să privească permisiunea vânzării unui teren (*Ringeisen v. Austria*, § 94), deschiderea unei clinici private (*König v. Germany*, §§ 94-95), autorizația de construcție (a se vedea, *inter alia*, *Sporrong and Lönnroth v. Sweden*, § 79), proprietatea și uzul a unei clădiri religioase (*Sambăta Bihor Greco-Catholic Parish v. Romania*, § 65), permisiunea administrativă în conexiune cu condițiile de a exercita o profesie (*Bentham v. the Netherlands*, § 36) sau licența de vânzare a băuturilor răcoritoare alcoolice (*Tre Traktörer Aktiebolag v. Sweden*, § 43). Pe aceleași temeuri Articolul este aplicabil și procedurilor disciplinare ținute în cadrul organizațiilor de liberi-profesioniști atunci când dreptul de a practica o profesie este sub semnul întrebării (*Le Compte, Van Leuven and De Meyere v. Belgium*), o acțiune cu privire la neglijență împotriva Statului (*X v. France*), o acțiune în contencios administrativ cu privire la anularea unei decizii care afectează drepturile reclamantului (*De Geouffre de la Pradelle v. France*), proceduri administrative referitoare la interdicția de a pescui în fluviile care aparțin reclamanților (*Alatukkala and Others v. Finland*, § 49) și procedurile pentru câștigarea unui tender în care un drept civil – precum ar fi un drept de a nu fi discriminat pe motivul religios sau opiniei politice la oferta publică – este în joc (*Tinnelly & Sons Ltd and Others and McElduff and Others v. the United Kingdom*, § 61; a se vedea *a contrario I.T.C. v. Malta* (dec.)).

226. Articolul 6 § 1 este aplicabil și acțiunii civile înaintate în cadrul procedurilor penale (*Perez v. France* [GC], §§ 70-71), exceptând cazul când aceasta este adusă doar în calitate de răzbunare privată sau în scopuri exclusiv punitive (*Sigalas v. Greece*, § 29). Convenția nu conferă nici un drept, ca atare, de a vedea persoane terțe urmărite penal sau condamnate pentru comiterea infracțiunii. Pentru a intra în domeniul de aplicare a Convenției acest drept trebuie să fie indisolubil legat de dreptul victimei de a pune în mișcare o acțiune civilă în dreptul național, chiar dacă acesta urmărește o reparare simbolică a prejudiciului sau doar pentru a proteja un drept civil cum ar fi „dreptul la reputație” (a se vedea *Perez v. France* [GC], § 70; a se vedea de asemenea *Gorou v. Greece (n° 2)*, § 24). Prin urmare, Articolul 6 se aplică și procedurilor cu implicarea unor plângeri parțial-civile din momentul în care petentul se alătură în calitate de parte civilă, până când ultimul își retrace pretențiile în mod neechivoc.

227. Articolul 6 § 1 de asemenea este aplicabil și acțiunii civile întru compensarea pentru rele tratamente pretinse a fi comise de agenții statului (*Aksoy v. Turkey*, § 92).

f) Aplicabilitatea extensivă asupra altor feluri de dispute

228. Curtea a constatat că Articolul 6 § 1 este aplicabil și disputelor referitoare la aspecte sociale, inclusiv și proceduri despre concedierea angajatului dintr-o firmă privată (*Buchholz v. Germany*), proceduri privitoare la acordarea de asigurări sociale (*Feldbrugge v. the Netherlands*) sau acele cu privire la acordare de asistență medicală, chiar și gratis (*Salesi v. Italy*), și la fel proceduri referitoare la contribuții de asigurare sociale obligatorii (*Schouten and Meldrum v. the Netherlands*). În aceste cazuri Curtea a luat atitudine precum că aspectele de drept privat predomină asupra dreptului public. Suplimentar Instanța a reținut că ar exista similitudini între prerogativa la o asistență financiară medicală și prerogativa de a recepționa compensația pentru persecuția nazistă din partea unei fundații juridice private (*Woś v. Poland*, § 76).

229. Disputele referitoare la funcționari publici, în principiu, cad sub incidența Articolului 6 § 1. În hotărârea *Pellegrin* (*Pellegrin v. France* [GC], §§ 64-71) Curtea a adoptat un criteriu „funcțional”. O nouă abordare Curtea a decis să o aplice în hotărârea *Vilho Eskelinen and Others v. Finland* [GC], §§ 50-62. Actualmente principiul este acela că va exista o prezumție că Articolul 6 se aplică, și va fi de sarcina Guvernului respondent să demonstreze, în primul rând, că un reclamant-funcționar nu are dreptul la acces la un tribunal potrivit dreptului național și, în al doilea rând, că excluderea drepturilor în baza Articolului 6 pentru funcționarii publici este justificată. Dacă reclamantul, potrivit legislației naționale, are dreptul la o instanță, Articolul 6 se aplică (chiar și pentru ofițerii militari activi și pretențiile sale în fața tribunalelor militare, a se vedea *Pridatchenko and Others v. Russia*, § 47). În ce privește al doilea criteriu, care obligă Statele de a dovedi că obiectul material al litigiului este legat de exercitarea competențelor de Stat sau acesta pune în discuție o obligație între funcționarul public și Stat. Respectiv, în principiu nu poate fi justificată excluderea de sub protecția Articolului 6 a litigiilor ordinare de muncă, precum acelea referitoare la salarii, asistențe financiare sau prerogative similare, în temeiul naturii speciale a relației între un anumit funcționar și Statul în speță (a se vedea de exemplu un litigiu referitor la prerogativa efectivului polițienesc la o asistență financiară specială *Vilho Eskelinen and Others v. Finland* [GC]). Recent, în lumina criteriilor statuate prin hotărârea *Eskelinen*, Curtea a declarat Articolul 6 § 1 aplicabil procedurilor pentru o concediere inechitabilă a unui angajat al Ambasadei (o secretară și un operator tehnic din ambasada Poloniei, a se vedea *Cudak v. Lithuania* [GC], §§ 44-47), asupra procedurilor referitoare la dreptul de a obține un post de asistent parlamentar (*Savino and Others v. Italy*), și cu privire la proceduri disciplinare în privința unui judecător (*Olujić v. Croatia*).

230. Disputele constituționale, de asemenea pot cădea în limitele aplicabilității Articolului 6 dacă procedurile constituționale au un rol decisiv asupra soluției într-un litigiu (despre un drept „civil”) în fața instanțelor de drept comun (*Ruiz-Mateos v. Spain*).

231. În final, Articolul 6 este de asemenea aplicabil și altor cauze, de natură mai puțin materială, cum ar fi acele ecologice, unde litigiile pot implica

drepturile la viață, sănătate sau la un mediu ecologic sănătos (*Taşkin and Others v. Turkey*); educația copiilor (*McMichael v. the United Kingdom*); dreptul la libertate (*Laidin v. France (no. 2)*), restricții a drepturilor deținuților (de exemplu litigiile referitoare la restricții impuse deținuților urmare a plasării acestora în penitenciare cu un înalt regim de securitate, a se vedea *Enea v. Italy* [GC], §§ 97-107; sau proceduri disciplinare care au avut ca rezultat restricționarea vizitelor membrilor familiei deținutului, a se vedea *Gülmez v. Turkey*, § 30); dreptul la reputație (*Helmets v. Sweden*, § 27); dreptul la acces la documente administrative (*Loiseau v. France* (dec.)) și în cele din urmă dreptul la continuarea studiilor superioare (*Emine Araç v. Turkey*, §§ 18-25). Această extindere permite Curții să privească elementul civil al Articolului 6 drept acoperind nu numai drepturile patrimoniale dar și acele nepatrimoniale sau personal-nepatrimoniale.

g) Aspecte excluse

232. Doar unica circumstanță că în substanță litigiul este unui pecuniar nu este de ajuns pentru a atrage aplicabilitatea Articolului 6 § 1 sub aspectul său civil (*Ferrazzini v. Italy* [GC], § 25).

233. Cazuri excluse de la aplicabilitatea Articolului 6 includ proceduri fiscale: cazuri fiscale încă mai formează partea substanțială a prerogativelor autorităților publice, rămânând predominante relații în natura sa publice, stabilite între plătitorul de taxe și restul comunității (*Ferrazzini v. Italy* [GC], § 29). În mod similar rămân a fi excluse proceduri cu privire la restricții vamale și cu privire la plata obligațiilor și taxelor vamale (*Emesa Sugar N.V. v. the Netherlands* (dec.)).

234. Aceleași raționamente se aplică în domeniu de imigrări, asupra procedurilor de acordare a refugului politic sau deportări (aplicarea la eliberarea unui ordin de anulare a deciziei de deportare: *Maaouia v. France* [GC] § 38; extrădarea: *Peñaftiel Salgado v. Spain* (dec.); acțiunea pentru compensarea prejudiciilor a unui refugiat pentru refuzul de acordare a refugului: *Panjeheighalehei v. Denmark* (dec.), indiferent de posibile consecințe pentru viața privată sau familială ori a posibilităților de angajare. Dreptul de a deține pașaport sau dreptul la cetățenie nu sunt drepturi civile incluse în conținutul Articolului 6 (*Smirnov v. Russia* (dec.)).

Oricum, dreptul unui cetățean străin de a aplica pentru autorizația de muncă ar putea cădea în sfera Articolului 6, cât pentru angajator așa și pentru angajat, chiar dacă potrivit legislației domestice angajatul nu are *locus standi* pentru a o cere și se prevede precum că acesta ar fi doar un simplu impediment procedural care nu afectează substanța dreptului (*Jurisc and Collegium Mehrerau v. Austria*, §§ 54-62).

235. Potrivit hotărârii *Vilho Eskelinen and Others v. Finland* [GC], litigiile cu privire la funcțiile publice nu cad în sfera de aplicabilitate Articolului 6 atunci când se observă două din criteriile statuate (a se vedea mai sus § 229). Acesta este cazul unui militar eliberat din serviciu pe motive de disciplină care nu a fost în posibilitate să conteste hotărârea în fața instanțelor din momentul în care o obligație specială existentă între reclamant și Stat a fost contestată

(*Suküt v. Turkey* (dec.)). Aceleași raționamente se aplică și asupra reintegrarea unui judecător în postul său după resignarea lui (*Apay v. Turkey* (dec.)).

236. În final, drepturile politice precum dreptul de a fi ales și de a ași păstra mandatul (*Pierre-Bloch v. France*, § 50), dreptul la pensie a unui ex-parlamentar (*Papon v. France* (dec.)), sau dreptul unui partid politic de ași menține activitățile sale politice (*Refah Partisi (The Welfare Party) and Others v. Turkey* (dec.)) nu pot fi considerate în calitate de drepturi civile în sensul articolului 6 § 1 al Convenției. Similar, procedurile în care unui ONG, participant în calitate de observatori la alegerilor, i s-a refuzat accesul la documente care nu priveau organizația reclamantă, au decăzut din sfera de aplicabilitate a Articolului 6 § 1 (*Geraguyn Khorhurd Akumb v. Armenia* (dec.)).

h) Aplicabilitatea Articolului 6 asupra procedurilor secundare celor de bază

237. Proceduri preliminare, precum acelea referitoare la dispunerea de măsuri interimare precum ar fi o interdicție judiciară, de obicei nu au fost considerate drept acelea referitoare la „hotărâre” asupra drepturilor și obligațiilor civile și respectiv nu fac parte din domeniul de protecție oferit de prevederile Articolului 6 (a se vedea, *inter alia*, *Verlagsgruppe News GMBH v. Austria* (dec.); și *Libert v. Belgium* (dec.)). Oricum, Curtea recent s-a distanțat de la jurisprudența sa anterioară și a adoptat o altă abordare. În *Micallef v. Malta* [GC], §§ 83-86, Curtea a stabilit că aplicabilitatea Articolului 6 la măsurile interimare va depinde de îndeplinirea a câtorva condiții certe. În primul rând, dreptul în litigiu în ambele situații trebuie să fie unul „civil” în sensul Convenției. În al doilea rând, natura măsurilor interimare, obiectul acestora și scopul, după cum și efectele asupra dreptului în speță urmează să fie minuțios examinate. Ori de câte ori o măsură interimară ar putea fi considerată că fiind una decisivă pentru determinarea dreptului sau obligației în speță, indiferent de durata cât a fost în vigoare, Articolul 6 va fi aplicabil.

238. **Proceduri conexe civile și penale.** Dacă dreptul domestic al unui Stat prevede proceduri constituite din două etape – în prima din care instanța decide asupra admiterii acțiunii în principiu și în a doua fază cuantumul prejudiciului este fixat – este rezonabil, în sensul Articolului 6 § 1 din Convenție, de a considera dreptul civil ca fiind nedeterminat până la momentul când se va decide asupra cuantumului exact al acestuia: determinarea unui drept implică nu numai soluția asupra existenței acestuia, dar și asupra scopului și manierei în care acesta ar putea fi exercitat, fapt care desigur include și aprecierea prejudiciului (*Torri v. Italy*, § 19).

239. **Executarea hotărârilor judecătorești.** Articolul 6 § 1 din Convenție se aplică în toate fazele procedurilor cu privire la „...hotărî(re) ... asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil...”, fără a exclude și stadiile ulterioare adoptării unei hotărâri judiciare cu privire fondul cauzei. Executarea unei hotărâri adoptată de orice instanță urmează a fi considerată astfel ca fiind o parte integrantă a unui „proces” în sensul Articolului 6 (a se vedea *Hornsby v. Greece*, § 40). Indiferent dacă Articolul 6 este sau nu

aplicabil procedurilor inițiale, un titlu executoriu prin care se definesc drepturilor civile nu trebuie în mod necesar să rezulte din proceduri asupra cărora Articolul 6 este aplicabil (a se vedea *Buj v. Croatia*, § 19). Un *exequatur* a unei confiscări judiciare dispuse de o instanță străină cade în domeniul de aplicare a Articolului 6, doar în ce privește aspectul său civil (*Saccoccia v. Austria* (dec.)).

240. **Demersuri de redeschidere a procedurilor.** Articolul 6 nu este aplicabil procedurilor cu privire la demersuri întru redeschiderea procedurilor civile finalizate printr-o hotărâre judecătorească (a se vedea *Sablon v. Belgium*, § 86). Acest raționament se aplică și asupra procedurilor de revizuire după ce Curtea a constatat o violare a Convenției (a se vedea *Verein gegen Tierfabriken Schweiz (VgT) v. Switzerland (no. 2)* [GC], § 24).

2. Noțiunea de „acuzatie penală”

Articolul 6 - Dreptul la un proces echitabil

1. Orice persoană are dreptul la judecarea cauzei sale în mod echitabil ... de către o instanță ... care va hotărî fie asupra încălcării ..., fie asupra temeiniciei oricărei **acuzatii penale** îndreptate împotriva sa.

2. Orice persoană acuzată de o infracțiune este prezumată nevinovată până ce vinovăția sa va fi legal stabilită.

a) Principii generale

241. Conceptul de „acuzatie penală” este o noțiune „**autonomă**”, independentă de calificarea adoptată de sistemele de drept naționale ale Statelor Contractante (*Adolf v. Austria*, § 30).

242. Conceptul „**acuzatie**” urmează a fi subînțeles în sensul conferit acestuia de Convenție. Astfel, acesta poate fi definit ca o „notificare oficială adusă unui individ de către o autoritate competentă despre pretinsa comitere a unei fapte penale”; definiția care de asemenea corespunde și testării dacă „situația (suspectului) a fost esențialmente afectată” (a se vedea, de exemplu *Deweer v. Belgium*, §§ 42 și 46, și *Eckle v. Germany*, § 73). Astfel, de exemplu declarațiile date de o persoană în cadrul unui control al poliției rutiere, fără a fi informat despre motivele pentru care acesta a fost chestionat sau despre natura cauzei și despre orice suspiciune împotriva sa, sau fără a fi preîntâmpinat că declarațiile sale ar putea fi utilizate împotriva lui, „esențialmente au afectat” situația acestuia chiar dacă acesta nu a fost oficial acuzat de comiterea a vreunei fapte penale (*Aleksandr Zaichenko v. Russia*, § 43).

243. Cu privire la autonomia conceptului „**penal**”, Convenția nu se opune tendinței de „**umanizare**” a Statelor Contractante. Oricum, faptele calificate drept unele „comune” urmare a de-criminalizării pot continua să ia parte din conceptul de „faptă penală”. A lăsa Statelor discreția de a exclude aceste fapte ar putea conduce la unele rezultate incompatibile cu obiectul și scopurile Convenției (a se vedea *Öztürk v. Germany*, § 49).

244. Punctul de plecare pentru aprecierea aplicabilității aspectului penal al Articolului 6 din Convenție se bazează pe **criteriile marcate în Engel and**

Others (*Engel and Others v. the Netherlands*, §§ 82- 83): (1) calificarea în dreptul național; (2) natura faptei; (3) severitatea sancțiunii care poate fi aplicată persoanei.

245. **Primul criteriu** este unul de o importanță relativă și servește doar ca un element de referință. Dacă legea domestică califică fapta ca fiind una penală, atunci acest criteriu va fi unul decisiv. În caz contrar Curtea va privi în afara calificărilor din dreptul național și va examina în substanță caracterul real a procedurilor în litigiu.

246. În abordarea celui de al **doilea criteriu**, care este considerat mult mai important (*Jussila v. Finland* [GC], § 38), următorii factori pot fi luate în considerație:

- este oare norma juridică în speță îndreptată în principal asupra unei categorii specifice de persoane sau aceasta este de natură general obligatorie (*Bendenoun v. France*, § 47);

- au fost oare procedurile instituite de un organ public cu competențe de ocrotire a normelor de drept (*Benham v. the United Kingdom* [GC], § 56);

- are oare norma juridică un efect punitiv și efect preventiv (*Öztürk v. Germany*, § 53; *Bendenoun v. France*, § 47);

- este oare aplicarea sancțiunii dependentă de constatarea culpabilității (*Benham v. the United Kingdom* [GC], § 56);

- cum proceduri comparabile sunt calificate în alte State-membre ale Consiliului European (*Öztürk v. Germany*, § 53);

- circumstanța că fapta nu conduce inevitabil la înregistrarea de antecedente penale ar putea fi semnificativă dar nu decisivă, din momentul în care acest element, de obicei, constituie o reflecție a calificării domestice (*Ravnsborg v. Sweden*, § 38).

247. Cel de al **treilea criteriu** este determinat de referință la o potențială sancțiune maxim aplicabilă și prevăzută de legea relevantă (*Campbell and Fell v. the United Kingdom*, § 72; *Demicoli v. Malta*, § 34).

248. Al **doilea și cel al treilea criteriu** statuate în *Engel and Others v. the Netherlands*, sunt **alternative și nu necesar cumulative**; pentru a deveni aplicabil Articolul 6 este de ajuns că fapta în speță să fie de natura să fie atribuită noțiunii de „penal” în viziunea Convenției, ori fapta să conducă la o sancționare a persoanei care prin natura sa și nivelul de severitate face parte din sfera „penalului” (*Öztürk v. Germany*, § 54; *Lutz v. Germany*, § 55). O **abordare cumulativă** poate, oricum, să fie aplicată atunci când analiza fiecărui criteriu nu conduce la o concluzie clară asupra existenței unei acuzații penale (*Bendenoun v. France*, § 47).

249. Folosind conceptele de „*acuzatie penală*” și „*acuzat(ă) de o infracțiune*”, **cele trei paragrafe ale Articolului 6** se referă la situații identice. Prin urmare, testul cu privire la aplicabilitatea Articolului 6, sub aspectul său penal, este același pentru cele trei paragrafe.

b) Aplicarea principiilor generale

Proceduri disciplinare

250. Faptele de încălcare a disciplinei militare, rezultând într-o pedeapsă pentru o abatere disciplinară cu o durată de câteva luni, cad în domeniul de aplicare a Articolului 6 din Convenție, sub aspectul său penal (*Engel and Others v. the Netherlands*, § 85). Viceversa, arestul pentru două zile a fost reținut ca fiind o perioadă de scurtă durată pentru a aparține „dreptului penal” (*Engel and Others v. the Netherlands*, § 85).

251. Articolul 6 din Convenție este cu certitudine aplicabil și procedurilor în fața **tribunalului militar** (*Findlay v. the United Kingdom*, § 69).

252. Cât privește **proceduri disciplinare clasice, de muncă**, întrebarea rămâne deschisă din momentul în care Curtea a considerat că nu este necesar de a hotărî asupra acestui aspect, concluzionând că procedurile ar fi calificate, mai degrabă, sub aspectul civil (*Albert and Le Compte v. Belgium*, § 30). În cazul **procedurilor disciplinare** rezultate în demisia unui **funcționar public**, Curtea a găsit că astfel de proceduri nu au fost unele „penale” în sensul Articolului 6, din momentul în care autoritățile domestice au reușit să țină deciziile sale într-o sferă pur administrativă (*Moulet v. France* (dec.)).

253. Deși fiind „corespunzător rezervat” în ce privește aspectul cu privire la regimul de detenție și asupra procedurilor speciale disciplinare din detenție, Articolul 6 poate fi aplicat asupra **faptelor de încălcare a disciplinei din detenție**, din considerentul că natura acuzațiilor, calitatea și severitatea sancțiunilor (acuzații de amenințare cu omor a unui ofițer de probațiune și ultraj asupra unui ofițer al penitenciarului, rezultat în suplinirea cu patruzeci și șapte de zile a detenției în cauza *Ezeh and Connors v. the United Kingdom* [GC], § 82; și viceversa, a se vedea *Štitić v. Croatia*, §§ 51-63, unde Articolul 6 nu a fost găsit ca fiind aplicabil procedurilor disciplinare care au rezultat într-o pedeapsă de șapte zile de detenție solitară și restricții de circulație a reclamantului în interiorul penitenciarului pentru o perioadă de trei luni de zile, fără a fi prelungit termenul general de pedeapsă privativă de libertate).

254. Oricum, procedurile privitoare la sistemul penitenciar ca atare nu cad sub aplicabilitatea Articolului 6 sub aspectul său penal. Astfel, de exemplu, plasarea deținutului într-o unitate cu un regim înalt de securitate nu constituie o acuzație penală; și accesul la o instanță pentru a contesta o astfel de măsură și restricțiile pasibile de a fi rezultate din aceasta, trebuie să fie examinată sub aspectul civil al Articolului 6 § 1 (*Enea v. Italy* [GC], § 98).

255. Măsurile dispuse de o instanță potrivit regulilor referitoare la sancționarea comportamentului neadecvat în cadrul procedurilor judiciare (**lipsă de respect față de instanță**) sunt considerate ca fiind în afara scopului Articolului 6, deoarece acestea sunt înrudite cu exercitarea competențelor de aplicare a sancțiunilor disciplinare (*Ravnsborg v. Sweden*, § 34; *Putz v. Austria*, §§ 33-37).

Oricum, natura și severitatea sancțiunii poate să determine aplicabilitatea Articolului 6 pentru o acuzație de lipsă de respect față de instanță, calificată în dreptul național ca fiind o faptă penală (*Kyprianou v. Cyprus* [GC], §§ 61-64, cu privire la o sancțiune de cinci zile de detenție) sau o faptă contravențională (*Zaicevs v. Latvia*, §§ 31-36, privitoare la o sancțiune de arest administrativ pentru trei zile).

256. Vizavi de **încălcarea confidențialității investigației judiciare**, o distincție urmează a fi trasă, pe de o parte, între persoanele care printre mai multe alte obligații sunt ținute să respecte confidențialitatea precum ar fi judecători, avocați și alte persoane care asistă actului de justiție, și pe o altă parte, între părți în proces care nu cad în sfera de aplicabilitate a regulilor disciplinare destinate sistemului judiciar (*Weber v. Switzerland*, §§ 33-34).

257. Cu privire la **încălcarea eticii parlamentare**, Curtea distinge, pe de o parte, între puterile legislativului de a reglementa propriile sale proceduri destinate încălcărilor de privilegii acordate membrilor săi, și în altă ordine de idei, între competențele exterioare de a sancționa persoanele fără statut de membru al parlamentului pentru actele avute loc în afara ședințelor acestuia. Ultimele proceduri s-ar putea fi considerate disciplinare prin natura sa, unde Curtea ar putea să le califice ca fiind unele penale, luând în considerație aplicabilitatea lor generală și severitatea unei potențiale sancțiuni care ar putea fi impusă (arestarea până la 60 de zile și amenda în *Demicoli v. Malta*, § 32).

Proceduri contravenționale, vamale, fiscale și cele cu privire la concurență neloială

258. Următoarele **delicte contravenționale** ar putea cădea în sfera de aplicabilitate a Articolului 6, aplicat sub aspectul său penal:

- delicte împotriva securității circulației rutiere sancționabile cu amenzi și restricții al dreptului de conducere, cum ar fi punctajul de sancționare sau disqualificarea (*Lutz v. Germany*, § 182; *Schmautzer v. Austria*; *Malige v. France*);

- delicte de natură minoră de perturbare a ordinii publice (cauzare de zgomot) (*Lauko v. Slovakia*);

- delicte împotriva normelor de securitate socială (omisiunea de a declara angajarea în câmpul muncii, indiferent de amendă modestă impusă, *Hüseyin Turan v. Turkey*, §§ 18-21).

259. Viceversa, Curtea nu a considerat Articolul 6 aplicabil măsurilor preventive cum ar fi retragerea imediată a licenței de conducere (*Escoubet v. Belgium* [GC]).

260. Articolul 6 a fost reținut ca fiind aplicabil și **procedurilor de penalități fiscale**, în baza următoarelor elemente: (1) legea care instituie penalități se aplică tuturor cetățenilor în capacitatea lor de plătitori de taxe; (2) penalitatea nu intenționează să compenseze prejudicii materiale ci în mod esențial fiind o sancțiune pentru a preveni recidiva; (3) penalitatea a fost impusă potrivit unor reguli generale cât pentru scopuri punitive așa și cu scopul preventiv; și (4) penalitatea a fost semnificativă (*Bendenoun v. France*). Natura penală a faptei ar putea fi suficientă pentru a aplica Articolul 6, indiferent de taxa minoră a penalității (10% din suma taxabilă în *Jussila v. Finland* [GC], § 38).

261. Oricum, Articolul 6 nu se extinde nici **procedurilor „pure” de calculare a taxelor** și nici procedurilor referitoare la **penalități de întârziere de plată**, din momentul în care acestea sunt destinate mai degrabă unei

compensării a prejudiciilor cauzate autorităților fiscale decât pentru prevenirea a unei recidive (*Mieg de Boofzheim v. France* (dec.)).

262. Articolul 6 sub aspectul său penal a fost considerat aplicabil și **procedurilor de reglementare vamală** (*Salabiaku v. France*), **dreptul concurenței neloiale** (*Société Stenuit v. France*) și penalităților impuse de o instanță cu o jurisdicție în **materia de finanțe** (*Guisset v. France*).

Chestiuni politice

263. **Sancțiuni electorale**, cum ar fi excluderea din campania electorală și impunerea obligației de rambursare în favoarea Trezoreriei a unei sume egale cheltuielilor pentru campania electorală respectivă, nu cad în domeniul de aplicare al Articolului 6, sub aspectul său penal (*Pierre-Bloch v. France*, §§ 53-60).

264. **Proceduri referitoare la dizolvarea partidelor politice** se atribuie sferei de drepturi politice și respectiv nu cad în domeniul de aplicare a Articolului 6 § 1 (*Refah Partisi (the Welfare Party) and Others v. Turkey* (dec.)).

265. Articolul 6 a fost reținut ca nefiind aplicabil **comisiilor parlamentare de investigații**, din momentul în care astfel de institute cercetează aspecte de un interes general și public (a se vedea *Montera v. Italy* (dec.)).

266. Cu privire la **procedurile de lustrare**, Curtea recent a concluzionat că acestea fiind predominante de aspecte cu conotații penale (natura faptei – declarații false cu privire la colaborare secretă - natura și severitatea sancțiunilor – interdicția de practicare a anumitor tipuri de profesii pentru o perioadă îndelungată) ar putea aduce aceste proceduri în sfera de aplicabilitate al aspectului penal al Articolului 6 din Convenție (*Matyjek v. Poland* (dec.); viceversa, a se vedea *Sidabras and Džiautas v. Lithuania* (dec.)).

Expulzarea și extrădare

267. Proceduri cu privire la **expulzarea străinilor** nu cad în sfera aspectului penal al Articolului 6, chiar dacă acestea ar putea face parte din proceduri penale (*Maaouia v. France* [GC], § 39). Aceiași abordare exclusivă se aplică și **procedurilor de extrădare** (*Peñafliel Salgado v. Spain* (dec.)) sau procedurilor referitoare la un mandat de arestare European (*Monedero Angora v. Spain* (dec.)).

268. Diferit de cele expuse, oricum, schimbarea unei sentințe cu privațiune de libertate cu deportarea de pe teritoriul țării pe o perioadă de zece ani de zile, unde persoanei interesate nu i-a fost oferită oportunitatea de a-și expune opinia și nici o circumstanță nu a fost luată în considerare în afară de aplicarea quasi-formală a prevederilor unei legi penale noi, trebuie să fie apreciate ca o sancțiune penală pe baza aceluiași motive precum și cea din timpul condamnării inițiale (*Gurguchiani v. Spain*, §§ 40 și 47-48).

Diferite etape a procedurilor penale, proceduri adiacente și remedii ulterioare

269. Măsurile adoptate pentru prevenirea **dezordinilor sau comiterii de fapte penale** nu sunt acoperite de garanțiile Articolului 6 (supravegherea specială din partea poliției - *Raimondo v. Italy*, § 43; sau atenționări aduse de poliție unui juvenil care a comis acte de violență asupra fetelor din școala sa – *R v. the United Kingdom* (dec.)).

270. Articolul 6 poate fi aplicabil și cazurilor de constrângere la prezentarea de probe chiar și în absența oricăror alte proceduri, și unde un reclamant este achitat în proceduri subiacente (de exemplu, unde o persoană înregistrată ca proprietar al autovehiculului este amendat pentru refuzul de a prezenta informații despre identitatea conducătorului de automobil cu care se pretinde că s-ar fi comis un accident rutier, chiar dacă proceduri subiacente ulterior nici odată nu au urmărit să fie inițiate – a se vedea *O'Halloran and Francis v. the United Kingdom* [GC], § 35).

271. Aspectul penal al Articolului 6 § 1, în principiu, nu este pus în discuție în cadrul procedurilor cu privire la solicitarea de **asistență juridică** (*Gutfreund v. France*, §§ 36-37).

272. În principiu, **măsuri de confiscare**, în mod advers afectând drepturile de proprietate ale terților persoane, în absența oricărui risc de proceduri penale împotriva acelor din urmă, nu rezultă în „determinarea unei acuzații penale” (sechestrarea unei aeronave din speța *Air Canada v. the United Kingdom*, § 54; confiscarea monedelor de aur în *AGOSI v. the United Kingdom*, §§ 65-66). Oricum o avertizare de natură administrativă și confiscarea publicațiilor (care au incitat ură etnică), în contextul scopurilor sale punitive și de prevenire, precum și reieșind din severitatea pedepsei, aparțin sferei de relații penale (*Balsytė-Lideikienė v. Lithuania*, § 61).

273. Cu privire la etapa prejudiciară (cercetare, investigații), Curtea le consideră ca fiind penale în întregime. Prin urmare, unele condiții impuse de Articolul 6, precum ar fi termenul rezonabil sau dreptul la apărare, pot fi de asemenea relevante la aceste etape a procedurilor în măsura în care echitatea fazei judiciare ar putea fi serios prejudiciată prin omisiunea inițială de a le respecta (*Imbrioscia v. Switzerland*, § 36). Totuși, maniera în care aceste garanții se aplică în cadrul investigațiilor preliminare depinde de caracteristici speciale a procedurilor și de circumstanțele particulare ale cazului (*John Murray v. the United Kingdom*, § 62).

274. Deși judecătorii de instrucție nu se pronunță asupra „acuzației penale”, măsurile adoptate de aceștia au o influență directă asupra mersului și asupra echității procedurilor ulterioare, inclusiv și o eventuală judecare. Prin urmare, Articolul 6 § 1 ar putea fi reținut ca fiind aplicabil asupra procedurii de control judiciar/investigației conduse de judecătorul de instrucție, deși anumite garanții ale Articolului 6 ar putea fi inaplicabile. (*Vera Fernández-Huidobro v. Spain*, §§ 108-114).

275. Cu privire la suspendarea procedurilor penale urmare a existenței unei imunități parlamentare, deși nu există nici un drept potrivit Articolului 6 din Convenție cu privire la un anumit rezultat al procedurilor penale, sau, respectiv, cu privire la o condamnare oficială fie achitare urmare a înaintării unor acuzații penale, totuși indiscutabil există dreptul unei persoane de a-și

vedea cazul examinat de o instanță într-un termen rezonabil din momentul în care procesul judiciar au fost inițiat la o sesizare. Respectiv, imposibilitatea unui membru al parlamentului de ași ridica propria imunitate pentru a se putea apăra în cadrul unor proceduri penale care au fost suspendate până la terminarea mandatului său, cad în sfera de aplicabilitate a Articolului 6 § 1 (*Kart v. Turkey* [GC], §§ 67-70).

276. Articolul 6 § 1 este aplicabil pe parcursul întregii proceduri întru determinarea oricărei „acuzății penale”, inclusiv **procesul de condamnare** (de exemplu, **proceduri de confiscare** care permit instanțelor naționale de a aprecia valoarea bunurilor confiscate asupra cărora urmează a fi eliberat un mandat – *Phillips v. the United Kingdom*, § 39). Articolul 6 de asemenea poate fi aplicabil sub aspectul său penal și procedurilor rezultate în demolarea unui edificiu construit fără o autorizație deoarece demolarea acesteia ar putea fi considerată ca fiind o „pedeapsă” (*Hamer v. Belgium*, § 60; a se vedea în relația cu Articolul 7, sechestrarea unui teren pentru o construcție neautorizată într-o zonă litorală *Sud Fondi Srl and Others v. Italy* (dec.)). Totuși, Articolul nu este aplicabil procedurilor de adaptare a condamnării inițiale la prevederi mai favorabile a unui nou Cod penal (*Nurmagomedov v. Russia*, § 50).

277. Proceduri cu privire la **executarea de sentințe**, precum proceduri pentru aplicarea amnistiei (*Montcornet de Caumont v. France* (dec.)), grațiere (*Aldrian v. Austria* (dec.)), proceduri de Transfer potrivit Convenției pentru transferul persoanelor condamnate (*Szabó v. Sweden* (dec.)), sau proceduri în *exequatur* referitoare la executare a unui mandat de confiscare emis de o instanță străină (*Saccoccia v. Austria* (dec.)), nu fac parte din sfera aspectului penal al Articolului 6.

278. Garanțiile Articolului 6 se aplică în principiu **recursurilor extraordinare și în interesul legii** (*Meftah and Others v. France* [GC], § 40) și asupra **proceselor constituționale** (*Gast and Popp v. Germany*, §§ 65-66); *Caldas Ramírez de Arrellano v. Spain* (dec.) acolo unde astfel de proceduri sunt etape ulterioare a unor procese penale în speță și rezultatele acestora pot fi decisive pentru persoanele condamnate.

279. În final, Articolul 6 nu se aplică **procedurilor de redeschidere/revizuire a proceselor** deoarece persoanele, sentința cărora a devenit definitivă și care solicită redeschiderea/revizuirea cazului său nu sunt „acuzate de comiterea unei infracțiuni” în sensul acestui Articol (*Fischer v. Austria* (dec.)). Doar noile proceduri după ce cererea de redeschidere/revizuire a fost satisfăcută, pot fi atribuite celor cu privire la determinarea unei acuzații penale (*Löffler v. Austria*, §§ 18-19). Oricum, revizuirea în cadrul procedurii de supraveghere rezultată în modificarea sentinței definitive fac parte din aspectul penal al Articolului 6 (*Vanyan v. Russia*, § 58).

c) Relația cu alte Articole din Convenție și din Protocoale

280. Sub-paragraful (c) din Articolul 5 § 1 permite privarea de libertate doar în legătură cu proceduri penale. Acest lucru devine evident din textul acestuia, care urmează a fi interpretat în conexitate cu sub-paragraful (a) și paragraful 3, care formează un tot întreg (*Ciulla v. Italy*, § 38).

Prin urmare noțiunea de „acuzatie penală” este de asemenea relevantă pentru aplicabilitatea garanțiilor **Articolului 5 §§ 1 (a) și (c) și 3** (a se vedea, de exemplu, *Steel and Others v. the United Kingdom*, § 49). Respectiv se deduce că procedurile în exclusivitate cu privire la privațiune de libertate în baza unuia din temeiuri expuse în alte sub-paragrafe ale Articolului 5 § 1, precum ar fi detenția persoanelor bolnave mintal (sub-paragraful (e)), nu sunt aplicabile sub aspectul penal al Articolului 6 (*Aerts v. Belgium*, § 59).

281. Deși există o legătură strânsă între **Articolul 5 § 4** și Articolul 6 § 1 în sfera procedurilor penale, urmează a fi luat în considerație că ambele Articole urmăresc diferite scopuri și prin urmare aspectul penal al Articolului 6 nu se extinde procedurilor cu privire la revizuirea legalității detenției care fac parte din domeniul Articolului 5 § 4, și care este *lex specialis* în raport cu Articolul 6 (*Reinprecht v. Austria*, §§ 36, 39, 48 și 55).

282. Noțiunea de „pedeapsă” potrivit **Articolului 7** din Convenție este de asemenea un concept autonom (*Welch v. the United Kingdom*, § 27). Curtea pornește în orice apreciere a existenței de „pedeapsă” din asumția dacă a fost oare măsura în speță impusă urmare a unei condamnări pentru o „faptă penală”. În acest sens, testul triplu instituit prin cauza *Engel and Others* trebuie să fie aplicat (*Brown v. the United Kingdom* (dec.)).

283. Finalmente, noțiunea de „faptă penală” și „pedeapsă” pot fi de asemenea relevante pentru aplicabilitatea **Articolului 2 și 4 al Protocolului 7** (*Greco v. Romania*, § 81; *Sergey Zolotukhin v. Russia* [GC], §§ 52-57).

3. Conceptele de „viață privată” și „de familie”

Articolul 8 - Dreptul la respectarea vieții private și de familie

1. Orice persoană are dreptul la respectarea vieții sale private și de familie, a domiciliului și a corespondenței sale.

2. Nu este admisă ingerința unei autorități publice în exercitarea acestui drept decât dacă aceasta este prevăzută de lege și constituie, într-o societate democratică, o măsură necesară pentru securitatea națională, siguranța publică, bunăstarea economică a țării, apărarea ordinii și prevenirea faptelor penale, protecția sănătății, a moralei, a drepturilor și a libertăților altora.

a) Scopul Articolului 8

284. Din momentul în care Articolul 8 urmărește protecția celor patru arii ale autonomiei personale – viața privată, și de familie, domiciliu și corespondența – aceste arii nu se exclud reciproc și o măsură ar putea simultan să interfereze în ambele drepturi la viață privată și cea de familie (*Menteş and Others v. Turkey*, § 73; *Stjerna v. Finland*, § 37; *López Ostra v. Spain*, § 51; *Burghartz v. Switzerland*, § 24; *Ploski v. Poland*, § 32).

b) Sfera „vieții private”

285. Nu există o definiție exhaustivă a vieții private (*Niemietz v. Germany*, § 29), dar acesta este un **concept extensiv** (*Peck v. the United Kingdom*, § 57; *Pretty v. the United Kingdom*, § 61) și va include următoarele arii:

- **integritatea fizică și psihică** a persoanei (*X and Y v. the Netherlands*, § 22), inclusiv și **tratamentul medical și examinări psihiatrice** (*Glass v. the United Kingdom*, §§ 70-72; *Y.F. v. Turkey*, § 33, referitor la examinare ginecologică forțată; *Matter v. Slovakia*, § 64; *Worwa v. Poland*, § 80) precum și **sănătatea mentală** (*Bensaid v. the United Kingdom*, § 47);

- aspectele referitoare la **identitatea fizică și socială** (de exemplu dreptul de a obține informații pentru a afla originea sa și identitatea părinților – *Mikulic v. Croatia*, § 53; *Odièvre v. France* [GC], § 29), inclusiv și ridicarea documentelor necesare de a dovedi identitatea persoanei (*Smirnova v. Russia*, §§ 95-97);

- **numele și prenumele** persoanei (*Mentzen v. Latvia* (dec.); *Burghartz v. Switzerland*, § 24; *Guillot v. France*, §§ 21-22; *Güzel Erdagöz v. Turkey*, § 43);

- dreptul persoanei la **image și fotografierea individului** (*Von Hannover v. Germany*, §§ 50-53; *Sciacca v. Italy*, § 29; *Reklos and Davourlis v. Greece*, § 40);

- **reputația** persoanei (*Chauvy and Others v. France*, § 70; *Pfeifer v. Austria*, § 35, *Petrina v. Romania*, § 28) și **onoarea** sa (*A. v. Norway*, § 64);

- identitatea de **gen** (*B. v. France*, §§ 43-63), inclusiv și dreptul la o recunoaștere oficială a transsexualilor (*Christine Goodwin v. the United Kingdom* [GC], § 77);

- **orientarea sexuală** (*Dudgeon v. the United Kingdom*, § 41);

- **viața sexuală** (*Dudgeon v. the United Kingdom*, § 41; *Laskey, Jaggard and Brown v. the United Kingdom*, § 36; *A.D.T. v. the United Kingdom*, §§ 21-26);

- dreptul de a stabili și dezvolta **relații cu semenii săi** și lumea înconjurătoare (*Niemietz v. Germany*, § 29);

- **legături sociale între imigranți statuați cu traiul și comunitatea** în care aceștia locuiesc, indiferent de existența sau lipsa „vieții familiale” (*Üner v. the Netherlands* [GC], § 59);

- **relații sentimentale între două persoane de același sex** (*Mata Estevez v. Spain* (dec.));

- dreptul la **dezvoltarea personală și autonomia individuală** (*Pretty v. the United Kingdom*, §§ 61 și 67), deși aceasta nu acoperă orice activitate publică, o persoană ar putea urmări angajarea în relație cu alți semenii de ai săi (de exemplu, vânătoria cu câini a animalelor sălbatice din cauza *Friend and Countryside Alliance and Others v. the United Kingdom* (dec.), §§ 40-43);

- dreptul de **respect al alegerii de a deveni ori nu părinte**, în sens genetic (*Evans v. the United Kingdom* [GC], § 71).

Oricum, Curtea a lăsat deschisă întrebarea poate oare un drept la adopție să cadă ori nu în sfera de reglementare al Articolului 8, luat în mod distinct, în timp ce recunoașterea dreptului unei singure persoane de a aplica pentru autorizația pentru adopție potrivit regulilor legislației naționale se consideră ca

fiind în „sfera de aplicabilitate” al Articolului 8 (*E.B. v. France* [GC], §§ 46 și 49);

– activități de natură **profesională sau de muncă** (*Niemietz v. Germany*, § 29; *Halford v. the United Kingdom*, § 44), și restricții de acces la anumite profesii sau la angajare (*Sidabras and Džiautas v. Lithuania*, §§ 47-50; *Bigaeva v. Greece*, §§ 22-25);

– **dosare sau date personale sau de natură publică** (de exemplu, informații despre activitățile politice ale persoanei) adunate și arhivate de servicii secrete sau de alte autorități ale Statului (*Rotaru v. Romania* [GC], §§ 43-44; *Amann v. Switzerland* [GC], §§ 65-67; *Leander v. Sweden*, § 48; cu privire la mostre de ADN-uri, urme biologice și papilare, a se vedea *S. and Marper v. the United Kingdom* [GC], §§ 68-86; cu privire la includerea în baza de date ale infractorilor sexuali a se vedea *Gardel v. France*, § 58);

– **informații cu privire la starea de sănătate a persoanei** (de exemplu, informații despre infectarea cu virusul HIV, *Z v. Finland*, § 71, și *C.C. v. Spain*, § 33; sau cu privire la abilitatea reproductivă *K.H. and Others v. Slovakia*, § 44), și **informații asupra riscurilor de sănătate** a persoanei (*McGinley and Egan v. the United Kingdom*, § 97; *Guerra and Others v. Italy*, § 60);

– **identitatea etnică** (*S. and Marper v. the United Kingdom* [GC], § 66; *Ciubotaru v. Moldova*, § 53) și **dreptul membrilor minorităților naționale de a menține propria identitate** și de ași duce viața privată și familială în conformitate cu tradițiile sale (*Chapman v. the United Kingdom* [GC], § 73);

– informații despre **convingerile filosofice și religioase proprii** (*Folgero and Others v. Norway* [GC], § 98);

– anumite **drepturi ale persoanelor cu dezabilități**: Articolul 8 a fost considerat ca fiind aplicabil condiției impuse persoanei de a achita taxa de excludere de la serviciu militar deși aceasta a fost declarată ca fiind indisponibilă (*Glor v. Switzerland*, § 54), dar nu și pentru dreptul persoanei cu dezabilități de a avea garantat accesul la plajă și marea în cadrul vacanței sale (*Botta v. Italy*, § 35);

– **ridicări și percheziții** (*McLeod v. the United Kingdom*, § 36; *Funke v. France*, § 48);

– **somarea de a se opri și percheziții corporale** în loc public (*Gillan and Quinton v. the United Kingdom*, §§ 61-65);

– **interceptarea comunicărilor** și a convorbirilor telefonice (*Halford v. the United Kingdom*, § 44; *Weber and Saravia v. Germany* (dec.)), deși nu întotdeauna, apelarea la serviciile **agenților sub acoperire** (*Lüdi v. Switzerland*, § 40);

– **urmărirea video a locurilor publice** atunci când informații vizuale sunt înregistrate și făcute publice (*Peck v. the United Kingdom*, §§ 57-63);

– **poluarea gravă a mediului înconjurător** care potențial poate afecta bunăstarea persoanelor și să-i limiteze în folosirea domiciliului său, respectiv afectând viața privată și de familie (*López Ostra v. Spain*, § 51; *Tătar v. Romania*, § 97), inclusiv mirosuri insuportabile provenite de la gunoște de lângă penitenciar, care a ajuns camera de detenție a reclamantului, considerată

ca fiind unicul „loc de trai” disponibil pentru acesta timp de mai mulți ani (*Brândușe v. Romania*, §§ 64-67);

– **aspecte referitoare la funerarii a membrilor de familie**, unde Articolul 8 este de asemenea aplicabil, uneori fără clarificarea de către Curte dacă ingerința se referă la conceptul de viață privată sau aceea de familie: întârzierea nejustificată a autorităților de returnare a cadavrului copilului după autopsie (*Pannullo and Forte v. France*, § 36); refuzul de a permite transferul urnei cu cenușa soțului reclamantei (*Elli Poluhas Dödsbo v. Sweden*, § 24); privilegiu mamei de a participa la funeralii ale copilului născut mort, posibil însoțită de o ceremonie, și de a avea cadavrul copilului transportat cu autovehicul mortuar (*Hadri-Vionnet v. Switzerland*, § 52).

286. Din momentul în care Articolul 8 asigură indivizilor o sferă în care aceștia pot să-și urmărească în mod liber dezvoltarea și manifestarea propriei sale personalități (*Brüggemann and Scheuten v. Germany* (dec.), § 55), acesta nu este limitat doar la măsurile care afectează persoanele la domiciliul acestora sau în condiții private: există o zonă de interacțiune între o persoană și alții, chiar și într-un context public, care ar putea cădea în sfera conceptului de viață privată (*P.G. and J.H. v. the United Kingdom*, §§ 56 și 57).

287. Nu fiecare act care într-un mod nefavorabil afectează integritatea fizică și morală ar limita dreptul la respectarea vieții private. Oricum, tratamentul care nu a atins nivelul minim de severitate cerut de Articolul 3 ar putea să violeze Articolul 8 și elementul său de „viață privată” unde sunt suficiente efecte nefavorabile asupra integrității fizice și morale (a se vedea *Costello-Roberts v. the United Kingdom*, § 36). Ar putea fi și circumstanțe în care Articolul 8 ar putea să ofere protecție în ce privește condițiile în detenție care nu au atins nivelul minim de severitate necesar prin prisma Articolului 3 (*Raninen v. Finland*, § 63).

c) Sfera „vieții familiale”

288. Noțiunea de viață familială este un concept autonom (*Marckx v. Belgium*, § 31; și *Marckx v. Belgium*, § 69). Respectiv, există oare sau nu o „viață familială” este, esențialmente, o întrebare în fapt dependentă de existența reală și practică a unor relații strânse și cu caracter personal (*K. v. the United Kingdom* (dec.)). Curtea, prin urmare, privește relațiile familiale *de facto*, precum dacă reclamantii locuiesc împreună, în absența oricărei recunoașteri oficiale ale familiei (*Johnston and Others v. Ireland*, § 56). Alți factori vor include durata relației și, în cazul cuplurilor, au demonstrat oare aceștia voința sa unul altuia întru a avea copii împreună (*X, Y and Z v. the United Kingdom*, § 36). În aceiași ordine de idei, din momentul în care nu există o definiție exhaustivă a conceptului de viață de familie, reieșind din jurisprudența Curții aceasta ar acoperi următoarele:

Dreptul de a deveni părinte

289. Cum și noțiunea de „viață privată”, conceptul de „viață familială” încorporează dreptul la respectare a intențiilor de a deveni părinți genetici (*Dickson v. the United Kingdom* [GC], § 66). Respectiv, dreptul cuplului de a

beneficia de asistența medicală la procreare intră în sfera de aplicare a Articolului 8, fiind o expresie a vieții private și de familie (*S.H. and Others v. Austria*, § 60). Oricum, prevederile Articolului 8, aplicat distinct, nu garantează nici dreptul de a crea familia sau dreptul la adopție (*E.B. v. France* [GC]).

Cu privire la copii

290. Relații naturale între o **mamă** și **copilul** său (*Marckx v. Belgium*, § 31; *Kearns v. France*, § 72).

291. Un copil născut dintr-o **uniune conjugală** este *ipso jure* parte a relației; respectiv din momentul nașterii copilului și prin acest simplu fapt există o legătură între copil și părinți care rezultă într-o viață familială pe care evenimentele ulterioare nu o pot distruge decât în circumstanțele excepționale (*Ahmut v. the Netherlands*, § 60; *Gül v. Switzerland*, § 32; *Berrehab v. the Netherlands*, § 21; *Hokkanen v. Finland*, § 54).

292. Pentru un **tată** natural și copilul acestuia născut în afara căsătoriei, drept factori relevanți pot fi incluse coabitarea, natura relației între părinți și interesul acestuia pentru copil (*Keegan v. Ireland*, §§ 42-45; *M.B. v. the United Kingdom* (dec.); *Nylund v. Finland* (dec.); *Lebbink v. the Netherlands*, §§ 37-40).

293. În general, totuși, **coabitarea** nu este *sine qua non* considerată viață de familie între părinți și copii (*Berrehab v. the Netherlands*, § 21).

294. **Copii adoptați** și părinții săi adoptivi (*X v. France* (dec.); *X v. Belgium and the Netherlands* (dec.); *Pini and Others v. Romania*, §§ 139-140 și 143-148). O adopție adevărată și legală va putea să fie considerată „viață familială”, chiar și în absența coabitării sau oricăror altor relații între un copil adoptat și părinți adoptivi (*Pini and Others v. Romania*, §§ 143-148).

295. Curtea poate recunoaște existența *de facto* a „vieții familiale” între părinte/părinți tutore sau custode și copilul plasat în supravegherea lor, având în vedere timpul petrecut împreună, calitatea relației și rolul pe care îl are adultul *vis-à-vis* de copil (*Moretti and Benedetti v. Italy*, §§ 48-52).

296. Relațiile între copil și **rudete apropiate** precum bunei și verișori, din momentul în care acestea pot juca un rol important în viața familială (*Price v. the United Kingdom* (dec.); *Bronda v. Italy*, § 51).

297. Viața familială nu se termină atunci când copilul este luat pentru întreținere (*Johansen v. Norway*, § 52) sau părinții divorțează (*Mustafa and Armağan Akin v. Turkey*, § 19).

298. În cazurile de **imigrare** nu ar avea loc viața de familie între părinți și copilul adult până când nu se va demonstra elemente adiționale de o altă dependență decât cea emoțională (*Slivenko v. Latvia* [GC], § 97; *Kwakyie-Nti and Dufie v. the Netherlands* (dec.)). Oricum astfel de legături ar putea să fie luate în considerație prin prisma conceptului de „viață privată” (*Slivenko v. Latvia* [GC], § 97). Curtea a acceptat în numeroase cazuri referitoare la tinerii adulți, care încă nu au format o familie rezultată din propriile sale relații, că legăturile cu părinții acestora și alți membri apropiați a familiei vor constitui „viață familială” (*Maslov v. Austria* [GC], § 62).

Cu privire la cupluri

299. Noțiunea de „familie” în Articolul 8 nu este limitată exclusiv la relații bazate pe o căsătorie și poate include și alte *de facto* „legături familiale” în care partenerii locuiesc împreună în afara căsătoriei (*Johnston and Others v. Ireland*, § 56).

300. Chiar și în absența coabitării ar putea exista suficiente legături pentru a forma viața familială (*Kroon and Others v. the Netherlands*, § 30).

301. Căsătoriile care nu sunt recunoscute ca fiind legale potrivit legislației naționale nu sunt un impediment pentru viața familială (*Abdulaziz, Cabales and Balkandali v. the United Kingdom*, § 63).

302. Logodna prin sine nu creează viață familială (*Wakefield v. the United Kingdom* (dec.)).

303. Un cuplu între parteneri de același sex, trăind o relație stabilă cade în noțiunea de „viața familială” la fel precum și o relație între parteneri de diferite sexe (*Schalk and Kopf v. Austria*, §§ 92-94).

Cu privire la alte relații

304. Viața familială poate de asemenea exista între **frați/surori** (*Moustaquim v. Belgium*, § 36; *Mustafa and Armağan Akin v. Turkey*, § 19) și unchi/mătușă și **nepoți/nepoate** (*Boyle v. the United Kingdom*, §§ 41-47). Oricum abordarea tradițională este că relațiile apropiate, mai puțin caracteristice unei „vieți familiale”, în general se includ în conceptul de „viață privată” (*Znamenskaya v. Russia*, § 27 și referințe respective).

Interese materiale

305. „Viața familială” nu include numai relații sociale, morale sau culturale, aceasta de asemenea conține și interese de ordin material, după cum rezultă, printre altele, din conținutul obligațiilor și a poziției abordate de marea majoritatea a sistemelor juridice domestice în Statele Contractante cu privire la institutul cotei-părți din proprietate/rezerva succesorală (*réservé héréditaire*). Curtea astfel a acceptat că dreptul la moștenire între copil și părinte, între nepoți și bunei, de asemenea este strâns legat de viața familială și cade în domeniul de aplicare a Articolului 8 (*Marckx v. Belgium*, § 52; *Pla and Puncernau v. Andorra*, § 26). Totuși, Articolul 8 nu impune că un copil obligatoriu să fie recunoscut ca moștenitor al defunctului pentru a accede la succesiune (*Haas v. the Netherlands*, § 43). Nu este aplicabil conceptul de „viață familială” pentru pretenții cu privire la compensații împotriva terților urmare a decesului nevastei reclamantului (*Hofmann v. Germany* (dec.)).

4. Conceptele de „domiciliu” și „corespondență”

Articolul 8 Dreptul la respectarea vieții private și de familie

1. Orice persoană are dreptul la respectarea vieții sale private și de familie, a domiciliului și a corespondenței sale.

2. Nu este admisă ingerința unei autorități publice în exercitarea acestui drept decât dacă aceasta este prevăzută de lege și constituie, într-o societate democratică, o măsură necesară pentru securitatea națională, siguranța publică, bunăstarea economică a țării, apărarea ordinii și prevenirea faptelor penale, protecția sănătății, a moralei, a drepturilor și a libertăților altora.

a) Scopul Articolului 8

306. Din momentul în care Articolul 8 urmărește protecția celor patru arii de autonomie personală – viață privată, viață de familie, domiciliu și corespondența personală – aceste arii nu sunt mutual distincte și o măsură poate simultan să interfereze în dreptul la respectarea a ambelor elemente, viață de familie și domiciliu sau corespondența (*Menteş and Others v. Turkey*, § 73; *Klass and Others v. Germany*, § 41; *López Ostra v. Spain*, § 51; *Margareta and Roger Andersson v. Sweden*, § 72).

b) Scopul conceptul de „domiciliu”

307. Domiciliu este un concept autonom și în ce măsură o locuință va putea constitui „domiciliu” protejat de Articolul 8 § 1 va depinde de circumstanțe de fapt, în special existența de suficiente și permanente legături cu un loc particular (*Prokopovich v. Russia*, § 36; *Gillow v. the United Kingdom*, § 46; *McKay-Kopecka v. Poland* (dec.)). Mai mult, termenul „domiciliu” în versiunea engleză⁸ a Articolului 8 nu trebuie să fie interpretată restrictiv, fiind observat echivalentul din textul francez „*domicile*” ca având o conotație mai largă (*Niemietz v. Germany*, § 30). Conceptul:

- va acoperi ocupațiunea unei case **aparținând unei alte persoane** dacă acest lucru are loc pentru o perioadă semnificativă exprimată în ani (*Menteş and Others v. Turkey*, § 73). Un reclamant nu are nevoie de a fi proprietarul „domiciliului” pentru a fi aplicabil Articolul 8;

- nu este limitat la reședința legal instituită (*Buckley v. the United Kingdom*, § 54; *Prokopovich v. Russia*, § 36);

- poate, prin urmare, să fie aplicabilă și locuințelor sociale ocupate de reclamant în calitate de chiriaș, chiar dacă termenul de închiriere s-a terminat potrivit normelor legale naționale (*McCann v. the United Kingdom*, § 46);

- nu este limitat la reședințe în sens comun și respectiv va include, spre exemplu, **caravane** și alte **facilități de trai mobile** (*Buckley v. the United Kingdom* (raportul Comisiei), § 64; *Chapman v. the United Kingdom* [GC], §§ 71-74);

- poate, de asemenea, să acopere **locuințe adiacente și locuințe pentru odihnă** (*Demades v. Turkey*, §§ 32-34);

⁸ Nota traducătorului: „home” din engleză, fiind interpretat *stricto sensu*, ar echivala în română cu „casă” sau „locuință” și nu „domiciliu”.

– poate să fie aplicabil și **oficiilor pentru afaceri** la lipsa unei distincții clare între oficiul persoanei și reședința privată sau între activitățile private și cele de afaceri (*Niemietz v. Germany*, §§ 29-31);

– la fel se va aplica și oficiului înregistrat al unei companii, filialelor sau altor oficii de afaceri (*Société Colas Est and Others v. France*, § 41);

– nu se extinde intenției de construi o casă sau asupra unui lot de pământ, sau asupra faptului de a avea legături de rudenie într-o anumită zonă (*Loizidou v. Turkey*, § 66);

– nu se aplică asupra spălătoriei comune a co-proprietarilor unui bloc de locuit și destinat pentru uz special (*Chelu v. Romania*, § 45), asupra camerei de schimb a unui actor (*Hartung v. France* (dec.)) sau asupra unui lot de pământ unde proprietarii practică sau admit practicarea exercițiilor sportive (de exemplu vânătoare – *Friend and Countryside Alliance and Others v. the United Kingdom* (dec.), § 45).

Totuși, unde „domiciliu” este pretins asupra unei proprietăți care nici odată, sau aproape nici odată, nu a fost ocupată de reclamant sau care nu a fost în folosință pentru o perioadă de timp considerabilă, ar putea avea loc faptul că anumite legături cu acea proprietate sunt atât de diluate încât să înceteze să ridice orice întrebare, în general sau distinct, prin prisma Articolului 8 (a se vedea, de exemplu, *Andreou Papi v. Turkey*, § 54). Posibilitatea de a moșteni o astfel de proprietate nu constituie prin sine o legătură suficient de concretă pentru a fi tratată ca „domiciliu” (*Demopoulos and Others v. Turkey* [GC] (dec.), §§ 136-137).

c) Exemple de ingerințe

308. Posibile ingerințe în dreptul la respectarea domiciliului altuia vor include:

– **distrugerea** deliberară a locuinței (*Selçuk and Asker v. Turkey*, § 86);

– refuzul de a permite **persoanelor refugiate de a reveni** la casele sale (*Cyprus v. Turkey* [GC]) §§ 165-177; **percheziții** (*Murray v. the United Kingdom*, § 88; *Chappell v. the United Kingdom*, §§ 50 și 51; *Funke v. France*, § 48) și alte **întrări de poliție** (*Evceen v. the Netherlands* (dec.); *Kanthak v. Germany* (dec.));

– **planuri de reconstrucții** (*Buckley v. the United Kingdom*, § 60) și **dispoziții de procurare forțată** (*Howard v. the United Kingdom* (dec.));

– **probleme ecologice** (*López Ostra v. Spain*, § 51; *Powell and Rayner v. the United Kingdom*, § 40);

– **înregistrarea telefonică** (*Klass and Others v. Germany*, § 41);

– omisiunea de a proteja **bunurile private** care fac parte din locuință (*Novoseletskiy v. Ukraine*).

309. Câteva măsuri care afectează folosința locuinței urmează, totuși, să fie examinate potrivit prevederilor Articolului 1 din Protocolul nr. 1. Acestea ar putea include:

– cazuri ordinare de **expropriere** (*Mehmet Salih and Abdülsamet Çakmak v. Turkey*, § 22; *Mutlu v. Turkey*, § 23);

– aspecte specifice de **arendă** precum categorii de chirie (*Langborger v. Sweden*, § 39).

310. În aceeași ordine de idei, anumite măsuri care rezultă într-o violare a Articolului 8 nu neapărat vor determina constatarea unei violări a Articolului 1 din Protocolul nr. 1 (*Surugiu v. Romania*).

311. În ce privește **obligății pozitive**, respectarea domiciliului ar putea implica și adoptarea de către autoritățile publice a unor astfel de măsuri de asigurare, chiar și în sfera raporturilor între privați, care să preîntâmpine ingerința și violarea de domiciliu al reclamantului (*Novoseletskiy v. Ukraine*, § 68; *Surugiu v. Romania*, § 59 și referințe din acestea).

d) Scopul conceptului de „corespondență”

312. Dreptul la respectarea corespondenței altuia urmărește protecția confidențialității comunicărilor private (*B.C. v. Switzerland* (dec.)) și după cum a fost interpretat astfel acoperă următoarele arii:

– **scrisori** între indivizi, chiar dacă expeditorul sau adresatul sunt deținuți (*Silver and Others v. the United Kingdom*, § 84), inclusiv pachetele sechestrate de **oficialitățile vamale** (*X v. the United Kingdom* (dec.));

– **conversații telefonice** (*Klass and Others v. Germany*, § 41; *Malone v. the United Kingdom*, § 64; *Margareta and Roger Andersson v. Sweden*, § 72), inclusiv și informații relative acestora, precum ar fi data sau durata, fie numere de telefoane apelate (*P.G. and J.H. v. the United Kingdom*, § 42);

– **mesajele pager** (*Taylor-Sabori v. the United Kingdom*);

– modalitățile mai vechi de comunicare electronică cum ar fi **teletext** (*Christie v. the United Kingdom* (dec.));

– **mesajele electronice (e-mail)**, și informații de monitorizarea a folosinței Internetului (*Copland v. the United Kingdom*, §§ 41-42);

– **radioemisie privată** (*X and Y v. Belgium* (dec.)), dar nu atunci când aceasta este pe o undă publică și astfel accesibilă altora (*B.C. v. Switzerland* (dec.));

– corespondența interceptată în cursul **activităților de afaceri** sau din oficiile de afaceri (*Kopp v. Switzerland*, § 50; *Halford v. the United Kingdom*, §§ 44-46);

– **datele electronice** ridicate în cadrul percheziției într-un oficiu de asistență juridică (*Wieser and Bicos Beteiligungen GmbH v. Austria*, § 45).

313. **Conținutul** corespondenței este **irelevant** întrebării cu privire la ingerință (*A. v. France*, §§ 35-37; *Frérot v. France*, § 54).

314. Nu se aplică principiul **de minimis** pentru o ingerință să aibă loc: deschiderea unei singure scrisori este de ajuns (*Narinen v. Finland*, § 32).

315. Actualmente, Curtea a acceptat să găsească următoarele **obligății pozitive** în relație cu corespondența:

– obligația de a preveni divulgarea publicului a conversațiilor private (*Craxi v. Italy* (no. 2), §§ 68-76);

– obligația de a asista deținuții asigurându-i cu materialele necesare pentru a putea scrie (*Cotleț v. Romania*, §§ 60-65).

5. Noțiunea de „bun”

Articolul 1 din Protocolul 1

Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale...

a) bunuri protejate

316. Un reclamant poate pretinde violarea Articolului 1 din Protocolul nr. 1 numai dacă deciziile impuse privesc „bunurile” sale în sensul acestor prevederi. „Bunuri” pot fi cât acele „existente” sau reale, inclusiv acele pretenții prin care un reclamant cel puțin poate pleda că are o „așteptare legitimă” de a obține efectiv un drept de proprietate neîngrădită (*J.A. Pye (Oxford) Ltd and J.A. Pye (Oxford) Land Ltd v. the United Kingdom* [GC], § 61; *Maltzan and Others v. Germany* [GC] (dec.), § 74 c); *Kopecký v. Slovakia* [GC], § 35c)).

b) abordarea autonomă

317. Conceptul de „bun” în primul paragraf al Articolului 1 din Protocolul nr. 1 este un concept autonom care nu este limitat la proprietatea unor lucruri fizice și este independent de calificarea dată acestuia în legislația domestică: o serie de alte drepturi și interese constituind active de asemenea pot fi atribuite ca fiind „drepturile de proprietate” și respectiv „bunuri” în sensul prevederilor sus-menționate. Aspectul care trebuie să fie examinat în fiecare caz este următorul – pot oare circumstanțele speței, apreciate în cumul, să-i confere reclamantului titlu asupra unui interes substanțial protejat de Articolul 1 din Protocolul nr. 1 (*Anheuser-Busch Inc. v. Portugal* [GC], § 63; *Öneryildiz v. Turkey* [GC], § 124; *Broniowski v. Poland* [GC], § 129; *Beyeler v. Italy* [GC], § 100; *Iatridis v. Greece* [GC], § 54).

În cazul bunurilor nemateriale, Curtea a luat în considerație în special dacă poziția juridică în speță dă naștere la unele drepturi sau interese cu caracter financiar și respectiv au o valoare ce poate fi exprimată economic (*Paeffgen GmbH v. Germany* (dec.)).

c) Bunuri reale (existente)

318. Articolul 1 din Protocolul nr. 1 se aplică numai asupra unor bunuri reale existente a unei persoane (*Marckx v. Belgium*, § 50; *Anheuser-Busch Inc. v. Portugal* [GC], § 64). Aceste prevederi nu garantează dreptul de a obține proprietatea (*Slivenko and Others v. Latvia* [GC] (dec.), § 121; *Kopecký v. Slovakia* [GC], § 35(b)).

319. O persoană care se plânge de violarea dreptului său la proprietate în primul rând urmează să probeze că un astfel de drept a existat (*Pištorová v. the Czech Republic*, § 38; *Des Fours Walderode v. the Czech Republic* (dec.); *Zhigalev v. Russia*, § 131).

320. Acolo unde există un litigiu asupra faptului a avut oare ori nu reclamantul un interes de proprietate care este pasibil protecției de Articolul 1

din Protocolul nr. 1 la Convenție, Curtea este impusă să constate statutul juridic al reclamantului (*J.A. Pye (Oxford) Ltd and J.A. Pye (Oxford) Land Ltd v. the United Kingdom* [GC], § 61).

d) Pretenții și obligații

321. Unde interesul de proprietate este de natura unei pretenții acesta poate fi apreciat ca fiind un „bun” doar atunci când există suficiente temeiuri legale în ordinea juridică națională, de exemplu unde există deja o jurisprudență definită a instanțelor naționale care le-au confirmat (*Vilho Eskelinen and Others v. Finland* [GC], § 94; *Anheuser-Busch Inc v. Portugal* [GC], § 65; *Kopecný v. Slovakia* [GC], § 52; *Draon v. France* [GC], § 68).

322. O obligație impusă judiciar care este destul de cert statuată pentru a fi executabilă constituie un „bun” (*Stran Greek Refineries and Stratis Andreadis v. Greece*, § 59; *Burdov v. Russia*, § 40).

323. Jurisprudența Curții nu privește existența unui „litigiu veritabil” sau a unei „pretenții disputabile” ca fiind un criteriu pentru aprecierea dacă ar fi o „așteptare legitimă” protejată de Articolul 1 din Protocolul nr. 1 (*Kopecný v. Slovakia* [GC], § 52; *Vilho Eskelinen and Others v. Finland* [GC], § 94).

324. Nu apare nici o așteptare legitimă în situația unei dispute cu privire la interpretarea sau aplicarea corectă a legislației domestice și susținerile reclamantului ulterior fiind respinse de instanțele naționale (*Anheuser-Busch Inc v. Portugal* [GC], § 65; *Kopecný v. Slovakia* [GC], § 50).

e) Restituirea proprietății

325. Articolul 1 din Protocolul 1 nu poate fi interpretat ca impunând oricare obligație generală a Statelor Contractante de a restitui proprietățile care au fost preluate de acestea până la ratificarea Convenției. Nu stipulează Articolul 1 din Protocolul nr. 1 vreo restricție libertății Statelor Contractante de a impune scopul restituirii proprietății și să instituie condiții sub care Statele ar fi de acord să înapoieze drepturile de proprietate foștilor proprietari.

326. În special, Statele Contractante se bucură de o largă marjă de apreciere cu privire la excluderea unor categorii distincte de ex-proprietari de astfel de privilegii. Unde categorii de proprietari sunt excluse, în astfel de situații, pretențiile lor cu privire la restituirea nu pot servi temei pentru a le considera „așteptări legitime” care ar atrage aplicabilitatea Articolului 1 din Protocolul nr. 1

327. Dintr-o altă parte, odată ce o Înalță Parte Contractantă, ratificând Convenția incluzând Protocolul nr. 1, adoptă o legislație care oferă o restituire totală sau parțială a proprietăților confiscate de regimul politic anterior, astfel de legislație poate fi calificată ca generând un nou drept de proprietate protejat de Articolul 1 din Protocolul nr. 1 pentru persoanele care îndeplinesc condițiile unui astfel de privilegiu. Același lucru poate fi aplicat și în ce privește aranjamente cu privire la restituirea sau compensarea instituită de legislația până la ratificare, dacă o astfel de legislație rămâne în forță după ratificarea de către o Înalță Parte Contractantă a Protocolului nr. 1 (*Maltzan and Others v. Germany* [GC] (dec.), § 74(d); *Kopecný v. Slovakia* [GC], § 35(d)).

328. Speranța de a avea recunoscut dreptul de proprietate care a fost imposibil să fie realizat efectiv nu poate fi apreciată ca fiind un „bun” în sensul Articolului 1 din Protocolul nr. 1, deopotrivă precum și o pretenție condiționată care dispare din momentul în care condiția nu s-a îndeplinit (*Malhous v. the Czech Republic* [GC] (dec.); *Kopecký v. Slovakia* [GC], § 35(c)).

329. Presupunerea că o lege anterior în vigoare ar putea fi modificată în favoarea reclamantului nu poate fi considerată ca o formă de așteptare legitimă în sensul Articolului 1 din Protocolul nr. 1. Există o diferență între o veritabilă speranță de a vedea bunurile restituite, cât de perceptibilă această speranță nu ar fi fost, și o așteptare legitimă care trebuie după natura sa să fie mult mai palpabilă decât o simplă speranță și să fie bazată pe o prevedere sau un act legal cum ar fi o hotărâre judecătorească (*Gratzinger and Gratzingerova v. the Czech Republic* [GC] (dec.), § 73; *Maltzan and Others v. Germany* [GC] (dec.), § 112).

f) Venit viitor

330. Un venit viitor constituie un „bun” doar dacă venitul a fost dobândit sau unde o pretenție executabilă asupra acestuia există (*Ian Edgar (Liverpool) Ltd v. the United Kingdom* (dec.); *Wendenburg v. Germany* (dec.); *Levänen and Others v. Finland* (dec.); *Anheuser-Busch Inc v. Portugal* [GC], § 64).

g) Clientela

331. Aplicabilitatea Articolului 1 din Protocolul nr. 1 se extinde și asupra practicii profesionale și clientelei, deoarece astfel de elemente au o anumită valoare pe care un drept civil le are prin natura sa în cele mai multe aspecte și respectiv constituie un activ și prin urmare bunuri în sensul acordat de prima propoziție a Articolului 1 (*Lederer v. Germany* (dec.); *Buzescu v. Romania*, § 81; *Wendenburg and Others v. Germany* (dec.); *Olbertz v. Germany* (dec.); *Döring v. Germany* (dec.); *Van Marle and Others v. the Netherlands*, § 41).

h) Licențele de activitate

332. O licență pentru practicarea unei anumite activități constituie un bun; retragerea acesteia este o ingerință în drepturile garantate de Articolul 1 din Protocolul nr. 1 (*Megadat.com SRL v. Moldova*, §§ 62-63; *Bimer S.A. v. Moldova*, § 49; *Rosenzweig and Bonded Warehouses Ltd v. Poland*, § 49; *Capital Bank AD v. Bulgaria*, § 130); *Tre Traktörer Aktiebolag v. Sweden*, § 53).

i) Inflația

333. Articolul 1 din Protocolul nr. 1 nu instituie nici o obligație generală asupra Statelor de a menține puterea de cumpărare a sumelor de bani depozitate în instituțiile financiare prin indexarea sistematică a acestor conturi (*Rudzińska v. Poland* (dec.); *Gayduk and Others v. Ukraine* (dec.); *Ryabykh v. Russia*, § 63).

Aceste prevederi nu obligă, de asemenea, Statele să mențină valoarea creanțelor sau să aplice o rată de refinanțare compatibilă inflației asupra unor creanțe private (*Todorov v. Bulgaria* (dec.)).

j) Proprietatea intelectuală

334. Articolul 1 din Protocolul nr. 1 se aplică asupra proprietății intelectuale prin definiție (*Anheuser-Busch Inc v. Portugal* [GC], § 72).

335. Acesta este aplicabil înregistrării unei mărci comerciale (*Anheuser-Busch Inc v. Portugal* [GC], § 78).

k) Acțiunile companiei

336. Acțiunile companiei cu o anumită valoare economică pot fi considerate ca fiind un bun (*Olczak v. Poland* (dec.), § 60; *Sovtransavto Holding v. Ukraine*, § 91).

l) Asigurări Sociale

337. Nu este nici un temei de a distinge între beneficiile rezultate din contribuții și acele fără contribuții pentru a aprecia aplicabilitatea Articolului 1 din Protocolul nr. 1

338. Deși Articolul 1 din Protocolul nr. 1 nu include dreptul la plăți cu titlu de asigurare socială, de oricare natură ar fi acestea, dacă Statul Contractant a pus în aplicare o legislație instituind o plată cu titlu unui beneficiu la bunăstare – indiferent de condiția existenței sau lipsei contribuțiilor preliminare – acea legislație trebuie să fie apreciată ca fiind generatoare de interese de proprietate intrând în domeniul de aplicare a Articolului 1 din Protocolul nr. 1 pentru persoanele care întrunesc condițiile legii (*Stec and Others v. the United Kingdom* [GC] (dec.), §§ 53- 55; *Andrejeva v. Latvia* [GC], § 77).

III. TEMEIURILE DE INADMISIBILITATE LEGATE DE EXAMINAREA ÎN FOND

A. Vădit nefondată

Articolul 35 § 3 – condiții de admisibilitate

Curtea declară inadmisibilă orice cerere individuală introdusă în virtutea art. 34, atunci când ea consideră că:

a. ea este incompatibilă cu dispozițiile Convenției sau ale Protocoalelor sale, în mod vădit nefondată, sau abuzivă; sau ...

1. Considerațiuni generale

339. Chiar atunci când o cerere este compatibilă cu Convenția și condițiile formale cu privire la admisibilitate sunt întrunite, Curtea poate totuși să o declare inadmisibilă reieșind din aspectele referitoare la fondul cauzei. Printre

mai multe alte rațiuni este aspectul că cererea ar putea fi considerată vădit nefondată. Este adevărat că utilizarea termenului „vădit” în Articolul 35 § 3 (a) poate crea confuzie: dacă ar fi apreciat literal termenul ar putea fi subînțeles precum că orice cerere va putea fi declarată inadmisibilă din momentul în care este evident pentru un observator ordinar că plângerea este arbitrară și lipsită de motivare. Oricum, este clar din numeroasă și bine-definită practică judiciară a instituțiilor Convenției (aceste fiind Curtea și, până la 1 noiembrie 1998, Comisia Europeană pentru Drepturile Omului) că expresia urmează a fi interpretată mult mai larg, în termenii care ar privi și soluția cazului. În fapt, orice cerere va fi considerată „vădit nefondată” dacă **o examinare preliminară în substanță a acesteia nu relevă nici o aparență a unei violări a drepturilor garantate de Convenție, în rezultat aceasta ar putea fi declarată inadmisibilă fără a proceda la o examinare riguroasă în fond** (care într-un mod obișnuit rezultă într-o hotărâre).

340. Faptul că Curtea, pentru a concluziona dacă o cerere este vădit nefondată, uneori necesită să invite părțile la prezentarea observațiilor și să procedeze la o durabilă examinare și o motivare detaliată a soluției sale nu afectează nici într-un fel „caracterul vădit nefondat al cererii (*Mentzen v. Latvia* (dec.)).

341. Majoritatea cererilor vădit nefondate sunt declarate *de plano* inadmisibile de un singur judecător sau de un comitet format din trei judecători (Articolele 27 și 28 din Convenție). Totuși, careva cereri de acest tip sunt examinate de o Cameră sau chiar și – în cazuri excepționale – de Marea Cameră (*Gratzinger and Gratzingerova v. the Czech Republic* [GC] (dec.), și *Demopoulos and Others v. Turkey* [GC] (dec.)).

342. Noțiunea de „vădit nefondată” poate fi aplicată asupra unei cereri în întregime sau asupra unui/unor capete de cereri în contextul larg al cazului. Respectiv, în anumite cauze, o parte a cererii poate fi declarată ca fiind caracterizată „o plângere în a patra instanță”, pe când alte capete a cererii să fie declarate admisibile și pot chiar rezulta în constatarea unei violări a Convenției. Prin urmare, este mult mai potrivit de a avea în vedere „capete de plângeri vădit nefondate”.

343. Întru a înțelege sensul și scopul noțiunii „vădit nefondată” este important de a lua în considerație că unul din principiile fundamentale care străbate mecanismul Convenției este **principiul subsidiarității**. În contextul specific al Curții Europene a Drepturilor Omului, aceasta înseamnă că sarcina de asigurare a respectării pentru implementarea și aplicarea drepturilor înscrise în Convenție cade în primul rând pe seama autorităților Înalțelor Părți Contractante, și nu a Curții. Doar atunci când autoritățile domestice eșuează în îndeplinirea acestor obligații Curtea poate interveni (*Scordino v. Italy (no. 1)* [GC], § 140). Respectiv este cel mai potrivit că circumstanțele să fie investigate și aspectele să fie examinate, în măsura în care acest lucru este posibil, la nivel național pentru a permite autorităților domestice, care din cauza unui contact direct și continuu cu forțele vitale în statul respectiv sunt mai bine plasate să facă acest lucru, să acționeze și să oprească oricare pretinsa încălcare a Convenției (*Varnava and Others v. Turkey* [GC], § 164).

344. Cereri vădit nefondate pot fi divizate în patru categorii: cereri „în a patra instanță”, cereri în care este clar sau care aparent nu relevă că a avut loc o violare, cereri neîntemeiate și, în final, cereri confuze or excesive.

2. “A patra instanță”⁹

345. O categorie specială a plângerilor adresate Curții constituie acelea care de obicei sunt denumite ca cereri în „a patra instanță”. Acest concept – care nu a fost inclus în textul Convenției și a fost instituit prin jurisprudența instituțiilor Convenției (*Kemmache v. France (no. 3)*, § 44) – este într-un fel paradoxal din momentul în care plasează accentul pe faptul ce *nu este* Curtea: nu este aceasta o instanță de apel sau recurs care ar putea să caseze constatările instanțelor naționale a Înalțelor Părți Contractante sau să rejudece cauzele examinate de aceste curți, de asemenea Curtea Europeană nu poate să reexamineze cazuri în aceeași modalitate precum o face Curtea Supremă. Prin urmare cereri în „a patra instanță” derivă dintr-o **neînțelegere din partea reclamanților** a rolului Curții și naturii mecanismului jurisdicțional instituit de Convenție.

346. În pofida caracteristicilor distinctive, Convenția rămâne a fi un tratat internațional care este ținută de anumite reguli precum și alte tratate inter-statale, în special acele reguli nominalizate de Convenția de la Viena cu privire la Dreptul Tratatelor (*Demir and Baykara v. Turkey* [GC], § 65). Respectiv, Curtea nu poate depăși limitele generale a competenței cu care au investit-o Înaltele Părți Contractante prin puterea sa suverană și pe care aceștia au delegat-o. Aceste limite sunt definite de Articolul 19 din Convenție, care prevede:

Pentru a **asigura respectarea angajamentelor ce decurg** pentru Înaltele Părți Contractante **din prezenta Convenție și din Protocoalele sale**, se înființează o Curte Europeană a Drepturilor Omului...

347. Astfel, competența Curții este limitată de a verifica respectarea de către Statele Contractante a angajamentelor cu privire la drepturile omului pe care aceștia le-au asumat atunci când au aderat la Convenție (și Protocoalele sale). Mai mult, în absența competenței de a interveni direct în ordinea legală ale Statelor Contractante, Curtea trebuie să respecte autonomia acelor sisteme de drept. Aceasta înseamnă că nu este sarcina Curții de a observa erorile de fapt și de drept care s-au pretins a fi admise de instanțele naționale până când aceste omisiuni ar putea fi apreciate ca atingând nivelul unei încălcări a drepturilor și libertăților protejate de Convenție. Curtea Europeană prin sine nu poate să aprecieze circumstanțele care au condus o instanță națională la o anumită soluție sau altă. Dacă ar fi altfel, atunci Curtea ar acționa ca fiind o a treia sau a patra instanță și care ar ignora limitele impuse pentru jurisdicția sa (*García Ruiz v. Spain* [GC], § 28, și *Perlala v. Greece*, § 25).

348. În lumina celor expuse mai sus, Curtea nu poate de regulă să pună în discuție constatările și concluziile instanțelor naționale cu privire la:

- (a) constatarea de fapt într-o cauză;
- (b) interpretarea și aplicarea unei norme sau legi domestice;

⁹ Amendată la 13 septembrie 2010

- (c) admisibilitatea și aprecierea unei probe în cadrul fazei judiciare;
- (d) soluția în substanță a unui litigiu civil;
- (e) vinovăția sau nevinovăția unui acuzat într-un proces penal.

349. O singură situație în care Curtea poate, ca excepție de la această regulă, să pună în discuție constatările și concluziile instanțelor domestice este atunci când s-a acționat într-un mod flagrant și arbitrar, într-o manieră care afectează imaginea justiției și este împotriva unui bun simț, și care prin sine însuși ridică problema încălcării Convenției (*Sisojeva and Others v. Latvia* [GC], § 89).

350. Cereri în „a patra instanță” pot fi depuse prin prisma oricărei prevederi materiale ale Convenției și indiferent de sfera juridică căreia îi aparțin procedurile parcurse la nivel național. Doctrina cu privire la „o a patra instanță” este aplicată, de exemplu în următoarele spețe:

- (a) cazuri civile (*García Ruiz v. Spain* [GC], § 28, și *Pla and Puncernau v. Andorra*, § 26);
- (b) cazuri penale (*Perlala v. Greece*, § 25, și *Khan v. the United Kingdom*, § 34);
- (c) cazuri fiscale (*Dukmedjian v. France*, § 71);
- (d) cazuri cu privire la problemele asigurării sociale (*Marion v. France*, § 22);
- (e) cazuri administrative (*Agathos and 49 Others v. Greece*, § 26);
- (f) cazurile referitoare la drepturile de vot (*Adamsons v. Latvia*, § 118);
- (g) cazurile referitoare la intrarea, reședința și deportarea străinilor (*Sisojeva and Others v. Latvia* [GC]).

351. Oricum, o bună parte a plângerilor în „a patra instanță” sunt formulate potrivit Articolului 6 § 1 din Convenție cu privire la dreptul la „un proces echitabil” în cadrul procedurilor penale și civile. Urmează a se ține cont – din momentul în care aceasta constituie ce mai comună cauză neînțelegerilor din partea reclamantilor – că „echitatea” impusă de Articolul 6 § 1 nu este o echitate „în fond” (un concept care este în parte unul juridic, în parte unul etic și poate fi aplicat doar de un judecător care examinează cauza în fond), ci este o echitate „procesuală”. În practică acest concept s-ar înțelege ca fiind o procedură contradictorie în care pledoariile părților sunt ascultate egal și acestea sunt plasate în atenția instanței judiciare într-un mod echitabil (*Star Cate Epilekta Gevmata and Others v. Greece* (dec.)).

352. Prin urmare, o cerere în a patra instanță potrivit Articolului 6 § 1 din Convenție va fi respinsă de Curte în temeiul că reclamantul a beneficiat de proceduri contradictorii; precum că acesta a avut posibilitatea, la diferite etape a acestor proceduri, de a aduce argumente și probe pe care le consideră relevante cauzei sale; că el a avut oportunitatea de a contesta efectiv argumentele și probele aduse de cealaltă parte; precum că toate argumentele sale, care privind obiectiv, au fost pertinente soluției cauzei și au fost într-un mod convenit considerate și examinate de instanțe; precum că motivarea în fapt și în drept a fost suficient expusă în decizia judiciară în speță; și, prin urmare, procedurile apreciate în întregime au fost echitabile (*García Ruiz v. Spain* [GC], și *Khan v. the United Kingdom*).

3. Lipsa vădită a unei violări

353. O cerere a reclamantului la fel va fi declarată ca fiind vădit nefondată dacă, chiar întrunind formal condițiile de admisibilitate, fiind compatibilă cu prevederile Convenției și nefiind o cerere în „a patra instanță”, aceasta totuși nu dă dovadă de existența unei violări a drepturilor garantate de Convenție. În astfel de cazuri Curtea va aborda fondul plângerilor concluzionând că nu există o aparență a unei violări și va declara cererea inadmisibilă fără a proceda la o examinare suplimentară. Poate fi făcută o distincție între trei categorii de plângeri care impun o asemenea abordare.

a) Nu există o aparență de arbitrar și inechitate

354. Potrivit principiului subsidiarității, este rolul primar al autorităților naționale de a asigura respectarea drepturilor fundamentale înscrise în Convenție. Prin urmare, de regulă constatări de fapt într-o speță și interpretarea legislației naționale este sarcina instanțelor naționale și a altor autorități, concluziile și constatările cărora în acest sens sunt obligatorii pentru Curte. Totuși, principiul eficacității drepturilor, inerent întregului sistem al Convenției, înseamnă că Curtea poate și trebuie să se convingă că procesul de adoptare a deciziei rezultat într-un act contestat de reclamant a fost echitabil și fără arbitrar (procesul în speță poate fi unul administrativ sau judiciar, fie de ambele tipuri, în dependență de circumstanțele cauzei).

355. Respectiv, Curtea poate declara ca fiind vădit nefondată o cerere care a fost examinată în esență de o instanță națională competentă în cadrul unor proceduri care au satisfăcut, *a priori*, următoarele condiții (în absența unor dovezi care probează contrariu):

(a) procedurile au avut loc în fața instituțiilor publice declarate competente în acest sens prin prevederile legii naționale;

(b) procedurile au fost ținute în concordanță cu cerințele procesuale a legii domestice;

(c) partea interesată a avut oportunitatea de aduce argumentele și probele sale care au fost, la rândul său, examinate convenit de autoritatea în speță;

(d) instituțiile competente au examinat și au luat în considerație toate elemente de fapt și de drept care, apreciindu-se obiectiv, au fost relevante pentru o soluție echitabilă în cauză;

(e) procedurile s-au finalizat printr-o decizie în susținerea căreia o suficientă motivație a fost adusă.

b) nici o aparență de lipsă proporționalității între scopuri și mijloace

356. Acolo unde dreptul din Convenție la care se face referire nu este unul absolut și poate fi limitat într-un mod explicit (printr-o excepție stipulată de Convenție) sau indirect (rezultând din principiile jurisprudenței Curții), Curtea este deseori invitată să aprecieze dacă ingerința contestată a fost una proporțională.

357. Din grupul de norme care direct autorizează anumite restricții o subgrupă specială din patru Articole poate fi distinsă: Articolul 8 (dreptul la

respectarea vieții private și de familie), Articolul 9 (libertatea de gândire, conștiință și religie), Articolul 10 (libertatea de expresie) și Articolul 11 (libertatea de asociere). Toate aceste Articole au o structură identică: primul paragraf definește dreptul fundamental în speță, pe când cel de al doilea paragraf stabilește circumstanțe în care un Stat poate restricționa exercițiul dreptului respectiv. Textul celui de al doilea paragraf nu numai că este în totalitate identic în fiecare caz, dar și are aceeași structură. De exemplu, în ce privește dreptul la respectarea vieții private și de familie Articolul 8 § 2 prevede:

Nu este admisă ingerința unei autorități publice în exercitarea acestui drept decât dacă aceasta este **prevăzută de lege și constituie, într-o societate democratică**, o măsură necesară pentru securitatea națională, siguranța publică, bunăstarea economică a țării, apărarea ordinii și prevenirea faptelor penale, protecția sănătății, a moralei, a drepturilor și a libertăților altora.

Articolul 2 din Protocolul nr. 4 (libertatea de circulație) de asemenea aparține acestei categorii dat fiind faptul că cel de al treilea paragraf urmărește același model.

358. Acolo unde Curtea este chemată să examineze o ingerință admisă de autorități naționale în exercițiul unui din drepturi sus-menționate, Instanța mereu examinează problema în trei etape. Dacă într-adevăr a avut loc „ingerința” din partea Statului (și aceasta este un element distinct care trebuie să fie apreciat prioritar, deoarece răspunsul nu întotdeauna poate fi evident), Curtea urmărește să obțină un răspuns la trei întrebări consecutive:

(a) a fost oare ingerința potrivit unei „legi” care a fost suficient de accesibilă și previzibilă în ce privește efectele sale?

(b) dacă da, atunci a urmărit oare această ingerință cel puțin un „scop justificat” care sunt exhaustiv enumerate (lista căroro variază ne semnificativ în dependență de Articol)?

(c) dacă și acesta a fost cazul, atunci a fost ingerința „necesară într-o societate democratică” întru a atinge scopul scontat? Cu alte cuvinte, a fost oare o relație de proporționalitate între scop și restricții în speță?

359. Doar în cazul în care răspunsul la fiecare din aceste întrebări este afirmativ ingerința se va considera ca fiind compatibilă cu Convenția. Dacă nu este cazul, atunci o violare se va găsi. În examinarea celei de a treia întrebare Curtea trebuie să ia în considerație marja de apreciere a Statului, aplicabilitatea căreia considerabil variază în dependență de circumstanțele, substanța dreptului protejat și natura ingerinței (*Stoll v. Switzerland* [GC], § 105; *Demir and Baykara v. Turkey* [GC], § 119; *S. and Marper v. the United Kingdom* [GC], § 102; și *Mentzen v. Latvia* (dec.)).

360. Același principiu se aplică nu numai asupra Articolelor menționate mai sus, dar și asupra altor prevederi din Convenție – și asupra unor limitări indirecte care nu au fost incluse direct în textul Articolului în cauză. De exemplu, dreptul la acces la o instanță garantat de Articolul 6 § 1 din Convenție nu este absolut, și poate fi obiectul unor restricții; acestea fiind admisibile prin definiție din momentul în care dreptul la o instanță prin însăși natura sa impune o reglementare din partea Statului. În acest sens, Statele Contractante beneficiază de o anumită marjă de apreciere deși concluzia

definitivă asupra respectării condițiilor impuse de Convenție cade pe seama Curții. Curtea urmează să fie satisfăcută că restricțiile aplicate nu limitează sau reduc accesul unui individ într-o așa manieră încât să afecteze însăși substanța dreptului respectiv. Mai mult decât atât, o limitare a accesului la o instanță nu va fi compatibilă cu Articolul 6 § 1 dacă aceasta nu urmărește un scop justificat și nu există o relație de proporționalitate între scopuri și mijloace menite să atingă scopurile respective (*Cudak v. Lithuania* [GC], § 55).

361. Dacă, urmare a unei examinări preliminare a cererii, Curtea este mulțumită de îndeplinirea condițiilor menționate mai sus și lipsește o disproporție evidentă între scopuri urmărite de ingerința admisă de Stat și mijloace aplicate, Instanța va declara plângerea în cauză ca inadmisibilă fiind considerată ca una vădit nefondată. Raționamentele aduse în favoarea deciziei de inadmisibilitate în astfel de cazuri vor fi similare sau chiar identice precum celora care servesc pentru adoptarea unei hotărâri în fond prin care s-ar fi constatat o neviolare (*Mentzen v. Latvia* (dec.)).

c) Alte elemente relativ evidente

362. Suplimentar la situații descrise mai sus, Curtea va declara o plângere ca fiind vădit nefondată dacă se va convinge, din motive legate de fondul speței, precum că nu există nici o aparență a vre-unei violări a prevederilor Convenției invocate. Sunt două feluri de circumstanțe atunci când în special o asemenea situație poate apărea:

(a) unde deja există o jurisprudență voluminoasă a Curții în cauze identice sau similare, în baza căreia poate fi concluzionată că nu a existat nici o violare a Convenției în cauza respectivă (*Galev and Others v. Bulgaria* (dec.));

(b) atunci când, deși nu au avut loc constatări anterioare, direct și într-un mod special referitoare la aceeași problemă, Curtea totuși poate decide în baza unei jurisprudențe că nu a existat o violare a Convenției (*Hartung v. France* (dec.)).

363. În alte circumstanțe, Curtea poate să fie impusă să examineze în fond cauza și alte elemente de fapt relevante procedând la o examinare în profunzime și în detaliu (*Collins and Akaziebie v. Sweden* (dec.)).

4. Plângeri nedovedite: lipsa probelor

364. Procedurile în fața Curții sunt de natură contradictorie. Prin urmare cade în sarcina părților – cum ar fi reclamantul și Guvernul respondent – de a dovedi susținerile în fapt (prin a prezenta Curții dovezi de fapt necesare) și de asemenea argumentele sale juridice (explicând de ce, în viziunea lor, prevederile din Convenție invocate au fost ori nu încălcate).

365. Partea relevantă a Regulii 47 din Regulamentul Curții, care descrie conținutul unei cereri, stipulează după cum urmează:

1. Orice cerere introdusă în temeiul Articolului 34 al Convenției este prezentată pe formularul pus la dispoziție de Grefă, cu excepția dacă Președintele Secțiunii învestite cu soluționarea ei decide altfel. Formularul indică:

...

(d) o expunere succintă a faptelor;

(e) o expunere succintă a pretensei sau a pretenzelor violări ale Convenției și a argumentelor pertinente;

...

(g) obiectul cererii;

la care urmează a se anexa:

(h) copii de pe toate documentele pertinente și, în special, de pe deciziile, judiciare sau de altă natură, privitoare la obiectul cererii.

...

4. Nerespectarea obligațiilor enumerate în paragraf... 1 ... ale prezentului articol ar putea duce la neexaminarea cererii de către Curte.

366. Adițional, potrivit Regulii 44C § 1 din Regulamentul Curții:

1. Când o parte omite să producă probe sau informațiile ce i-au fost cerute de Curte sau să prezinte, din proprie inițiativă, informații pertinente, sau să dă dovadă, în alt fel, de lipsă de participare efectivă la procedură, reieșind din comportamentul respectiv Curtea poate trage concluziile pe care le consideră adecvate.

367. Atunci când condițiile sus-menționate nu sunt întrunite, Curtea va declara cererea inadmisibilă ca fiind vădit nefondată. Sunt două tipuri de circumstanțe când această situație poate avea loc în mod special:

(a) atunci când reclamantul citează pur și simplu una sau mai multe prevederi din Convenție fără a explica în care anume mod acestea au fost violate, exceptând situația când încălcarea devine evidentă din faptele cauzei (*Trofimchuk v. Ukraine* (dec.); *Baillard v. France* (dec.));

(b) atunci când reclamantul omite sau refuză să prezinte probe materiale în susținerea alegațiilor sale (în particular, decizii/hotărâri a instanțelor și a altor autorități naționale), în afară de cazul când sunt circumstanțe excepționale independente de voința acestuia și care îl împiedică să o facă (de exemplu, dacă autoritățile penitenciarului refuză să transmită documentele din dosarul personal al deținutului pentru cunoștința Curții).

5. Plângeri confuze sau denaturate

368. Curtea va respinge ca vădit nefondate plângerile care sunt atât de confuze încât obiectiv este imposibil de a înțelege sensul faptelor contestate de reclamant și revendicările pe care acesta le dorește să înainteze spre atenția Curții. Același raționament se aplică și plângerilor cu conținut denaturat, care sunt deopotrivă unele plângeri asupra unor fapte care sunt obiectiv imposibile să aibă loc, fiind evident inventate sau vădit contrare unei rațiuni sănătoase. În aceste cazuri faptul lipsei oricărei aparențe de violare a Convenției va fi evident și unui observator ordinar, chiar și celui fără nici o educație juridică.

B. Prejudiciu nesemnificativ¹⁰

Articolul 35 § 3 b) – Criterii de admisibilitate

3. Curtea declară inadmisibilă orice cerere individuală introdusă în virtutea Articolului 34, atunci când ea consideră că:

...

b. reclamantul nu a suferit niciun prejudiciu important, cu excepția cazului în care respectarea drepturilor omului garantate prin Convenție și protocoalele sale impune o examinare a fondului cererii, și cu condiția de a nu respinge din acest motiv nici o cauză care nu a fost examinată corespunzător de o instanță națională.

1. Originea noului criteriu

369. Noul criteriu de admisibilitate este adăugat la acele deja indicate în Articolul 35 odată cu intrarea în vigoare a Protocolului nr. 14 la 1 iunie 2010. Potrivit Articolului 20 al Protocolului, noul criteriu urmează a fi aplicat celor cereri care se află pe rolul Curții, exceptând acele declarate deja admisibile. Introducerea acestui criteriu a fost considerată ca fiind o necesitate din cauza creșterii tot mai mari a volumului de cauze examinate de Curte. Această normă asigură Curții un mijloc care să-i permită să se concentreze la cazuri care impun o examinare în fond. Cu alte cuvinte, criteriu permite Curții să respingă cazuri considerate de o importanță „minoră” potrivit principiului prin care judecătorii nu ar trebui să se preocupe de astfel de cauze (*“De minimis non curat praetor”*).

370. Noțiunea *“de minimis”*, deși oficial nu a fost parte componentă a Convenției Europene a Drepturilor și Libertăților Fundamentale decât după 1 iunie 2010, totuși a fost nominalizată în câteva decizii/hotărâri distincte ale Comisiei (a se vedea *Eyoum-Priso v. France* (dec.); *H.F.K-F v. Germany* (dec.); *Lechesne v. France* (dec.)) și a Curții (a se vedea de exemplu *Dudgeon v. the United Kingdom*; *O'Halloran and Francis v. the United Kingdom* [GC]; și *Micallef v. Malta* [GC]) și de asemenea de Guvernele în observațiile sale adresate Curții (a se vedea de exemplu *Koumoutsea and Others v. Greece* (dec.)).

2. Scopul

371. Articolul 35 § 3 (b) este compus din trei elemente distincte. În primul rând însuși criteriu de admisibilitate: Curtea poate să declare inadmisibilă orice cerere individuală atunci când reclamantul a suferit un prejudiciu nesemnificativ. După, urmează două clauze asiguratorii. Prima, Curtea nu va putea declara plângerea inadmisibilă o astfel de cerere dacă respectarea drepturilor omului impune o examinare a plângerilor în fond. A doua, nici un

¹⁰ Amendat la 7 iulie 2010

caz nu poate fi respins potrivit noului criteriu dacă acesta nu a fost într-un mod adecvat examinat de cel puțin o autoritate domestică.

372. Curtea este singura instanță competentă să interpreteze noul criteriu și să decidă asupra aplicabilității acestuia. Pentru primii doi ani de zile după intrarea în vigoare, aplicabilitatea criteriului este rezervată doar pentru Camere și Marea Cameră (Articolul 20 § 2 a Protocolului nr. 14), care vor statua o jurisprudență clară a principiilor prin care acesta va opera într-un anumit context.

3. A suferit oare reclamantul un prejudiciu semnificativ

373. „Prejudiciu semnificativ” este un termen capabil și care necesită o interpretare prin anumite criterii obiective printr-o dezvoltare succesivă a jurisprudenței Curții. Acest termen oferă Curții un grad de flexibilitate, suplimentar la acele aspecte deja propuse de criteriile de admisibilitate (a se vedea Raportul Explicativ la Protocolul nr. 14, CETS Nr. 194 §§ 78 și 80, în continuare “*Raport Explicativ*”). Noul criteriu este bazat pe idea că o violare a dreptului, cât de reală nu ar fi dintr-un punct de vedere pur juridic, urmează să atingă nivelul minim de severitate pentru a impune o examinare din partea unei jurisdicții internaționale (*Korolev v. Russia* (dec.)).

374. Textul criteriului ea în considerație prejudiciu deja suferit de reclamant la nivel național. Factorii care ar putea fi luate în considerație sunt impactul financiar asupra reclamantului, deși fără a fi unul exclusiv (a se vedea *Bock v. Germany* (dec.), ca un exemplu recent pentru o cauză declarată inadmisibilă din cauza caracterului meschin a sumei în litigiu). În cauza *Ionescu v. Romania* (dec.), Curtea a fost de părere că prejudiciul financiar al reclamantului nu a fost unul major, fiind o sumă de 90 Euro și nefiind nici o informație care să indice că pierderea acestei sume ar putea să aibă oricare consecințe semnificative asupra vieții personale ale reclamantului. În cauza *Korolev v. Russia* (dec.), pretențiile reclamantului au fost limitate la omisiunea autorității debitoare de ai achita o sumă mai mică decât un euro oferită acestuia de instanța națională. Totuși Curtea va fi conștientă de faptul că impactul de la pierderea financiară nu trebuie să fie apreciat în termeni abstracti; chiar și un prejudiciu material modest poate fi semnificativ în lumina condiției speciale ale persoanei, situației economice în stat sau regiune unde aceasta locuiește.

375. Indiferent de aceasta, Curtea de asemenea realizează că interesul material în speță nu este singurul element pentru a constata dacă a suferit oare reclamatul un prejudiciu semnificativ. Desigur, o violare a Convenției poate să se refere asupra unor probleme importante, de principiu și respectiv să cauzeze un prejudiciu semnificativ fără a afecta interese materiale (a se vedea *Korolev v. Russia* (dec.)). Aprecierea proprie din partea reclamantului a pretenției violări urmează a fi justificată pe anumite temeiuri obiective.

4. Două clauze asiguratorii

a) Impune oare respectarea drepturilor omului o examinare în fond

376. Al doilea element este o clauză asiguratorie (a se vedea Raportul explicativ, § 81) în sensul că cererea nu va fi declarată inadmisibilă dacă respectarea drepturilor omului după cum se definește în Convenție și Protocoale, necesită o examinare în fond. Textul acestui element poate fi regăsit în a doua propoziție a Articolului 37 § 1 din Convenție, unde acesta îndeplinește aceeași funcție în contextul deciziilor de radiere a cererilor de pe rolul Curții. Același text este utilizat în Articolul 38 § 1 ca temei de a ajunge la o reglementare amiabilă a cauzei.

377. Instituțiile Convenției au interpretat consistent aceste prevederi ca acelea care le obligă să continue examinarea cazului fără a considera o reglementare la care au ajuns părțile sau la existența unuia sau altui temei de radiere de pe rol a cazului. O examinare suplimentară a cazului prin urmare s-a găsit a fi necesară atunci când aceasta naște întrebări de interes general, afectând respectarea Convenției (a se vedea *Tyrer v. the United Kingdom*, § 2).

378. Astfel de întrebări cu caracter general ar apărea, de exemplu, acolo unde este necesar de a clarifica obligațiile Statului potrivit Convenției sau de a induce Statul respondent la soluționarea unei deficiențe structurale care afectează și alte persoane în aceeași măsură precum a afectat și reclamantul. Astfel, Curtea frecvent a fost condusă, potrivit Articolelor 37 și 38, să verifice dacă problema generală a fost sau se remediază și aspecte juridice similare au fost deja soluționate de Curte în alte spețe (a se vedea, printre mai multe cauze, *Can v. Austria*, §§ 15-18; și *Léger v. France* [GC] (radiere), § 51). De exemplu atunci când Curtea deja a avut o posibilitate de a decide asupra aplicabilității unor reguli procedurale de către o autoritate națională și plângerea prezintă interes numai din punct de vedere istoric, respectarea drepturilor omului nu ar impune o examinare suplimentară unei plângeri similare (a se vedea *Ionescu v. Romania* (dec.)). În Decizia Curții în speța *Korolev v. Russia* (dec.), Curtea nu a observat nici un temei imperios pentru ordinea publică pentru a motiva examinarea cauzei în fond. În primul rând Curtea cu numeroase ocazii a soluționat probleme analogice acelor care au fost ridicate prin prezenta cauză; în al doilea rând, cât Curtea așa și Comitetul de Miniștri deja s-au referit la problema sistemică cu privire la neexecutarea hotărârilor judecătorești în Federația Rusă.

b) Dacă a fost cauza într-un mod adecvat examinată de o autoritate judecătorească națională

379. Va fi imposibil pentru Curte să respingă cererea din cauza naturii sale triviale dacă cauza nu a fost examinată într-un mod corespunzător de o instanță judecătorească națională. Clauza care reflectă principiul subsidiarității declară că pentru aplicabilitatea noului criteriu fiecare caz va beneficia de o examinare judiciară fie la nivel național fie la nivel European, cu alte cuvinte pentru a evita limitarea accesului la justiție.

380. Cât privește interpretarea noțiunii de „adecvat”, criteriu nou nu va fi apreciat atât de strict precum condițiile unui proces echitabil garantat de Articolul 6 din Convenție (a se vedea *Ionescu v. Romania* (dec.)).¹¹

¹¹ *Nota traducătorului:* Versiunea tradusă a Ghidului nu conține Indicele Hotărârilor/Deciziilor Curții care au fost citate în prezenta lucrare și va fi completată în curând. A fost tradus doar textul de bază.